

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MILICZ NA LATA 2021-2027

PROJEKT – SIERPIEŃ 2021

Opracowanie:

Urząd Miejski w Miliczu

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027 opracowano w oparciu o materiały źródłowe wydziałów Urzędu Miejskiego oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2019 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
---------------------------	----------

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY MILICZ	7
--	----------

1.	Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	8
2.	Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	11
3.	Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	14
4.	Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	16
4.1.	Ocena sytuacji Gminy	16
4.2.	Pożądane priorytety rozwojowe	17
5.	Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	19

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY MILICZ	24
---	-----------

1.	Misja i wizja	25
2.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	26
3.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Milicz	38
4.	Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	57
6.	System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	60
7.	Ramy finansowe i źródła finansowania	62
	Spis tabel	63
	Spis rycin	63

ZAŁĄCZNIKI	64
-------------------------	-----------

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Milicz	65
Załącznik 2: Wzór ankiety dla mieszkańców	115
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	120

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Milicz jest formalnym dokumentem, który określa strategiczne kierunki rozwoju Gminy na lata 2021-2027. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi, obowiązującymi w Gminie. Dokument będzie nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru Gminy Milicz, a jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku. Strategia będzie wyznaczała ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Strategia Rozwoju Gminy Milicz została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę potrzeb i opinii mieszkańców, zebranych na podstawie wypełnionych ankiet. Ważnym źródłem informacji były warsztaty przeprowadzone z pracownikami Urzędu Miejskiego, gminnych jednostek organizacyjnych, przedstawicielami organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej. Na warsztatach wypracowano m.in. założenia do analizy SWOT.

Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania Gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 r. poz. 1378).

Prace nad Strategią rozpoczęto w marcu 2021 roku, kiedy to Burmistrz Gminy Milicz podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Szczegółowy tryb i harmonogram pracy nad dokumentem uchwalono uchwałą nr XLVI/231/2021 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas warsztatów diagnostycznych, przeprowadzonych w formule online, a także analizując wyniki badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe. Następnie wyznaczono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. W sierpniu 2021 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu, a w późniejszym etapie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

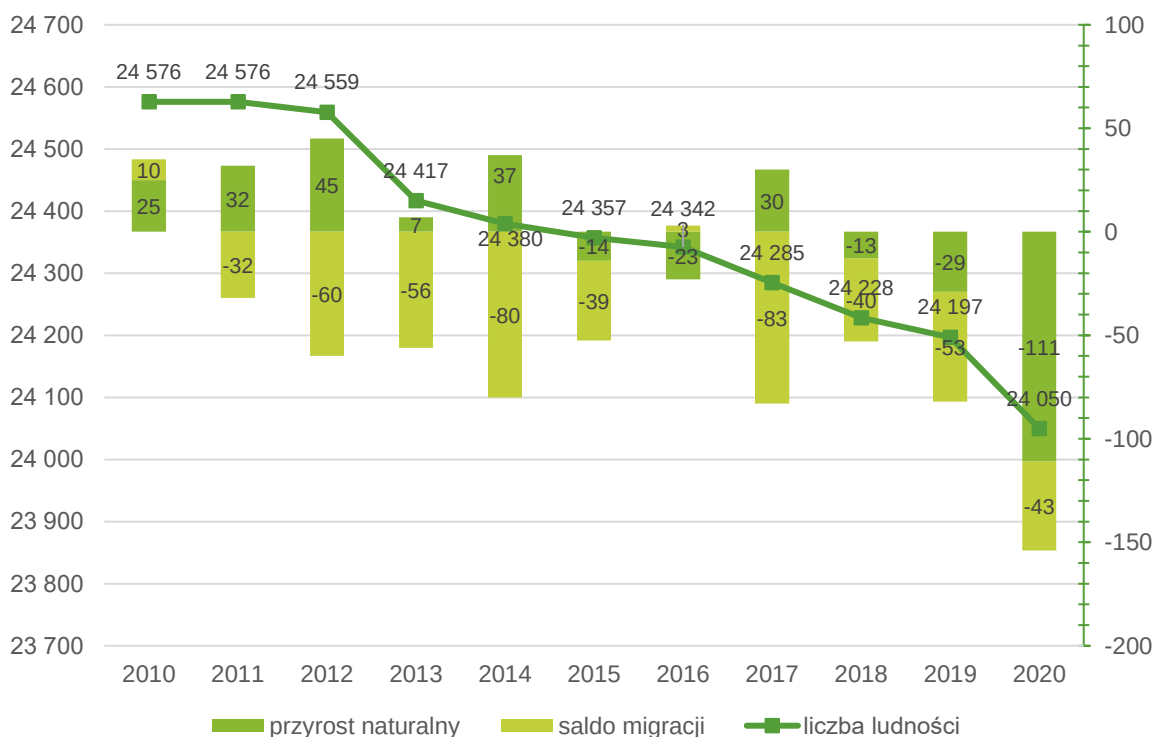

CZĘŚĆ I:
STAN I WYZWANIA ROZWOJU
GMINY MILICZ

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Diagnoza sytuacji demograficznej w Gminie Milicz w ujęciu dziesięcioletnim (2010-2020) wskazuje na wyraźne negatywne trendy związane z wyludnianiem się Gminy. Zgodnie z danymi GUS, od roku 2010 do roku 2020 ludność Gminy zmniejszyła się o 526 osób (z 24 576 mieszkańców w 2010 roku do 24 050 w roku 2020). Warto zaznaczyć, że ludność Gminy Milicz w 2020 roku stanowiła 65% mieszkańców powiatu milickiego, a gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 55 osób/km². Na zmieniającą się liczebność Gminy wpływ mają głównie dwa czynniki, które w analizowanym okresie charakteryzowały się sporą zmiennością. Z jednej strony jest to przyrost naturalny, który do połowy dekady pozostawał na dodatnim poziomie, jednak od roku 2015 (za wyjątkiem roku 2017) był ujemny, co oznaczało nadwyżkę liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Rok 2020 odznacza się bardzo negatywnym wynikiem przyrostu naturalnego, który wyniósł -111 osób. Liczebności mieszkańców Gminy nie sprzyja również struktura migracji. W latach 2010-2020 tylko 2 razy wskaźnik salda migracji nieznacznie przekraczał poziom zerowy (w 2010 roku było to 10, natomiast w 2016: 3). Pozostałe okresy charakteryzowały się ujemnym saldem migracji, które w 2020 roku kształtowało się na poziomie -43. Oznacza to, że większa liczba osób opuszcza Gminę Milicz niż się w niej osiedla. Przeglądając się kierunkom migracji zauważa się, że większość osób z terenu Gminy wymeldowuje się na wieś (poza Gminą), natomiast osoby, które zameldowują się w Gminie Milicz, to głównie mieszkańcy miast. Mieszkańcy Gminy Milicz wyprowadzający się z niej poszukują obszarów wiejskich z wyższą jakością życia, jednak mieszkańcy miast, którzy osiedlają się w Gminie Milicz, uznają ją za atrakcyjny obszar do zamieszkania.

Ryc. 1 Zmiany liczby ludności w Gminie Milicz w latach 2010-2020
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Postępujące zmiany w strukturze wiekowej ludności Gminy Milicz stanowią wyzwanie dla jednostki. Analizując tendencje poszczególnych grup ekonomicznych obserwuje się regularne starzenie się społeczeństwa. Od 2016 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, co może w perspektywie kilku-kilkunastu lat wpłynąć na problemy z zastępowalnością pokoleń na rynku pracy oraz niedostatkiem ludności w wieku produkcyjnym (której to również z roku na rok jest coraz mniej). Poza skutkami na rynku pracy, taki stan rzeczy wiąże się również z potrzebą dostosowania usług publicznych do zwiększającej się liczby osób starszych, a weryfikację potrzeb

w zakresie opieki nad dziećmi, przy jednoczesnym prognozowanym zmniejszeniu udziału dochodów Gminy z podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach Gminy ogółem. Pozytywnym czynnikiem na chwilę obecną, jest w miarę równomierna liczba osób w wieku przedprodukcyjnym – dzieci i młodzieży. Natomiast biorąc pod uwagę prognozy demograficzne GUS, w kolejnych latach do roku 2030 udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym będzie systematycznie spadał, a udział seniorów dalej wzrastał. Przewiduje się, że w 2030 roku liczba seniorów przekroczy 6 tys., a liczba dzieci i młodzieży spadnie poniżej 4 tys. Największy spadek wśród ekonomicznych grup wiekowych prognozuje się dla grupy w wieku produkcyjnym, czyli osób najbardziej pożądanym ze względu na rynek pracy – takich osób w 2030 roku będzie o niemal 1 tys. mniej niż obecnie.

Opiekę nad najmłodszymi dziećmi na terenie Gminy Milicz zapewniają 1 żłobek publiczny, 2 żłobki prywatne oraz Klub Dziecięcy. Wszystkie placówki oferują łącznie 106 miejsc żłobkowych dla dzieci. Dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczają do 7 placówek, z których największe jest Przedszkole Samorządowe w Miliczu, gdzie łącznie w 15 oddziałach opieką objętych jest 362 dzieci. Ta placówka jest również otwarta najdłużej – od 6:30 do 16:30, co pozwala na realizację obowiązków zawodowych przez rodziców. Poza Przedszkolem Samorządowym na terenie Gminy funkcjonuje 6 przedszkoli niepublicznych. Ponadto przy niepublicznym Dziennym Ośrodku Rewalidacyjno-Wychowawczym w Miliczu działa przedszkolny oddział specjalny prowadzony przez Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych. Upowszechnienie opieki przedszkolnej na terenie Gminy Milicz w 2019 roku wynosiło 86% i było wyższe niż średnia dla powiatu milickiego, jednak niższe niż średnia wojewódzka.

Edukacja na poziomie podstawowym zapewniana jest na terenie Gminy Milicz przez 8 publicznych szkół podstawowych, z czego w największej – Szkole Podstawowej nr 2 i Szkole Muzycznej I Stopnia w Miliczu uczy się 980 uczniów (wg stanu na 30.06.2021). Szkoły Podstawowe w Nowym Zamku, Czatkowicach i Wróblinie odznaczają się najmniejszą liczbą uczniów, nieprzekraczającą 100. Wszystkie szkoły podstawowe oferują swoim uczniom sale i boiska sportowe, a także pracownie przedmiotowe. Jedna ze szkół ma w ofercie klasę sportową, a w dwóch funkcjonują klasy integracyjne. Nie wszystkie szkoły posiadają stołówki, przy czym 3 placówki korzystają z usług cateringowych. Wyniki egzaminów państwowych są bardzo zróżnicowane w poszczególnych szkołach, a średnia gminna wypada zazwyczaj poniżej średniej wojewódzkiej, ale często powyżej średniej powiatowej. Może to wskazywać na dysproporcje w jakości nauczania w poszczególnych placówkach, choć wpływ na wyniki egzaminów ma wiele czynników. Za specjalne osiągnięcia oraz wysokie wyniki w nauce uczniowie są nagradzani stypendiami.

Dużym plusem systemu oświaty w Gminie Milicz jest możliwość kontynuacji nauki w szkołach ponadpodstawowych na terenie Gminy. Oferta edukacyjna jest dość zróżnicowana i obejmuje możliwość nauki m.in. w liceach ogólnokształcących, technikum, Liceum Ogólnokształcącym Specjalnym oraz Technikum Leśnym prowadzonym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Główną jednostką odpowiedzialną za zapewnianie potrzeb kulturalnych mieszkańców jest Ośrodek Kultury w Miliczu. W ramach jego oferty funkcjonuje: Grupa Teatralna, Milicka Orkiestra Dęta, pracownia plastyczna Plastulinek, odbywają się także zajęcia dla pasjonatów fotografii – Fotoamator oraz zajęcia szachowe dla dzieci. Rozbudowywany w 2021 roku Ośrodek zyska salę kinowo-widowiskową, co poszerzy ofertę kulturalną w Gminie. W tym samym budynku mieści się również Biblioteka Publiczna w Miliczu, której jednym z głównych zadań jest popularyzacja czytelnictwa wśród wszystkich grup wiekowych.

Na rozpoznawalność Gminy oraz możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców wpływa położenie w Dolinie Baryczy oraz obecność Stawów Milickich, które poza czynnikami przyrodniczymi mają również właściwości kulturowe i promocyjne. Jednym z najważniejszych wydarzeń cyklicznych jest trwający miesiąc Festiwal Karpia Milickiego oraz Święto Karpia Milickiego. W związku z rozpoznawalnym na szeroką skalę produktem regionalnym, jakim jest Karp Milicki, w Gminie odbywają się także inne imprezy o tej tematyce, m.in. Dni Karpia w Dolinie Baryczy. Na terenie Milicza i okolic odbywają się również wydarzenia niezwiązane bezpośrednio z aspektem Doliny Baryczy, jak np. jarmarki świąteczne, koncerty, dożynki, dni seniora czy spotkania autorskie. Życie kulturalne i rozrywkowe toczy się również na wsiach, gdzie dużym potencjałem wykazują się świetlice wiejskie, z których część wymaga jednak remontu oraz odpowiedniego zagospodarowania.

O aktywność sportową mieszkańców dba Ośrodek Sportu i rekreacji Sp. z o.o. w Miliczu. Działalność Ośrodka skupia się głównie (choć nie tylko), na atrakcyjnym zagospodarowaniu czasu dla mieszkańców na trzech głównych obiektach sportowych: krytej pływalni, kąpielisku „Karłów” oraz Stadionie Miejskim. Uzupełnieniem bazy sportowej w Gminie są boiska i sale sportowe przy szkołach, z których mieszkańcy mogą korzystać.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Miliczu oraz 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Bezpieczeństwo mieszkańców jest podnoszone poprzez instalację monitoringu – na Rynku, w jego okolicach i przy budynkach użyteczności publicznej.

Opiekę zdrowotną na terenie Gminy Milicz zapewniają głównie podmioty prywatne: szpital Milickie Centrum Medyczne Sp. z o.o., Milickie Centrum Zdrowia, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Prywatna Przychodnia Lekarska „MIL-MED”, których uzupełnieniem jest 7 aptek. Mimo kilku podmiotów z branży medycznej, mieszkańcy Gminy nie są zadowoleni z jakości i dostępu ani do podstawowej, ani specjalistycznej opieki medycznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu umożliwia osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, przede wszystkim poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Wśród najczęściej pojawiających się przyczyn objęcia pomocą wskazuje się bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Poza OPS na terenie Gminy funkcjonuje Świetlica Środowiskowa „Chatka Puchatka”, która jest placówką wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym i specjalistycznym dla dzieci w wieku od 6 do 16 lat z terenu Gminy Milicz. W tym miejscu podopieczni mają zorganizowany czas wolny, uzyskują pomoc w nauce, biorą udział w zabawach, zajęciach sportowych i innych aktywnościach mających na celu prawidłowy rozwój emocjonalny, kształtowanie pozytywnych postaw, wartości i umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie przez dzieci pochodzące z rodzin funkcyjnych i dysfunkcyjnych.

Gmina Milicz współpracuje z organizacjami pozarządowymi (NGO) i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w oparciu o roczne programy współpracy. NGO wspierane są m.in. w sposób finansowy (wsparcie lub powierzenie wykonywania zadań publicznych poprzez udzielanie dotacji) i pozafinansowym (konsultacje z Radą Działalności Pożytku Publicznego, informowanie o ogłaszanych naborach na pozyskanie środków z innych źródeł publicznych, organizacja szkoleń). W latach 2018-2019 widoczny jest znaczący wzrost kwoty przekazywanej organizacjom pozarządowym – z około 850 tys. zł w roku 2018 do 950 tys. w roku 2019. Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy Milicz jest przynależność i aktywna współpraca m.in. z Lokalną Grupą Działania Stowarzyszeniem „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”, Dolnośląską Krainą Rowerową, a także miastami partnerskimi – niemieckim Lohr am Main i Springe oraz gruzińskim Kobuleti.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gmina Milicz, ze względu na swoje położenie, łączy w sobie stosunkowo dobre połączenie komunikacyjne z miastem wojewódzkim – Wrocławiem (do którego centrum z Milicza można dojechać samochodem w godzinę), z wyjątkowymi cechami obszarów cennych przyrodniczo – Doliną Baryczy oraz Stawami Milickimi.

W latach 2015-2019 zauważalny był dynamiczny rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy przejawiający się wzrostem liczby podmiotów gospodarczych, których w 2019 roku było łącznie 2 754. Porównując wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, Gmina Milicz wypada korzystniej niż analizowane jednostki z grupy porównawczej w województwie dolnośląskim (Gminy Góra, Strzelin i Wołów). Powyższy wskaźnik dla Gminy jest również wyższy niż średnia dla powiatu milickiego, jednak niższy niż dla województwa dolnośląskiego. Widoczna jest również pozytywna tendencja w liczbie nowo zarejestrowanych działalności (która rośnie z roku na rok) oraz wyrejestrowywanych działalności (których liczba z roku na rok maleje).

Wśród podmiotów działających na terenie Gminy Milicz najwięcej zostało zakwalifikowanych do sekcji G zgodnie z podziałem PKD – są to firmy z branży handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych (w tym motocykli). Dużym udziałem odznaczały się również działalności z branży budowlanej. W Gminie funkcjonuje ponadto stosunkowo dużo firm z sekcji pozostałej działalności usługowej, przetwórstwa przemysłowego, działalności związanych z obsługą rynku nieruchomości oraz działalności profesjonalnych, naukowych i technicznych.

O sytuacji na rynku pracy świadczy m.in. udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, który w latach 2015-2019 wyraźnie spadał, pozostając na podobnym poziomie jak powiat, jednak wyższym niż województwo.

Gospodarka komunalna, w zakresie dostępu do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej w Gminie Milicz, jest na poziomie niższym niż średnia dla województwa, jednak wyższym niż średnia powiatu (z wyjątkiem dostępu do sieci wodociągowej, do której podłączonych jest 90,8% mieszkańców Gminy, przy 93,3% mieszkańców powiatu i 95% mieszkańców województwa). Dostęp do sieci kanalizacyjnej ma 68,4% mieszkańców, a do gazowej 46,3%. Zauważalna jest wyraźna dysproporcja pomiędzy miastem a obszarem wiejskim – mieszkańcy Milicza w zdecydowanej większości posiadają dostęp do wszystkich instalacji sieciowych, w przeciwieństwie do mieszkańców wsi, gdzie dostęp jest dużo niższy. Za dostarczanie wody w Gminie Milicz odpowiada Zakład Usług Komunalnych w Miliczu (który jest samorządowym zakładem budżetowym Gminy), natomiast za odprowadzanie ścieków komunalnych – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Dolina Baryczy” Sp. z o.o.. Przedsiębiorstwo prowadzi swoją działalność w oparciu m.in. o Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Kanalizacyjnych na terenie Gminy Milicz na lata 2021-2024. W dokumencie przewidziano wiele przedsięwzięć inwestycyjnych, których celem jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Milicz oraz przebudowa i modernizacja sieci już istniejącej. Ponadto, na terenie Gminy wyznaczono Aglomerację Milicz, gdzie z sieci kanalizacyjnej korzystało w momencie jej utworzenia 15 251 osób, a także wyznaczona jest Aglomeracja Sułów, gdzie podłączonych do kanalizacji sanitarnej jest 3 958 mieszkańców.

Gospodarka odpadami na terenie Gminy Milicz polega na odbiorze odpadów „u źródła”, a także w PSZOK. Łącznie odpady zbierane są w podziale na 16 różnych frakcji. Działający na terenie Gminy PSZOK znajduje się w Stawcu, natomiast ze względu na jego lokalizację, planowane jest przeniesienie punktu w inne miejsce. Przy milickim szpitalu funkcjonuje również spalarnia odpadów medycznych.

Zanieczyszczenie powietrza na terenie Gminy Milicz wiąże się głównie ze spalaniem węgla w starych kotłach i piecach, transportem samochodowym oraz funkcjonowaniem przemysłu i wykorzystaniem maszyn rolniczych. Na terenie Gminy funkcjonują punkty monitoringu jakości powietrza, które synchronizują się z aplikacją informującą mieszkańców o aktualnej sytuacji w tym zakresie. W każdym z analizowanych miesięcy na przełomie lat 2019/2020 zanotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu.

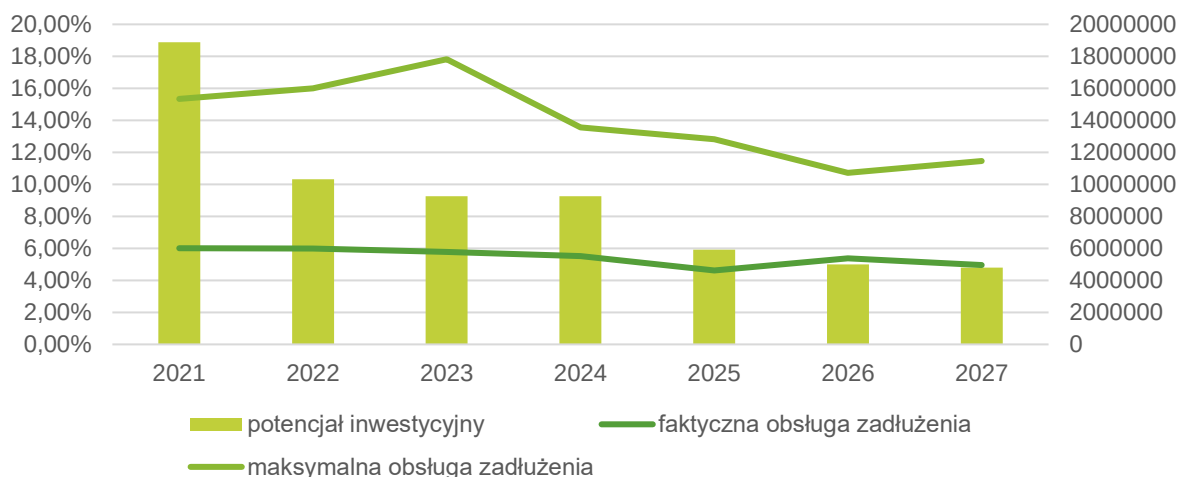
Dostrzega się konieczność kontynuacji działań monitoringowych i informacyjnych w zakresie jakości powietrza, jednak należy też podjąć nowe działania mające na celu zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń dla zdrowia wynikających z pogarszającego się stanu środowiska, a także możliwych skutków postępujących zmian klimatu, które odczuwalne są również na terenie Gminy Milicz.

Położenie Gminy w Dolinie Baryczy oraz obecność kompleksów stawów warunkuje zagrożenie powodziowe, choć w umiarkowanym stopniu. Dotyczy to głównie miesięcy letnich i występujących w nich nawalnych opadów. Istnieje również zagrożenie powodziowe związane z roztopami, które może powodować zarówno podtopienia, jak i pogorszenie lub uszkodzenie urządzeń hydrotechnicznych – mostów, wałów przeciwpowodziowych, ciągów komunikacyjnych. Za konieczne uznaje się dalsze działania z zakresu małej retencji, a także prawidłowego utrzymania urządzeń melioracyjnych.

Z gospodarką Gminy nierozzerwalnie łączy się stan finansów samorządowych. Dochody do budżetu Gminy Milicz w latach 2015-2019 ulegały stopniowemu zwiększaniu. W roku 2015 dochody wynosiły 83,6 mln zł, a w 2019 roku było to już 123,6 mln zł. Natomiast analizując dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy, wskaźnik ten jest nieco niższy niż średnia dla powiatu, ale zauważalnie poniżej wskaźnika dla województwa. Negatywnym zjawiskiem jest coroczny spadek udziału dochodów własnych w strukturze dochodów do budżetu Gminy. W roku 2015 dochody własne, wraz z udziałem w podatkach PIT i CIT stanowiły 44% dochodów ogółem, natomiast w 2019 roku było to już 39%. Dochody podatkowe to w przeważającej części podatek PIT (ponad 20 mln zł w 2019 roku) i podatek od nieruchomości (niemal 13 mln zł w 2019 roku). Gmina Milicz stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe dla podatków od nieruchomości, co może stanowić element zachęcający mieszkańców do zakładania działalności na jej terenie. Zauważalny jest trend wzrostowy w zakresie pozyskiwanych dotacji. Wraz ze wzrostem dochodów, zwiększają się także wydatki Gminy Milicz. W latach 2016-2019 były one wyższe niż dochody, co skutkowało ujemnym wynikiem budżetu. Wśród działań pochłaniających największe środki finansowe niezmiennie przoduje oświata i wychowanie, natomiast od 2017 roku, kiedy to wprowadzono program Rodzina 500+, wysokie wydatki notuje się również w dziale Rodzina. Możliwość realizowania nowych inwestycji wiąże się z pozyskiwaniem środków unijnych. Według Rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów w latach 2017-2019 określającym liderów inwestycji¹, Miasto Milicz znalazło się na 137 miejscu (na 267 miast powiatowych, przy czym dla lat 2016-2018 było to 128 miejsce), a średnie wydatki inwestycyjne na osobę wyniosły 663,78 zł.

Potencjał inwestycyjny Gminy w najbliższych latach określa się m.in. przez kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia, mówiącego o możliwościach inwestycyjno-kredytowych, który obrazuje poniższy wykres.

¹ *Liderzy inwestycji. Ranking wydatków inwestycyjnych samorządów 2017–2019*, Paweł Swianiewicz, Julita Łukomska, Wspólnota

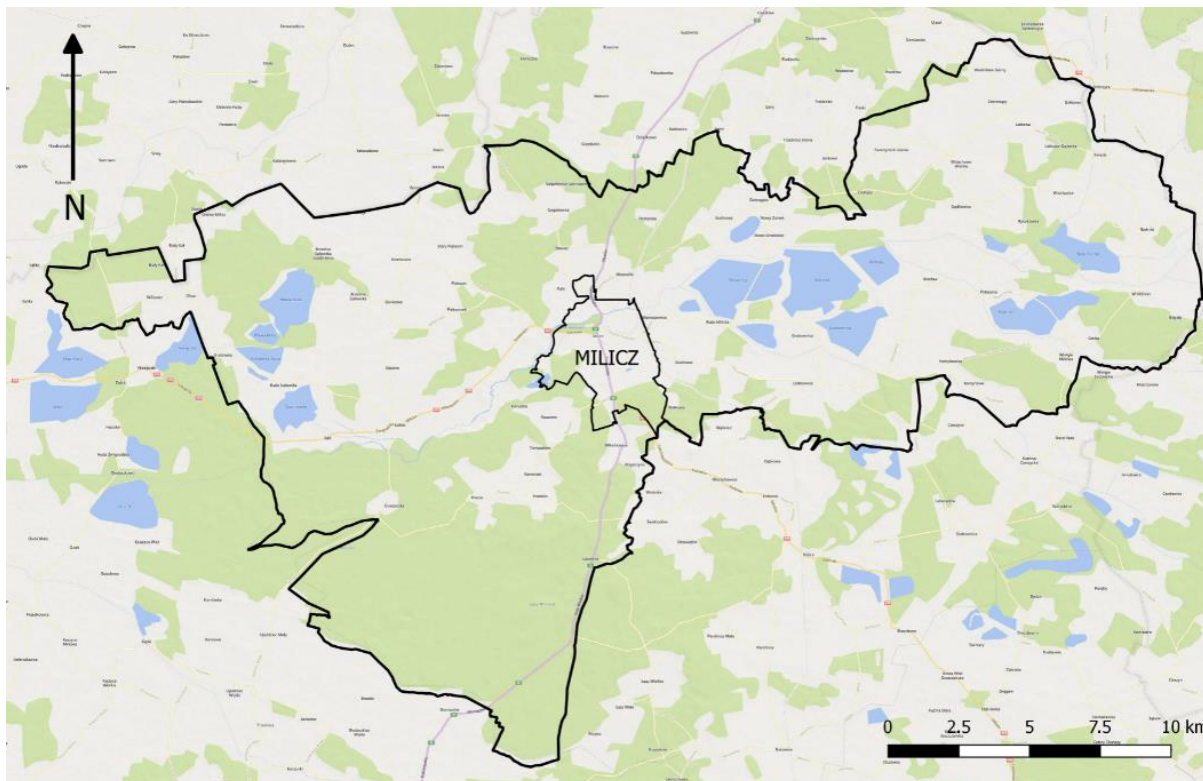
Ryc. 2 Potencjał inwestycyjny Gminy Milicz w latach 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XLVI/233/2021 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Milicz na lata 2021-2032.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Milicz pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań. Z kolei potencjał inwestycyjny w okresie prognozy, a więc do roku 2027, wynosi około 63 mln zł.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Milicz jest miejsko-wiejską jednostką samorządu terytorialnego położoną w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, przy granicy z województwem wielkopolskim, w powiecie milickim (który tworzą również Gminy Cieszków i Krośnice). Gmina składa się z miasta Milicz, które jest też miastem powiatowym, a także 82 miejscowości w ramach 52 sołectw. Milicz położony jest w centralnej części Gminy, jednak ze względu na jej kształt i wielkość (435,56 km²) dojazd do miasta z najdalej na wschód wysuniętych miejscowości trwa nawet około 30 minut.

Ryc. 3 Położenie Milicza na tle Gminy Milicz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Milicz w 43% pokryta jest terenami leśnymi. Duży obszar zajmują również stawy składające się w większe kompleksy, objęte ochroną w ramach rezerwatu Stawy Milickie. Ze wschodu na zachód Gminy przebiega także rzeka Barycz, która poza właściwościami przyrodniczymi i turystycznymi, stanowi pewnego rodzaju barierę przestrzenną. Układ komunikacyjny opiera się o drogę krajową nr 15 przebiegającą w układzie południkowym, a także drogi wojewódzkie nr 439 (Żmigród – Milicz) i 448 (Milicz – Twardogóra – Syców). Do Wrocławia podróż samochodem zajmuje około godziny, natomiast do Poznania około 2 godzin. Miasta te, wraz z mniejszymi – Rawiczem i Ostrowem Wielkopolskim, pełnią uzupełniające funkcje dla Gminy Milicz m.in. w zakresie nauki i pracy. Funkcjonuje również komunikacja kolejowa, obsługiwana przez Koleje Dolnośląskie. Z Milicza do Wrocławia można za pośrednictwem tego środka transportu dotrzeć w około 90 minut. Komunikacja zbiorowa na terenie Gminy funkcjonuje również w oparciu o przejazdy organizowane przez PKS Wołów, ale do miasta dojeżdżają także połączenia PKS Konin i PKS Ostrów Wielkopolski.

Polityka przestrzenna Gminy Milicz prowadzona jest głównie w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milicz, które przyjęte zostało uchwałą nr XV/80/2015 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 14 lipca 2015 roku, a następnie zostało zmienione uchwałami Nr LVIII/334/2018 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 24 maja 2018 r. oraz Nr XXVI/120/2019 z dnia 4 grudnia 2019 r. Dokument zapewnia zachowanie ładu przestrzennego, a także wyznacza i zabezpiecza tereny

przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową oraz pod rozwój usług turystycznych. Aktualnie, w Studium pod zabudowę wyznaczono 3 023,67 ha, w tym:

- 2 481,67 ha pod zabudowę mieszkaniową,
- 238 ha na usługi,
- 99 ha pod usługi sportu i rekreacji,
- 205 ha pod zabudowę związaną z przemysłem i działalnością gospodarczą.

Uzupełnieniem zapisów Studium są akty prawa miejscowego – miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Te dokumenty, w przeciwieństwie do studium, mogą być podstawą do wydawania decyzji administracyjnych, lokalizowania zabudowy czy infrastruktury. Są więc gotowym narzędziem do kształtowania polityki przestrzennej. Dużym atutem jest fakt, że aż 53% Gminy Milicz objętych jest MPZP.

Na pozostałym obszarze elementy zabudowy powstają na podstawie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu lub decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Kształtowanie przestrzeni na podstawie decyzji jest niezwykle trudne do opanowania i w konsekwencji może prowadzić do chaosu urbanistycznego. Silną stroną polityki przestrzennej w Gminie Milicz jest to, że na jej obszarze wydawanych jest stosunkowo mało takich decyzji – około 50 rocznie.

Na terenie Gminy funkcjonuje Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016-2023. Wyznaczony do rewitalizacji obszar obejmuje powierzchnię 409 ha, co stanowi 0,94% powierzchni Gminy i jest zamieszkiwany przez 5 672 osoby, czyli 23,35% spośród wszystkich mieszkańców Gminy. Działania rewitalizacyjne prowadzone są w celu zmniejszenia skali negatywnych zjawisk społecznych, zwiększenia aktywności społecznej i poprawy warunków zamieszkania oraz funkcjonowania w przestrzeni gminnej. W trakcie opracowywania niniejszej Strategii rozpoczęto prace nad utworzeniem Gminnego Programu Rewitalizacji na najbliższe lata.

Gmina Milicz leży na wyjątkowo zróżnicowanym i cennym obszarze przyrodniczo-krajobrazowym. Poszczególne ekosystemy zostały objęte obszarowymi formami ochrony przyrody, takimi jak: Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy”, obszary Natura 2000 „Dolina Baryczy” – obszar ptasi oraz „Ostoja nad Baryczą” – obszar siedliskowy, a także rezerваты przyrody „Wzgórze Joanny” oraz „Stawy Milickie”.

Na terenie Gminy wiele elementów przyrody ożywionej i nieożywionej objęto indywidualnymi formami ochrony, m.in. ochroną gatunkową, użytkami ekologicznymi czy pomnikami przyrody. Podmokłe tereny zarówno Doliny Baryczy, jak i Stawów Milickich, są idealnym siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt, w tym gatunków chronionych. W okolicznych stawach hodowany jest jeden z najbardziej znanych produktów lokalnych – karp milicki.

Wyjątkowe walory przyrodnicze wpływają na duży potencjał Gminy jako ośrodka turystycznego, w tym szczególnie miejsca kojarzonego z turystyką rowerową, pieszą i kajakową. Należy jednak mieć na uwadze, iż zakazy obowiązujące na poszczególnych obszarach chronionych ograniczają możliwości prowadzenia intensywnej turystyki czynnej, co ma zarówno swoje wady (głównie ekonomiczne), jak i zalety (spokój mieszkańców i niewielka presja na środowisko). Dodatkowe atrakcje na terenie Gminy to m.in. liczne ścieżki edukacyjne, przyrodnicze, szlaki rowerowe, piesze, konne i kajakowe, punkty rekreacyjne i widokowe, a także walory kulturowe, reprezentowane przez zabytki i lokalną kulturę i tradycję.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Milicz w kwietniu 2021 roku przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców. W formie kwestionariusza online zebrano 292 odpowiedzi. Celem badania było poznanie opinii dotyczącej podstawowych obszarów działalności samorządu, potrzeb mieszkańców, a także określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata.

Większość respondentów (70,2%) stanowiły kobiety. Pod względem wiekowym najsilniej reprezentowana była grupa osób w wieku 36-45 lat (38,4%), a także 26-35 lat (26%). Nieco ponad 9% ankietowanych stanowiły osoby poniżej 25 roku życia. 26,7% ankietowanych to osoby w wieku powyżej 46 lat, w tym 3,4% stanowią osoby w wieku powyżej 65 lat. Zdecydowaną większość grupy stanowiły osoby pracujące, ale w badaniu wzięli udział również przedsiębiorcy, osoby bezrobotne, emeryci i renciści, a także studenci i uczniowie. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik nr 2 do opracowania. Ponad połowa ankietowanych (55,9%) to mieszkańcy terenów wiejskich.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W pierwszej części ankiety respondenci w skali od 1 do 5 oceniali poszczególne zagadnienia z zakresu 6 pogrupowanych obszarów działalności Gminy: społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Wśród mieszkańców Gminy Milicz, najwyższe oceny otrzymał dział związany z edukacją i kulturą. Ankietowani również wysoko ocenili kwestie związane z turystyką i rekreacją. Zagadnienia dotyczące gospodarki uzyskały wśród mieszkańców najniższe oceny.

Ryc. 4 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia najwyżej i najniżej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Zdecydowanie najlepiej oceniono walory środowiska przyrodniczego w Gminie (4,16 pkt). Najniżej ocenione ze wszystkich obszarów zostały: funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie Gminy (1,53 pkt), a także połączenia komunikacyjne z innymi Gminami i miastami (1,61 pkt).

Tabela 1 Podsumowanie wyników ankietyzacji wśród mieszkańców

Obszar	Najwyżej oceniane	Najniżej oceniane
Społeczeństwo	Jakość opieki żłobkowej na terenie Gminy	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy	Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie Gminy
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego w Gminie	Świadomość ekologiczna mieszkańców
Infrastruktura techniczna	Jakość sieci kanalizacyjnej	Stan dróg w Gminie
Turystyka i rekreacja	Atrakcyjność turystyczna Gminy	Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla młodzieży
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Gminie

Źródło: Opracowanie wyników ankiet wśród mieszkańców

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

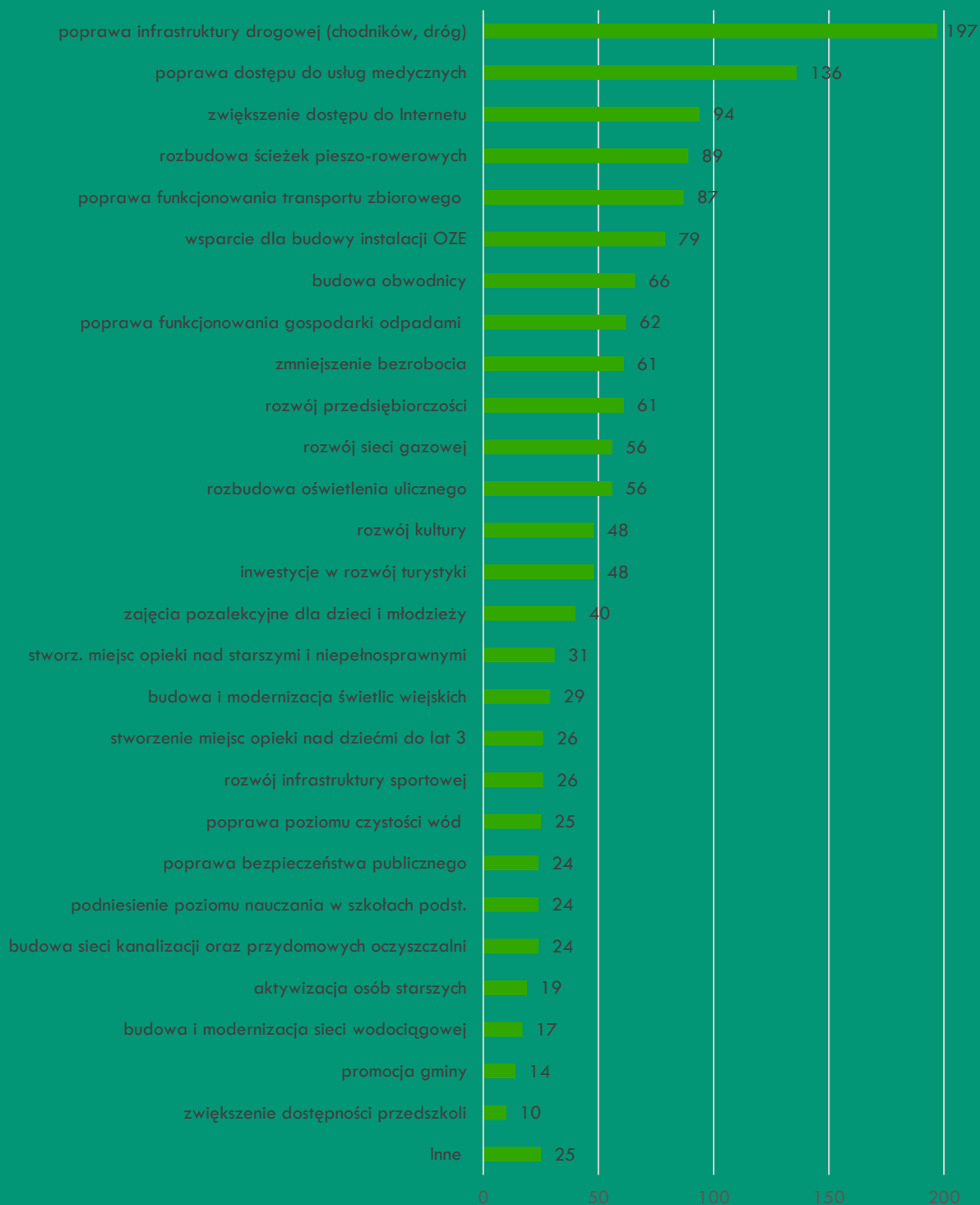
W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się konieczność poprawy infrastruktury drogowej, głównie w zakresie dróg i chodników (194 odpowiedzi), a także poprawa dostępu do usług medycznych (136 odpowiedzi). Mieszkańcy wskazywali także często na potrzebę zwiększenia dostępu do Internetu, rozbudowę ścieżek pieszo-rowerowych, a także poprawę funkcjonowania transportu zbiorowego. Ankietowani dostrzegają także potrzeby związane z działaniami prośrodowiskowymi, jak np. wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych, poprawę funkcjonowania gospodarki odpadami i rozwój sieci gazowej, a także kwestie związane z rynkiem pracy – zmniejszenie bezrobocia i rozwój przedsiębiorczości.

Wśród innych odpowiedzi zaproponowanych przez mieszkańców przeważały kwestie związane z zagospodarowaniem czasu wolnego dla młodzieży i „młodych dorosłych”, a także zwiększenie działań na terenach wiejskich.

Jako najczęściej pojawiające się propozycje dotyczące tego, co powinno wyróżniać Gminę na tle innych, być swojego rodzaju wizytówką, wskazywano:

- Stawy Milickie i Dolinę Baryczy,
- naturę, przyrodę i krajobraz Gminy,
- czystość i czyste powietrze,
- walory turystyczne,
- tereny zieleni (również w mieście).

Ocena poszczególnych priorytetów rozwoju według ankietowanych przedstawiona jest na poniższym wykresie.

Ryc. 5 Główne priorytety rozwoju Gminy Milicz według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony Gminy wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- wnioski z diagnozy Gminy;
- dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy,
- wyniki warsztatów diagnostycznych.

Analizie poddano czynniki wpływające na rozwój Gminy, wpisujące się w jeden z sześciu obszarów. Dla zachowania przejrzystości opracowania, analizę SWOT przedstawiono w poniższych tabelach według obszarów tematycznych.

INFRASTRUKTURA, KOMUNIKACJA, BEZPIECZEŃSTWO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Polityka przestrzenna prowadzona w dużej mierze w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają ponad 50% powierzchni Gminy	Duża powierzchnia terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę, przy braku jednoczesnego rozwoju sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
Funkcjonujące Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Dolina Baryczy” Sp. z o.o., które odpowiada za zbiorowe odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Gminy	Marginalizacja niektórych miejscowości pod względem możliwości dojazdu transportem publicznym do Milicza; wykluczenie komunikacyjne części miejscowości
Dobre połączenie drogowe pomiędzy Miliczem a Wrocławiem – odległość około 60 km, możliwa do pokonania w około 1 godzinę, dająca możliwość zaspokajania potrzeb zawodowych, edukacyjnych i społecznych w stolicy województwa	Niezadowalająca jakość dróg powiatowych, będąca skutkiem zaniedbań, przy jednoczesnym dużym znaczeniu tych ciągów komunikacyjnych
Stale połączenie funkcjonujące w ramach Kolei Dolnośląskich na linii Milicz-Wrocław (z barierą w postaci przesiadki w Oleśnicy) umożliwiające dojazd do pracy i szkoły w stolicy województwa	Brak obwodnicy Milicza skutkujący dużym ruchem przez centrum miasta (przebiegająca DK nr 15) i negatywnymi konsekwencjami w postaci zagrożeń bezpieczeństwa i zanieczyszczenia powietrza
Zagospodarowanie dawnej kolei wąskotorowej na ścieżki rowerowe (aktualnie 23 km ścieżek rowerowych na terenie Gminy Milicz), wzmacniające funkcje rekreacyjne regionu	Przestarzałe, nieekologiczne oświetlenie w mieście i na wsiach, problemy z zarządzaniem oświetleniem oraz ciemne punkty w niektórych miejscowościach, m.in. przy przejściach dla pieszych
	Niski poziom bezpieczeństwa na drogach, związany m.in. z problemami w organizacji ruchu, niewystarczającą liczbą miejsc parkingowych i pozostawianiem samochodów na drogach gminnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Wprowadzanie systemowych rozwiązań w zakresie organizacji ruchu m.in. wprowadzenie stref zamieszkania z obostrzeniami dla ruchu samochodowego w centrum miasta	Dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej w oderwaniu od powolnego rozwoju infrastruktury technicznej
Rozwój sieci Internetu szerokopasmowego jako szansa na rozwój pracy i nauki zdalnej	Ryzyko zamknięcia firm przewozowych ze względu na konsekwencje epidemii SARS-CoV-2

	(likwidacja połączeń ze względu na małą liczbę użytkowników)
Wzrost świadomości mieszkańców i pracodawców w zakresie podróżowania rowerem, systemu zachęt dla pracowników do przyjazdu do pracy rowerem	Pogłębiające się braki w oświetleniu miejsc publicznych związane z szybkim rozwojem zabudowy mieszkaniowej

OCHRONA ŚRODOWISKA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Uwarunkowania naturalne – dużo lasów, stawów, obszarów chronionych, Dolina Baryczy – co skutkuje stosunkowo dobrą jakością powietrza na obszarach wiejskich	Utrzymujące się problemy z niską emisją pochodzącą z ogrzewania gospodarstw indywidualnych, wynikające m.in. z braku możliwości finansowych mieszkańców do wymiany źródeł ciepła
Funkcjonowanie prywatnej sieci ciepłowniczej w Miliczu	Sieć gazowa skupiona tylko w Miliczu i okolicach – brak dostępu do gazu w większości miejscowości
Dobra jakość wody z ujęć na terenie Gminy	Niewystarczająca wydajność infrastruktury wodociągowej w odniesieniu do szybkiej rozbudowy terenów mieszkalnych
Stały monitoring jakości powietrza w Miliczu udostępniony mieszkańcom	Brak oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej we wschodniej części Gminy
Stały, planowy rozwój ścieżek rowerowych i propagowanie wymiany nieekologicznego środka transportu na rower	Trudności organizacyjne związane z zagospodarowaniem odpadów wielkogabarytowych
Tereny zieleni nad którymi zarząd sprawuje Gmina, utrzymywane są w bardzo dobrym stanie	
Wdrażanie i realizacja założeń Programu Gospodarki Niskoemisyjnej, co ogranicza zanieczyszczenie powietrza	
Brak dzikich wysypisk odpadów oraz przeprowadzona rekultywacja byłych składowisk odpadów	
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rozwój nowych źródeł energii, w tym źródeł odnawialnych oraz wzrost zainteresowania mieszkańców ekologicznymi formami pozyskiwania energii	Postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. osuszeniem stawów, niedoborem wody w obszarze Doliny Baryczy oraz występowaniem ekstremalnych zjawisk atmosferycznych
Zmiana lokalizacji PSZOK – oddalenie od zabudowy mieszkaniowej	Niestabilność przepisów prawa w zakresie gospodarki odpadami
Nawiązanie i rozwój współpracy z prywatnymi podmiotami w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej, przy późniejszym wykupie tej instalacji przez Gminę	Monopol w zakresie przetwarzania odpadów i gospodarowania odpadami skutkujący wysokimi cenami dla mieszkańców
Rozwój technologii i dostępności kontenerowych oczyszczalni ścieków oraz instalacja ich w miejscach, gdzie tradycyjna infrastruktura kanalizacyjna jest nieuzasadniona	Brak świadomości mieszkańców w zakresie korzyści płynących z wielkoobszarowych instalacji OZE, co skutkuje sprzeciwianiem się ich lokalizacji
Trendy społeczne związane ze wzrostem świadomości społecznej m.in. w zakresie rozwoju małej retencji, idące w parze z możliwościami uzyskania dofinansowania na systemy gromadzenia wody deszczowej	Brak odpowiedniego zagospodarowania parku „miejskiego” przy Technikum Leśnym, który stanowi zasób Skarbu Państwa oraz trudna współpraca w tym zakresie

GOSPODARKA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Stabilny potencjał inwestycyjny Gminy prognozowany na kolejne lata	Niedobór terenów inwestycyjnych, głównie ze względu na obszary chronione
Rozwinięte leśnictwo i gospodarka leśna – duże pozyskanie drewna, zmiany składu gatunkowego lasów na bardziej naturalne lasy liściaste	Brak systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców, zatrudniających nowe osoby
Niskie bezrobocie	Słabej jakości grunty skutkujące ograniczonymi możliwościami uprawy roślin
Obfitość i rozpoznawalność produktów lokalnych – karp milicki, soki i przetwory owocowe, miód, oleje	Słabo rozwinięta hodowla zwierząt, co wiąże się m.in. ze sprzeciwem mieszkańców (zmiana modelu i mentalności – dzisiejsi mieszkańcy wsi to częściowo osoby wyprowadzające się z miasta, szukające spokoju na wsi), to z kolei prowadzi do konfliktów pomiędzy mieszkańcami
Funkcjonująca karta seniora na terenie Gminy – sprzyjająca trwałemu związaniu się klientów z lokalnymi przedsiębiorcami	
Duża aktywność kół łowieckich na terenie Gminy	
Polityka podatkowa Gminy wspierająca podmioty prowadzące działalność gospodarczą.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
Utworzenie stanowiska wspierającego przedsiębiorców na terenie Gminy	Bariera dla rozwoju przedsiębiorstw i nowych firm ze strony przepisów prawa oraz instytucji związanych z ochroną środowiska ze względu na dużą powierzchnię terenów chronionych
Rozwój gospodarstw ekologicznych, przebranie się mniejszych, nieopłacalnych gospodarstw	Zmieniająca się sytuacja demograficzna, ograniczająca dostępność osób na rynku pracy
Zalesianie gruntów słabej jakości	

PROMOCJA, TURYSTYKA, SPORT, KULTURA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, warunkujące rozwój turystyki	Brak wystarczającej ilości dostępnych miejsc hotelowych
Bogata i zróżnicowana oferta sportowa skierowana do różnych grup wiekowych oraz w szerokim zakresie dyscyplin	Niezadowolający stan techniczny obiektów rekreacyjnych w niektórych sołectwach
Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna w mieście i większości sołectw, w tym kryta pływalnia, boiska, hale sportowe przy szkołach, place zabaw	Duże rozproszenie obiektów sportowych zarówno w mieście jak i na obszarach wiejskich; brak centrum sportowego Gminy
Duże spektrum imprez cyklicznych i okolicznościowych – oferta kulturalna uwzględniająca potrzeby i oczekiwania osób z różnych grup	

wiekowych, w tym Dni Karpia, turnieje taneczne, koncerty, imprezy dla seniorów i inne	
Oferta zajęć kulturalnych, rozrywkowych, artystycznych dla różnych grup społecznych oraz możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego w oparciu o infrastrukturę rekreacyjną	
Duża liczba klubów i zrzeszeń sportowych z różnych dyscyplin, zdobywających wysokie osiągnięcia, z którymi Gmina aktywnie współpracuje	
Dość rozbudowana oferta turystyczna oraz współpraca pomiędzy podmiotami z branży turystycznej	
Dynamiczny rozwój czytelnictwa dzięki inicjatywom filii bibliotecznych w różnych częściach Gminy	
SZANSE	ZAGROŻENIA
Współpraca międzysamorządowa i partnerska w ramach LGD Partnerstwo dla Doliny Baryczy	Brak dostępu i możliwości wykorzystania znacznej części terenów chronionych z uwagi na określone na nich obostrzenia i zakazy
Rozwój oferty gastronomicznej, w tym punktów mobilnych z wykorzystaniem produktów lokalnych, jako odpowiedź na zapotrzebowanie turystów	Zwiększające się potrzeby (w tym finansowe) na utrzymanie rozwijającej się infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej
Ukończenie i utrzymanie sali widowiskowej z kinem	Niechętnie nastawienie części mieszkańców do turystów
Budująca się tożsamość lokalna	

SPOŁECZNOŚĆ, ZDROWIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Rozwinięta baza usług opiekuńczych zwykłych (w tym współpraca z Polskim Czerwonym Krzyżem), opieka doraźna nad ludźmi starszymi i samotnymi w ich własnych domach	Niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe osób, których nie stać na wybudowanie/kupno domu lub mieszkania (około 100 osób w kolejce do lokali w zasobie gminnym, oczekiwanie nawet do kilku lat)
Funkcjonujący Dom Pomocy Społecznej na terenie Gminy	„Dziedziczenie pomocy społecznej” – problemy społeczne przechodzą z pokolenia na pokolenie
Opieka nad osobami starszymi oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami bez względu na wiek przez organizacje pozarządowe, a także dostępność asystentów osób niepełnosprawnych	Nierównomierny i niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej
Funkcjonujący na terenie Gminy ośrodek interwencji kryzysowej, wspierający ofiary przemocy	Brak wsparcia dla opiekunów faktycznych osób niepełnosprawnych
Szpital powiatowy w Miliczu zapewniający podstawową opiekę zdrowotną	Brak opieki „domowej”, całodobowej w miejscu zamieszkania osób samotnych oraz dziennego domu pobytu dla seniorów
Duża kwota (około 1 mln zł) przeznaczana do dyspozycji sołectw w ramach funduszu sołecznego	Tylko jedno mieszkanie chronione przy bardzo dużych zdiagnozowanych potrzebach mieszkańców
Funkcjonująca kryta pływalnia, w tym nauka pływania dla dzieci	Niewielkie zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności oraz ograniczona współpraca pomiędzy sołectwami

SZANSE	ZAGROŻENIA
Dodatnie saldo migracji, także dzięki napływowi obcokrajowców, co może w przyszłości równoważyć braki osób w wieku produkcyjnym	Starzejące się społeczeństwo, zwiększający się udział seniorów w społeczności lokalnej, co skutkuje m.in. brakiem miejsc w domu opieki społecznej i niedostosowaniem usług społecznych do zmieniającej się sytuacji demograficznej
Zmiana modelu i trendów społecznych – seniorzy są coraz bardziej aktywni społecznie, sportowo, mobilni, co wpływa na ich zdrowie i samopoczucie	Migracja młodych ludzi poza granice Gminy w poszukiwaniu edukacji i pracy; odpływ osób w tzw. wieku kreatywnym
Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych	

EDUKACJA, WYKSZTAŁCENIE, POTENCJAŁ LUDZKI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
System edukacji zapewnia możliwość zdobycia wykształcenia i edukacji od żłobka aż do ukończenia szkoły ponadpodstawowej; funkcjonujące szkoły ponadpodstawowe (powiatowe) na terenie Milicza oraz technikum leśne, które wyróżnia się na tle województwa	Zbyt mała liczba dostępnych miejsc w żłobkach w odniesieniu do aktualnych potrzeb
Sieć przedszkoli, ze względu na lokalizację, ofertę i godziny otwarcia, dostosowana do zróżnicowanych potrzeb mieszkańców miasta i terenów wiejskich; wysoki poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej	Nierównomierny dostęp do pracowni przedmiotowych w poszczególnych szkołach i potrzeba uzupełnienia; szczególne potrzeby w szkołach, w których wcześniej funkcjonowały tylko klasy 1-6 (po likwidacji gimnazjów)
Rozbudowana sieć szkół podstawowych, dobrze zorganizowany dowóz do placówek	Problematyczna współpraca i problemy z pozyskaniem pracodawców do praktycznej nauki zawodu w zawodach połączonych na rynku pracy (szkoły zawodowe)
Funkcjonujący specjalny ośrodek opiekuńczo-wychowawczy	Problem z dostępnością komunikacyjną do szkół ponadpodstawowych poza Miliczem
Atrakcyjne wyposażenie bazy sportowej przy szkołach	Brak dostępu do sieci Internetu szerokopasmowego m.in. w kontekście nauczania zdalnego, szczególnie na obszarach wiejskich
SZANSE	ZAGROŻENIA
Zmiana modelu i trendów społecznych oraz zwiększenie świadomości rodziców, głównie z terenów wiejskich, na temat szans związanych z wcześniejszym rozpoczęciem przez dziecko wychowania przedszkolnego	Następstwa reformy systemu oświaty – sieć szkół podstawowych, która jest zagrożona ze względu na duże dopłaty samorządu do szkół, co może skutkować potrzebą reorganizacji sieci szkół na terenie Gminy
Możliwość rozwoju nauki pływania dla dzieci najmłodszych (w tym zerówki), poprawa aktywności fizycznej i bezpieczeństwa wśród najmłodszych	

CZĘŚĆ II:

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZ- WOJU GMINY MILICZ

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie strategicznym stworzono misję oraz wizję Gminy Milicz, które stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, jaką należy podążać do osiągnięcia wizji. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Milicz, będąca również hasłem promocyjnym, brzmi następująco:

Gmina Milicz – naturalnie najlepsza.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Milicz w perspektywie strategicznej - zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2027 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Milicz brzmi następująco:

W 2027 roku Gmina Milicz jest miejscem przyjaznym i otwartym dla mieszkańców, turystów i inwestorów, gdzie wyjątkowe walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe idą w parze z rozwojem społecznym i gospodarczym.

Gmina Milicz w 2027 roku będzie miejscem, gdzie zarówno mieszkańcy, jak i turyści oraz inwestorzy znajdą odpowiednie warunki do życia, odpoczynku i rozwijania działalności. Mieszkańcy będą żyć w zgodzie z turystami, których obecność będzie napędzała gospodarkę Gminy, wpływając jednocześnie na wzrost jakości życia. Z rozwiniętej bazy turystycznej, rekreacyjnej i infrastrukturalnej, będą korzystały wszystkie grupy społeczne, jednostki i organizacje, dla których Gmina Milicz będzie naturalnym wyborem do osiedlenia się.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Milicz, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, określono 3 cele strategiczne, którymi są:

- CEL I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców**
- CEL II: Rozwój gospodarczy oparty na zasobach środowiska, produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym**
- CEL III: Wysokiej jakości usługi społeczne oraz aktywność społeczna motorem rozwoju Gminy**

Cele strategiczne Gminy Milicz odwzorowują obszary rozwojowe w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:		
CEL I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców	CEL II: Rozwój gospodarczy oparty na zasobach środowiska, produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym	CEL III: Wysokiej jakości usługi społeczne oraz aktywność społeczna motorem rozwoju Gminy
CELE OPERACYJNE:		
1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej	2.1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków dla pracodawców i pracowników	3.1. Zapewnienie odpowiedniej organizacji oświaty wspierającej rozwój uczniów
1.2. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego	3.2. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych
1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy	2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców	3.3. Rozwój współpracy z organizacjami społecznymi oraz wzrost aktywności mieszkańców
		3.4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

CEL STRATEGICZNY I: INFRASTRUKTURA, ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ FILARAMI WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej

1.2. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu

1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy

Wysokiej jakości infrastruktura jest jedną z podstaw rozwoju gospodarczego każdej jednostki samorządu terytorialnego. To na niej można budować przedsiębiorczość, zapraszać inwestorów czy polepszać jakość życia mieszkańców. W pierwszym celu operacyjnym skupiono się na najważniejszych zagadnieniach z zakresu infrastruktury: zarówno drogowej i komunikacyjnej, jak i sieciowej, technicznej. Rozbudowa sieci dróg, ścieżek rowerowych, sieci kanalizacyjnej i wodociągowej będą w ramach możliwości Gminy realizowane we własnym zakresie, jednak w sytuacjach, kiedy za poszczególne elementy odpowiedzialne są jednostki prywatne lub inne struktury samorządowe (drogi wyższego rzędu, sieć elektryczna, gazowa), Gmina Milicz będzie podejmowała współpracę w celu sprawnego rozwoju infrastruktury. Niezwykle istotna jest w tym przypadku współpraca pomiędzy samorządami, m.in. w zakresie rozbudowy sieci ścieżek rowerowych. Inwestycje w zakresie infrastruktury będą planowane w oparciu o dokumenty wojewódzkie i powiatowe, w szczególności Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku oraz Plan zagospodarowania województwa dolnośląskiego, który zawiera wytyczne dla strategicznego planowania przestrzennego.

Powyższe kierunki działań wpływać będą również na stan środowiska na terenie Gminy Milicz. Drugi cel operacyjny rozszerza katalog działań prośrodowiskowych o te związane z ochroną powietrza, racjonalną gospodarką odpadami, zieloną i błękitną infrastrukturą oraz przeciwdziałaniem i adaptacją do zmian klimatu w przypadkach, w których postępujące zmiany klimatu są już nieodwracalne. Działania z zakresu ochrony środowiska muszą iść w parze z poszerzaniem świadomości ekologicznej zarówno wśród dzieci i młodzieży, ale także osób dorosłych. Należy uświadamiać mieszkańców w jakim celu podejmowane są poszczególne działania, jaki przyniosą zamierzony skutek oraz co może się wydarzyć, jeśli nie zostaną one wprowadzone w życie.

Wskazane w Strategii kierunki działań powinny być spójne z przemyślaną, zorganizowaną i odpowiadającą na potrzeby mieszkańców polityką przestrzenną. Zostanie ona zapewniona poprzez aktualizację i wprowadzanie nowych dokumentów planistycznych, w tym również wyznaczeniu terenów dla rozwoju energetyki odnawialnej. W trzecim celu operacyjnym wskazano także na istotny kierunek rozwoju, jakim jest dostosowanie zarówno gospodarki przestrzennej, jak i infrastruktury do potrzeb silnie rozbudowującej się Gminy. Powstawanie nowych osiedli, domów i mieszkań musi być zgodne i dostosowane do aktualnych możliwości i wydajności infrastruktury (głównie wodociągowej i kanalizacyjnej).

Powyższe cele operacyjne stanowić będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: INFRASTRUKTURA, ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ FILARAMI WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej	1) Budowa nowych, rozbudowa i modernizacja istniejących dróg gminnych, wiaduktów, parkingów, chodników oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej. 2) Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich, uczestnictwo w programie budowy dróg, chodników, ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych i wojewódzkich, a także dążenie do powstania i współpraca przy budowie obwodnicy Milicza w ciągu drogi krajowej nr 15. 3) Dalsza rozbudowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy i łączenie ich w system połączony również z miejscowościami poza Gminą Milicz. 4) Opracowanie, zgodnie z rekomendacjami Dolnośląskiej Polityki Rowerowej, miejskiej koncepcji rozwoju tras rowerowych. 5) Zwiększenie bezpieczeństwa m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawę stanu oznakowania drogowego. 6) Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Barycz m.in. poprzez rozbudowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie Gminy. 7) Stworzenie koncepcji rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w odpowiedzi na zwiększające się potrzeby związane z rozwojem zabudowy. 8) Nawiązanie współpracy międzysamorządowej oraz z prywatnymi przedsiębiorcami w zakresie stworzenia i utrzymania efektywnej sieci połączeń komunikacji publicznej. 9) Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie	• rozbudowa sieci drogowej na terenie Gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie), • poprawa stanu i jakości dróg już istniejących na terenie Gminy, • zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy, • zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego, • zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem nowych mieszkańców i przedsiębiorców, • polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków.	• długość wybudowanych dróg gminnych (km), • długość zmodernizowanych dróg gminnych (km), • długość zmodernizowanych dróg i ciągów pieszo-rowerowych we współpracy z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich (km), • długość ciągów pieszo-rowerowych na terenie Gminy (km), • liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu Gminy (szt.), • długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), • długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km), • procent mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%), • procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%), • procent mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej (%), • liczba nowych/zmodernizowanych stacji uzdatniania wody (szt.).

	tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej. 10) Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców. 11) Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za doprowadzanie gazu, prądu i Internetu w celu zwiększenia dostępu do urządzeń sieciowych na obszarach problemowych.		
1.2. Ochrona środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu	1) Zmiana lokalizacji PSZOK oraz dostosowanie jego oferty i zasad funkcjonowania do potrzeb mieszkańców w celu zwiększenia efektywności gminnej gospodarki odpadami komunalnymi. 2) Podniesienie poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej. 3) Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe); zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej. 4) Wsparcie (finansowe, doradcze) dla mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy. 5) Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest. 6) Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników). 7) Rozbudowa "zielonej" i "błękitnej" infrastruktury na terenie Gminy, w tym punktów małej retencji i elementów gospodarowania wodą oraz zachęcanie mieszkańców do gromadzenia wody deszczowej we własnym zakresie. 8) Współpraca z innymi samorządami przy opracowaniu strategii tworzenia i wdrażania	• zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem nowych mieszkańców i przedsiębiorców, • zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz postępowania z odpadami, • zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła, • zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na potrzeby budynków użyteczności publicznej, • zabezpieczenie Gminy przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych, • stworzenie systemu zielonej i błękitnej infrastruktury, co poza efektem ekologicznym będzie miało efekt estetyczny, • przywrócenie określonych elementów środowiska zmienionych przez człowieka do stanu naturalnego.	• liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.), • liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.), • liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia w zakresie inicjatyw proekologicznych (os.), • liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła (szt.), • masa odpadów zebranych w ramach funkcjonowania PSZOK (Mg), • liczba przeprowadzonych kampanii społecznych w zakresie edukacji ekologicznej (szt.), • liczba punktów małej retencji wodnej (szt.), • liczba sadzonek drzew zasadzonych w ramach rozbudowy „zielonej infrastruktury”.

	Systemu Zielonej Infrastruktury Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. 9) Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej m.in. poprzez wymianę oświetlenia sodowego na ledowe. 10) Zachowanie i odpowiednie utrzymanie elementów zieleni w przestrzeni gminnej i miejskiej, w tym zmiana modelu koszenia traw w miejscach publicznych. 11) Stworzenie koncepcji stref z ograniczeniem lub zakazem wjazdu dla pojazdów silnikowych. 12) Zmniejszenie smogu występującego zimą poprzez zmniejszenie niskiej emisji oraz smogu wtórnego i letniego poprzez splukiwanie ulic. 13) Współpraca z jednostkami publicznymi i prywatnymi właścicielami gruntów w zakresie zagospodarowania starorzeczy i renaturyzacji zmienionych antropogenicznie cieków wodnych, a także zatrzymywania wody w ekosystemach na terenie Gminy m.in. poprzez stosowanie urządzeń piętrzących na rowach i ciekach wodnych. 14) Utworzenie koncepcji oraz propagowanie wśród mieszkańców i przedsiębiorców podłączenia do elektrociepłowni.		
1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy	1) Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie lokalizacji terenów pod zabudowę związaną z instalacjami do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. 2) Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się Gminy (m.in. w zakresie zapewnienia ciągów komunikacyjnych, sieci przesyłowych w miejscach intensywnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej). 3) Ograniczenie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz dostosowanie zagospodarowania przestrzennego i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia i możliwości występowania cyklicznych zalewów.	• rozwój zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego, • zwiększenie funkcjonalności przestrzeni, • usystematyzowanie polityki przestrzennej, • zwiększenie liczby mieszkań na terenie Gminy, a w konsekwencji zwiększenie liczby ludności, • podniesienie jakości życia mieszkańców obszarów, które zostaną wyznaczone jako zdegradowane.	• stopień pokrycia Gminy MPZP (%), • powierzchnia terenów uzbrojonych technicznie pod zabudowę inwestycyjną (ha), • powierzchnia terenów przeznaczonych w Studium pod instalacje OZE (ha), • powierzchnia obszaru rewitalizacji (ha).

	4) Tworzenie infrastruktury technicznej na nowo-powstających terenach inwestycyjnych zgodnie z dokumentami planistycznymi. 5) Rewitalizacja terenów zdegradowanych. 6) Objęcie ochroną w formie parku kulturowego: założenia przestrzennego miejscowości i zespołu pałacowo-parkowego w Miliczu oraz założenia przestrzennego miejscowości Sulów.		
--	---	--	--

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA ZASOBACH ŚRODOWISKA, PRODUKTACH LOKALNYCH I DZIEDZICTWIE KULTUROWYM

2.1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków dla pracodawców i pracowników

2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego

2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców

Na dobrobyt mieszkańców wpływają m.in. czynniki gospodarcze, związane ze stanem finansów samorządowych oraz sytuacją na rynku pracy. Ze względu na ograniczone możliwości wykorzystania terenu, w Gminie Milicz nie rozwijają się duże zakłady przemysłowe, zatrudniające mieszkańców Gminy i jednostek sąsiednich. Gospodarka opiera się głównie na mniejszych, lokalnych podmiotach. Należy wprowadzić i utrzymać system zachęt, aby mieszkańcy Gminy chętniej zakładali działalność gospodarczą, dzięki czemu zmniejszy się bezrobocie (które jest nieco wyższe niż średnia dla województwa dolnośląskiego), ale również zwiększą się wpływy do budżetu Gminy, co pozwoli na realizację inwestycji przyjaznych mieszkańcom. Ze względu na rolniczy charakter Gminy, należy podejmować działania wspierające rolników m.in. w zakresie obowiązków wynikających z gospodarki odpadami, w tym odpowiedniego zagospodarowania folii i innych odpadów rolniczych.

Gmina Milicz wyróżnia się na szeroką skalę swoimi walorami zarówno przyrodniczymi, jak i kulturowymi. Należy więc kontynuować i rozwijać współpracę z lokalnymi twórcami oraz producentami produktów lokalnych i włączyć ich w proces promocji Gminy na arenie ponadlokalnej. Wsparciem objęte powinny zostać również grupy i zespoły ludowe, kultywujące historię i tradycję regionu.

Istotnym działem gospodarki w Gminie jest turystyka, która funkcjonuje głównie w oparciu o walory naturalne – Dolinę Baryczy i Stawy Milickie. Działania podejmowane w Strategii, również w pozostałych celach strategicznych, wpłyną na polepszenie jakości życia mieszkańców, ale także na wzrost zainteresowania turystów i w konsekwencji ich zadowolenia. Turystyka na terenie Gminy musi być prowadzona w sposób zrównoważony: wraz z mieszkańcami, a nie przeciw nim. Istotnym elementem jest rozwój gospodarstw ekoturystycznych i agroturystycznych. Gospodarstwa takie poza celami wypoczynkowymi oferują również możliwość zwiększenia świadomości środowiskowej. Turyści mogą poznać zasady funkcjonowania ekosystemów wraz z powiązaniem procesów antropogenicznych z zasobami środowiska i ich degradacją.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczone w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA ZASOBACH ŚRODOWISKA, PRODUKTACH LOKALNYCH I DZIEDZICTWIE KULTUROWYM			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków dla pracodawców i pracowników	1) Wsparcie przedsiębiorców m.in. poprzez stosowanie ulg podatkowych, w tym dla podmiotów działających sezonowo. 2) Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej Gminy. 3) Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną. 4) Wsparcie promocyjne przedsiębiorców z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i kanałów informacyjnych. 5) Wsparcie doradcze dotyczące zakładania i rozwoju działalności gospodarczej poprzez utworzenie odpowiedniego stanowiska lub punktu przy Urzędzie Miejskim. 6) Popieranie zakładania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych m.in. przez zlecanie im zadań w systemie in-house. 7) Wsparcie działań środowiskowych w gospodarstwach rolnych m.in. w zakresie usuwania azbestu i odpadów z działalności rolniczej (m.in. folie).	• promocja istniejących terenów inwestycyjnych wśród potencjalnych inwestorów (z terenu Gminy oraz z zewnątrz), • zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, • zwiększenie liczby nowych przedsięwzięć (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na terenie Gminy, • aktywizacja gospodarcza mieszkańców Gminy (np. poprzez zakładanie przez nich nowych działalności gospodarczych), • zmniejszenie bezrobocia.	• liczba podmiotów korzystających ze wsparcia Gminy (szt.), • liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), • powierzchnia terenów przygotowanych na cele inwestycyjne (ha), • liczba mieszkańców korzystająca ze wsparcia doradczego w zakresie zakładania i rozwoju działalności (os.), • udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%).
2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego	1) Wsparcie organizacji sprzedaży bezpośredniej produktów rolniczych poprzez budowę targowiska oraz organizację imprez promujących lokalnych producentów rolnych. 2) Budowanie i utrwalanie świadomości ponadlokalnej i regionalnej wśród mieszkańców, m.in. poprzez udział przedstawicieli Gminy w wydarzeniach i uroczystościach na szczeblu powiatu i regionu, związanych z upamiętnieniem lokalnych bohaterów, wydarzeń i budowaniem regionalnej tożsamości. 3) Wsparcie rozwoju działalności zespołów folklorystycznych i ludowych oraz twórców lokalnych kultywujących tradycje i obyczaje.	• zwiększenie świadomości walorów kulturowych wśród mieszkańców Gminy, odwiedzających i turystów, • wzmacnianie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców, • rozwój lokalnych twórców, • wzmocnienie rozpoznawalności Gminy, w oparciu o wydarzenia związane z dziedzictwem lokalnym, • aktywizacja lokalnej społeczności, • poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców o charakterze kulturowym, • wsparcie rolników i producentów produktów lokalnych.	• liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, historycznych (szt.), • liczba wydarzeń wpisywanych rok rocznie do kalendarza imprez (szt.), • liczba lokalnych twórców wspieranych finansowo, merytorycznie lub promocyjnie przez gminę (os.), • liczba zespołów wspieranych przez Gminę finansowo, merytorycznie lub promocyjnie (szt.).

	- Promowanie zespołów ludowych podczas organizacji wydarzeń kulturalnych podkreślających wiejski charakter terenów Gminy. - Utworzenie kalendarza corocznych imprez cyklicznych na bazie wydarzeń już organizowanych, związanych z ziemią milicką i Doliną Baryczy, w tym współpraca przy organizacji wydarzeń z LGD „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”.		
2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców	- Dalszy rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy m.in. poprzez budowę nowych obiektów oraz rozbudowę istniejących, przy zachowaniu naturalnych walorów przyrodniczych. - Propagowanie oferty turystyczno-rekreacyjnej wykorzystującej potencjał Gminy i jej mieszkańców. - Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu. - Odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych, wraz z opracowaniem koncepcji elektronicznej mapy lub aplikacji turystycznej. - Organizacja spotkań dla mieszkańców z zakresu korzyści płynących z rozwoju turystycznego Gminy. - Wsparcie mieszkańców w zakładaniu gospodarstw agroturystycznych oraz ekoturystycznych.	- zwiększenie bazy i oferty turystycznej w Gminie, - zwiększenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania potencjału wynikającego z położenia i walorów Gminy, - zmniejszenie bezrobocia, - promocja Gminy na zewnątrz, - zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną Gminy, - zapewnienie oferty spełniającej oczekiwania nowoczesnego modelu turysty, - rozwój agroturystyki i ekoturystyki w oparciu o zasoby Gminy.	- liczba powstałych obiektów turystycznych (szt.), - liczba powstałych obiektów rekreacyjnych (szt.), - liczba powstałych miejsc noclegowych (szt.), - długość oznakowanych szlaków turystycznych (km), - liczba osób korzystających z elektronicznej mapy/ aplikacji turystycznej (os.), - liczba obiektów agroturystycznych (szt.), - liczba obiektów ekoturystycznych (szt.).

CEL STRATEGICZNY III: WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUGI SPOŁECZNE ORAZ AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MOTOREM ROZWOJU GMINY

3.1. Zapewnienie odpowiedniej organizacji oświaty wspierającej rozwój uczniów

3.2. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych

3.3. Rozwój współpracy z organizacjami społecznymi oraz wzrost aktywności mieszkańców

3.4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Najważniejszym kapitałem społecznym i rozwojowym Gminy Milicz są jej mieszkańcy. Podnoszenie jakości życia w Gminie oraz zwiększanie jej atrakcyjności jest najważniejszym celem dla władz samorządowych. W niniejszym celu zaproponowano rozwiązania, dzięki którym rozwinięta zostanie infrastruktura szkolna i przedszkolna, a sale lekcyjne zostaną lepiej wyposażone, co pozwoli nauczycielom lepiej realizować podstawę programową oraz wzbudzać w uczniach głód wiedzy i rozwijać ich umiejętności. Działania w zakresie oświaty stanowią odpowiedź na brak dostosowania niektórych placówek do nauczania w ośmioklasowym systemie, co jest skutkiem reformy edukacji. Zakłada się, że nauczanie przedmiotów ścisłych oraz edukacja ekologiczna będą prowadzone w oparciu o zasoby naturalne Gminy oraz laboratoria w szkołach. Niezwykle istotne jest także nawiązywanie współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi oraz pracodawcami, w zakresie zwiększenia spójności pomiędzy wykształceniem młodzieży a potrzebami na lokalnym rynku pracy. To z kolei pomoże zmniejszyć potrzebę migracji zarobkowej młodych ludzi.

Usługi społeczne na terenie Gminy Milicz będą rozwijane z nakierunkowaniem na poszczególne grupy społeczne i wiekowe. Już najmłodszy mieszkańcy i ich rodzice skorzystać będą mogli m.in. z miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. W odpowiedzi na trendy społeczne związane ze starzejącym się społeczeństwem, Gmina zapewni odpowiedniej jakości usługi opiekuńcze dla seniorów, ale także utworzy możliwości do aktywnego spędzania czasu wolnego przez starszych mieszkańców. Dużym potencjałem w zakresie rozwoju kulturalnego Gminy odznaczają się świetlice wiejskie, które ze względu na rozmieszczenie przestrzenne poszczególnych miejscowości, mogą funkcjonować jako lokalne centra kultury i nauki. Problemem, który zdecydowanie wybrzmiał w badaniach ankietowych wśród mieszkańców jest ograniczony dostęp do opieki medycznej. Samorząd będzie podejmował działania w celu polepszenia dostępu do opieki lekarzy, w tym lekarzy specjalistów, jednak w największej mierze będzie się skupiał na wspieraniu programów profilaktycznych oraz aktywizacji fizycznej mieszkańców.

Aspekt, na rozwój którego również stawia Gmina Milicz to polepszenie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które poza integracją lokalnej społeczności pomagają odciążyć Gminę przez realizowanie zleczanych im zadań publicznych m.in. z zakresu sportu. Należy dążyć do sformalizowania grup nieformalnych, co pozwoli stowarzyszeniom na sięganie po środki finansowe potrzebne na ich rozwój i funkcjonowanie.

Bardzo ważnym zagadnieniem poruszonym w trzecim celu strategicznym jest potrzeba zapewnienia pełnej dostępności we wszystkich wymiarach dla osób ze szczególnymi potrzebami, a także wsparcie osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. W pierwszej kolejności należy wyeliminować bariery architektoniczne, przy czym nie można zapominać o potrzebie zapewnienia dostępności cyfrowej, komunikacyjnej i informacyjnej.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

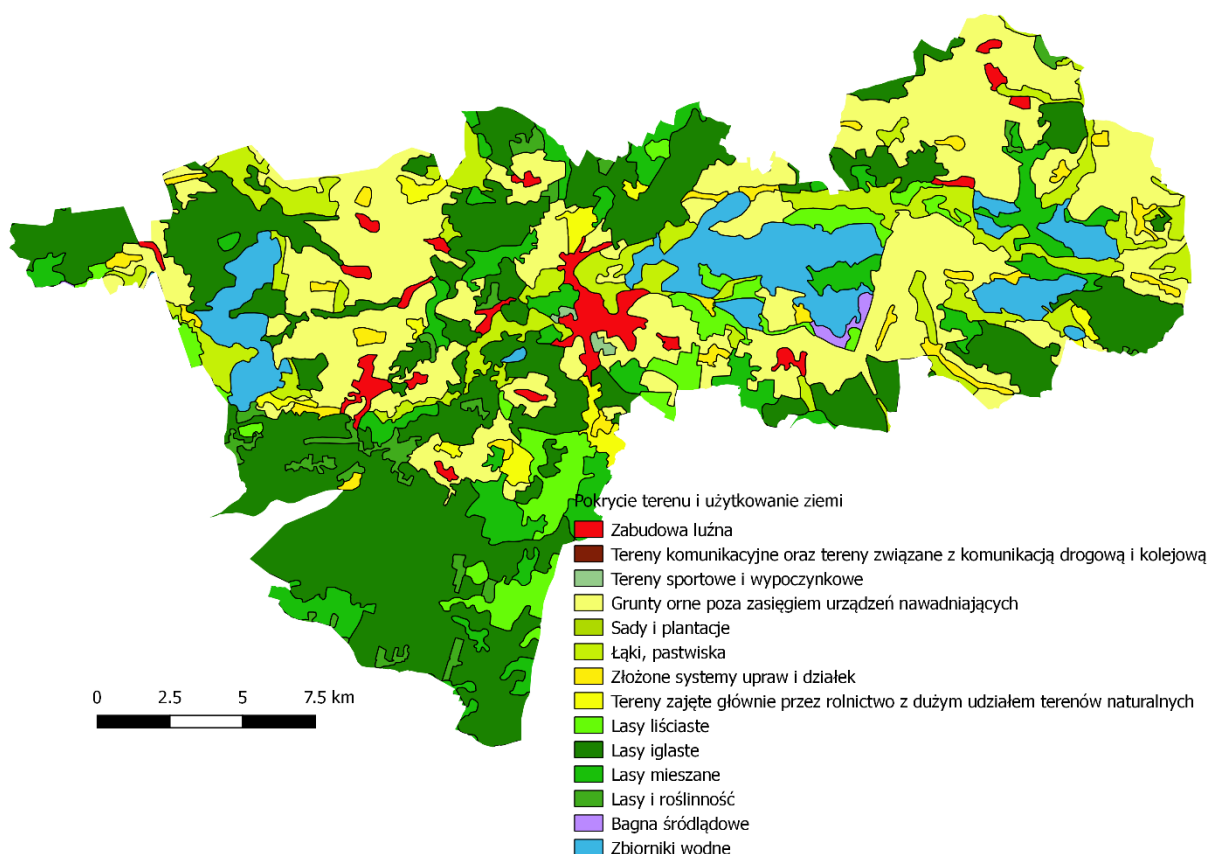
CEL STRATEGICZNY III: WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUGI SPOŁECZNE ORAZ AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MOTOREM ROZWOJU GMINY			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Zapewnienie odpowiedzialnej organizacji oświaty wspierającej rozwój uczniów	1) Rozwój infrastruktury oświatowej w celu podniesienia warunków do nauki, w tym dostosowanie budynków, pomieszczeń i wyposażenia do 8-klasowego systemu oświaty. 2) Dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy we współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi. 3) Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych wśród dzieci i młodzieży, bazujący na zasobach Gminy. 4) Podniesienie jakości nauczania poprzez systematyczne doszkalanie nauczycieli oraz wyposażenie szkół w pomoce naukowe, a także wprowadzenie zajęć terenowych z zakresu ekologii i laboratoria w szkołach. 5) Program stypendialny dla uzdolnionych uczniów.	• poprawa warunków nauczania w szkołach i przedszkolach, • zwiększenie korelacji pomiędzy kształceniem młodzieży a potrzebami na rynku pracy, • wielopłaszczyznowy rozwój dzieci i młodzieży, zarówno pod kątem edukacyjnym, ruchowym, jak i kreatywnym, • zwiększenie świadomości ekologicznej oraz tożsamości lokalnej wśród dzieci i młodzieży.	• liczba zmodernizowanych i rozbudowanych obiektów oświatowych (szt.), • liczba zajęć pozalekcyjnych (szt.), • średnie wyniki egzaminów ósmoklasistów (%).
3.2. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych	1) Poszerzenie oferty klubów seniora i innych form aktywności dla seniorów. 2) Zwiększenie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. 3) Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do poszczególnych grup wiekowych. 4) Modernizacje i remonty świetlic wiejskich oraz zagospodarowanie czasu w oparciu o ich infrastrukturę. 5) Utworzenie kalendarza rocznego imprez cyklicznych i promowanie wydarzeń również we współpracy z sąsiednimi samorządami. 6) Rozwój różnicowanych form pomocy dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem (np. poprawa warunków bytowych, stworzenie możliwości powrotu na rynek pracy). 7) Wspieranie zdrowotnych programów profilaktycznych.	• powrót rodziców, a w szczególności kobiet na rynek pracy dzięki możliwości zapewnienia przez gminę miejsc opieki dla dzieci do lat 3, • przyciągnięcie nowych mieszkańców dzięki zapewnieniu ścieżki rozwoju dziecka od 3 roku życia. • dopasowanie oferty usług do zmieniającej się struktury demograficznej, • integracja mieszkańców, • zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców w oparciu m.in. o infrastrukturę świetlic wiejskich, • zachęcanie potencjalnych mieszkańców do osiedlenia się i założenia rodziny w Gminie, • polepszenie zdrowia mieszkańców Gminy.	• liczba nowonarodzonych dzieci w Gminie w danym roku (os.), • liczba miejsc w żłobkach lub innych formach opieki nad dziećmi do lat 3 (os.), • liczba miejsc w klubach seniora i innych formach aktywności seniorów na terenie Gminy (os.), • liczba osób potrzebujących objętych systemem wsparcia (os.), • liczba programów profilaktycznych wspieranych przez Gminę (szt.), • liczba lekarzy specjalistów przyjmująca na terenie Gminy (os.).

	8) Współpraca z instytucjami służby zdrowia w celu zapewnienia szybkiego dostępu do lekarzy specjalistów oraz stworzenia bogatej oferty opieki geriatrycznej dla seniorów.		
3.3. Rozwój współpracy z organizacjami społecznymi oraz wzrost aktywności mieszkańców	1) Wspieranie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób potrzebujących, samotnych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. 2) Współpraca z organizacjami sportowymi i innymi instytucjami działającymi w dziedzinie promocji zdrowia. 3) Wsparcie oferty sformalizowanych organizacji pozarządowych oraz dążenie do formalizacji m.in. kół gospodyń wiejskich czy OSP. 4) Wsparcie działalności klubów sportowych z terenu Gminy. 5) Rozbudowa bazy sportowej oraz rozwój sportu w różnorodnych dyscyplinach, w tym opartych na zasobach naturalnych (m.in. kajakarstwo, kolarstwo).	• formalizacja organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy, co ułatwi korzystanie z ich oferty oraz monitoring ich działalności, • stworzenie dobrych warunków do życia i zamieszkania dla rodzin wielopokoleniowych, • zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców, a także zmniejszenie narażenia na choroby cywilizacyjne jak choroby serca, cukrzyca, otyłość.	• liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie Gminy (szt.), • wsparcie finansowe organizacji pozarządowych, klubów sportowych i innych organizacji społecznych (zł), • liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą (szt.).
3.4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	1) Usunięcie barier architektonicznych (np. poprzez zamontowanie wind, podjazdów w budynkach użyteczności publicznej, usunięcie progów, krawężników). 2) Stałe podnoszenie poziomu dostępności cyfrowej, m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych. 3) Wprowadzenie narzędzi umożliwiających swobodną obsługę osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. poprzez zapewnienie tłumacza języka migowego, pętli indukcyjnych lub innych rozwiązań technologicznych. 4) Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie możliwości skorzystania z funkcjonalności dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami. 5) Dostosowanie mieszkań będących w zasobie gminnym dla osób ze szczególnymi potrzebami. 6) Szkolenia dla pracowników zatrudnianych przez gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami.	• zwiększenie dostępności obiektów i budynków gminnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, • zwiększenie samodzielności osób ze szczególnymi potrzebami, • poprawa jakości życia i włączenie społeczne osób z niepełnosprawnością, • zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób ze specjalnymi potrzebami.	• liczba budynków gminnych bez barier architektonicznych (szt.), • liczba przeprowadzonych spotkań informacyjnych dla mieszkańców np. w szkołach (szt.), • liczba udostępnionych materiałów informacyjnych (szt.), • liczba dostosowanych mieszkań bez barier architektonicznych (szt.), • liczba przeprowadzonych szkoleń (szt.), • liczba przeszkolonych pracowników (os.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Milicz

Gmina Milicz jest jedną z większych jednostek gminnych. Rozciąga się w układzie wschód-zachód, a jej oś stanowi przebiegająca przez centralną część rzeka Barycz. Obecność Doliny Baryczy w krajobrazie Gminy warunkuje zarówno jej silne cechy (duży potencjał turystyczny i rekreacyjny, walory naturalne, czyste środowisko) jak również może nieść za sobą zagrożenia (bariera przestrzenna oddzielająca północną część od południowej, zagrożenie powodziowe). Elementem charakterystycznym, który silnie zaznacza się w pokryciu terenu, są liczne i obszerne Stawy Milickie. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują lasy, szczególnie w południowo-zachodniej części Gminy. Duża powszechność gruntów ornych związana jest z rolniczym charakterem Gminy, jednak krajobraz urozmaicony jest poprzez sady i plantacje, a także liczne tereny łąk i pastwisk, szczególnie w dolinach cieków wodnych. Dolina Baryczy i większość Gminy Milicz objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody, które wpływają na zachowanie wyjątkowych walorów krajobrazowych, estetycznych, biocenotycznych i stanowią siedlisko dla wielu gatunków roślin i zwierząt, jednak tym samym stanowią przeszkodę w rozwoju określonych przedsiębiorstw czy lokalizowaniu inwestycji.

Układ komunikacyjny oparty jest o drogę krajową nr 15 przebiegającą z północy na południe, m.in. przez miasto Milicz, a także drogi wojewódzkie: nr 439 i 448. Zabudowa mieszkaniowa na terenie Gminy Milicz jest dość rozproszona, poszczególne miejscowości są od siebie znacznie oddalone, szczególnie jeśli chodzi o oddalenie od siedziby Gminy – Milicza, w którym skupia się zarówno największa liczba mieszkańców, jak i dostęp do najważniejszych dla mieszkańców usług m.in. medycznych, kulturowych, edukacyjnych, rozrywkowych.

Ryc. 6 Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi w Gminie Milicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie CorineLandCover 2012

Takie rozczłonkowanie poszczególnych funkcji terenu oraz duża powierzchnia Gminy utrudniają jednoznaczne wyznaczenie struktury, dla której szczególnie znaczenie miałyby konkretne cele i działania

strategiczne. Wyznaczone w Strategii kierunki działań skierowane są do obszaru całej Gminy oraz do ogółu społeczności. Można jednak wskazać kilka przykładów lokalizacji, dla których poszczególne cele są wyjątkowo istotne.

Cel strategiczny I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców i cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej; 1.2. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu oraz 1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy dotyczą obszaru całej Gminy. Kwestie infrastrukturalne należy najbardziej dostosować do miejscowości, gdzie dostęp do poszczególnych instalacji jest najmniejszy i najbardziej wskazany. Zagadnienia związane z adaptacją do zmian klimatu, w tym ochronie przeciwpowodziowej i poprawie retencji należy skierować głównie na obszar Doliny Baryczy i pozostałe obszary cenne przyrodniczo.

Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy oparty na zasobach środowiska, produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym i cele operacyjne: 2.1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków dla pracodawców i pracowników; 2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego oraz 2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców, również mają odniesienie do terenu całej Gminy, jednak w pierwszej kolejności tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości powinno odbywać się w miejscowościach, w których zachodzą warunki m.in. do wyznaczenia i uzbrojenia terenów inwestycyjnych. Rozwój turystyczny powinien dotyczyć całej Gminy, jednak w sposób szczególny należy potraktować mieszkańców, którzy w dużym stopniu odczuwają obecność turystów w swoich miejscowościach. Turystyka powinna być jednak prowadzona w taki sposób, aby nie zakłócać funkcjonowania ekosystemów występujących na obszarach cennych przyrodniczo.

Z kolei cel strategiczny III: Wysokiej jakości usługi społeczne oraz aktywność społeczna motorem rozwoju Gminy i cele operacyjne: 3.1. Zapewnienie odpowiedniej organizacji oświaty wspierającej rozwój uczniów; 3.2. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych; 3.3. Rozwój współpracy z organizacjami społecznymi oraz wzrost aktywności mieszkańców oraz 3.4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, powinny objąć swoim zasięgiem oddziaływanie wszystkich mieszkańców Gminy Milicz, jednak w pierwszej kolejności powinny być kierowane do miejscowości gdzie funkcjonują szkoły oraz budynki użyteczności publicznej, w tym do Milicza, który łączy wiele funkcji społecznych, w tym edukację ponadpodstawową odpowiedzialną za kształcenie młodzieży czy ofertę kulturalną dla różnych grup wiekowych.

Dokumentem określającym zasady prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze województwa dolnośląskiego jest Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Zgodnie z w/w dokumentem, Gmina Milicz została włączona do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF), a konkretniej jest elementem jego III strefy – zewnętrznej strefy stabilnego rozwoju WrOF. Miasto Milicz zaliczono natomiast do ośrodków II stopnia. Ponadto, Gmina została uwzględniona jako element obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo, ze względu na występującą tu Dolinę Baryczy, będącą jednocześnie ponadlokalnym korytarzem ekologicznym. Milicz jest również jedną z gmin, na terenie których znajdują się tereny zamknięte – kolejowe i wojskowe, a także udokumentowane niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu krajowym i regionalnym oraz obszary ochrony zbiorników wód podziemnych. Plan zawiera 4 cele, które wraz z kierunkami wskazano w tabeli.

Tabela 2 Cele i kierunki wyznaczone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

Cele	Kierunki
CEL 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy	Kierunek 1.1. Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi.
	Kierunek 1.2. Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją.
	Kierunek 1.3. Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.
	Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu	Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich.
	Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
	Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska.
Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.	Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki odnawialnej opartej na wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu.
	Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów.
	Kierunek 3.3. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej.
	Kierunek 3.4. Zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych.
	Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy.
	Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców (zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie i nadmierne wykorzystanie zasobów wody, hałas).
Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej.	Kierunek 4.1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej w ramach sieci TEN-T.
	Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa.

W Planie wskazano m.in. **postulaty** kierowane do gmin oraz **ustalenia i zalecenia** obowiązujące dla gmin przy sporządzaniu Studium, w podziale na poszczególne cele i kierunki. Gmina Milicz podejmując działania określone w Strategii Rozwoju będzie kierowała się zasadami i postulatami wskazanymi w Planie zagospodarowania województwa dolnośląskiego. Poniżej przedstawiono najważniejsze ustalenia i rekomendacje dla Gminy Milicz, które będą uwzględniane w opracowywaniu dokumentów planistycznych oraz podczas realizacji inwestycji².

Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami:

Postulaty:

1. Kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:

- 1) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych, oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- 2) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach;

² Plan zagospodarowania województwa dolnośląskiego przyjęty Uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

2. Uwzględnienie w studiach gmin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich:

Postulaty:

1. Uwzględnianie w polityce przestrzennej Gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).
2. Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.
3. Uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.
5. Obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.
6. Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.

Ustalenia:

4. Uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji Gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny – szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych.
5. Zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt); nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych.
6. Na obszarach otulin parków krajobrazowych działalność związana z usługami turystycznymi i sportowymi powinna zostać dostosowana skalą i intensywnością do charakteru obszaru chronionego i jego otoczenia poprzez obligatoryjne wskazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy szczegółowych parametrów zabudowy dla projektowanej działalności.

Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu:

Postulaty:

1. Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.
2. Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).
3. Obejmowanie ochroną w formie parku kulturowego obszarów o wysokich walorach historycznych, artystycznych i krajobrazowych. Proponuje się utworzenie następujących parków kulturowych:

Założenie przestrzenne miejscowości i zespół pałacowo-parkowy w Miliczu oraz Założenie przestrzenne miejscowości Sułów.

4. Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.

5. Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

6. Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:

1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,

2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.

8. W obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2. System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.

9. Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu (wzdłuż rzek o sezonowej zmienności poziomu wód).

Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska:

Postulaty:

1. Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją.

2. Ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową.

3. Uwzględnienie obszarów i wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) i Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych (LZWP), które zostały wskazane na rysunku Planu nr 4. Zasoby środowiska, jako obszary ochrony Zbiorników Wód Podziemnych, zgodnie z warunkami określonymi w planach gospodarowania wodami.

4. Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych.

5. Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym informacji o obszarach perspektywicznych, na których stwierdzono przesłanki występowania złóż oraz obszarów prognostycznych – rozpoznanych wstępnie wskazanych na rysunku 4.

Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu:

Postulaty:

1. Uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3 i na rysunku Planu nr 6.

2. Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych

przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha.

3. Wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego, zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy planowaniu rozwoju przestrzennego gmin.

4. Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych.

5. Dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku:

1) możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego,

2) dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym.

6. Dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:

1) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,

2) sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych.

7. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.

8. Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”.

9. Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:

1) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,

2) o niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,

3) o wysokim nasłonecznieniu,

4) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.

10. Umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących.

11. Wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych.

Ustalenia:

1. Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.

Zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone

urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów:

Postulaty:

1. Uwzględnienie możliwości realizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.
4. Rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków, w szczególności na wrażliwych obszarach ochrony zbiorników wód podziemnych.
5. W zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe.
6. Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę:
 - a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - b) poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych.
7. Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych:
 - 1) na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017,
 - 2) poza aglomeracjami ściekowymi
 - a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - b) powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej.
8. W lokalnych opracowaniach planistycznych, na podstawie opracowań ekofizjograficznych, zaleca się wskazanie zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Kierunek 3.3 Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej:

Postulaty:

1. Wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych.
2. Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.
3. Budowa miejskich sieci szerokopasmowych.
4. Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.

Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

Postulaty:

2. Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią oraz wdrażanie (po opracowaniu) wytycznych Planu Zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry w zakresie „Lokalizacyjnych i technicznych aspektów zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią”.
3. Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia, z uwzględnieniem cyklicznych zalewów.
4. Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego.
5. Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów.
6. Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych Gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.
8. Wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy.

Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców:

Postulaty:

1. Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.
2. Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.
3. Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku.
4. Ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają: 1) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych; 2) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową; z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.
5. Zachowanie bezpiecznej odległości od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, które zostały zamieszczone w Aneksie nr 2 Planu, a ich rozmieszczenie zostało pokazane na rysunku Planu nr 8. Bezpieczeństwo.

Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa:

Postulaty:

1. W ramach wskazanych ciągów drogowych (Korytarz (jarociński) – przebieg: DK15 Trzebnica – Milicz – Krotoszyn) postuluje się o uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.

Ponadto, dla Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w Planie wyznaczono dodatkowe kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania, które stanowią uzupełnienie lub/i uszczegółowienie kierunków ustalonych dla całości województwa dolnośląskiego. Kierunki, które dotyczą Gminy Milicz wskazano poniżej.

Działania z zakresu zwiększenia udziału ruchu rowerowego w transporcie WrOF:

Postulaty:

1. Opracowanie, zgodnie z rekomendacjami Dolnośląskiej Polityki Rowerowej, miejskich koncepcji rozwoju tras rowerowych w granicach administracyjnych miast.
2. Włączenie transportu rowerowego w zintegrowany system transportu Gminy, obejmujący różne środki transportu i elementy infrastruktury: kolej aglomeracyjną, tramwaje, autobusy, system kierowania ruchem, parkingi w systemie Bike&Ride, komunikację rowerową i pieszą.
3. Uspójnienie, na styku jednostek administracyjnych, przebiegu planowanych tras rowerowych z Gminami ościennymi.
4. Budowa infrastruktury rowerowej zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.
5. Opracowanie Koncepcji sieci tras rowerowych Gminy, stanowiącej składową Koncepcji sieci tras rowerowych WrOF:
 - 1) zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego,
 - 2) powiązanej ze szkieletem głównych tras rowerowych, wyznaczonych w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego, w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego,
 - 3) uwzględniającej system tras rowerowych wynikający ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF),
 - 4) w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego.
6. Uwzględnienie potrzeb rozwoju ruchu rowerowego przy inwestycjach realizowanych przez instytucje gminne.

Ustalenia:

1. Uwzględnienie (w planowaniu przestrzennym i planowaniu inwestycji drogowych i rowerowych) głównych tras rowerowych, wyznaczonych w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.
2. Wyznaczenie elementów systemu bike & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętłach tramwajowych, a także dworcach autobusowych.
3. Wyznaczenie tras rowerowych umożliwiających bezpośredni dojazd rowerem z punktów centralnych miejscowości położonych w promieniu do 7 km do zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
5. Zachowanie rezerwy terenowej na prowadzenie tras rowerowych po zlikwidowanych liniach kolejowych i dowiązanie ich do układu drogowego.

Działania z zakresu poprawy funkcjonowania korytarzy transportowych oraz realizacji kolei aglomeracyjnej we WrOF:

Postulaty:

8. Uwzględnienie w Studium rozwiązań sprzyjających rozwojowi elektromobilności oraz wykorzystaniu paliw alternatywnych w transporcie.

Ustalenia:

1. Wyznaczenie miejsca umożliwiającego realizację przynajmniej jednego zintegrowanego węzła przesiadkowego na terenie Gminy.
2. Przeprowadzenie szczegółowych analiz dot. możliwości wyznaczenia elementów systemu park & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych.

Działania z zakresu podniesienia jakości zamieszkania:

Postulaty:

1. Określanie wytycznych pozwalających uzyskać:
 - 1) wysoki standard zamieszkiwania – odpowiednio dostosowany do lokalnych uwarunkowań właściwych dla terenów miejskich, podmiejskich i wiejskich,
 - 2) odpowiedni klimat zamieszkiwania: nasłonecznienie, przewietrzanie, wilgotność powietrza, nasycenie zielenią,
 - 3) odpowiednią jakość środowiska, niski poziom zanieczyszczenia powietrza, wody, gleby w tym zanieczyszczeń hałasem, falami elektromagnetycznymi, światłem nocnym oraz fetorem,
 - 4) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do podstawowych usług – opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, szkolnictwa, zdrowia, handlu i gastronomii,
 - 5) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do terenów sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych – przyosiedlowych, związanych bezpośrednio z terenami mieszkaniowymi,
 - 6) dobrą dostępność do usług ponadpodstawowych,
 - 7) dobrą dostępność do usług wyższego rzędu,
 - 8) dobrą dostępność do miejsc pracy,
 - 9) dobrą dostępność do funkcji turystycznych i rekreacji weekendowej na obszarze WrOF (terenów i obiektów sportowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych).
2. Otaczanie jednostek osadniczych terenami zadrzewionymi, rekreacyjno-wypoczynkowymi, zieleni urządzonej.
3. Wyodrębnienie na terenach wskazywanych pod rozwój zabudowy lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, odrębnych funkcjonalnie ogólnodostępnych terenów zieleni o powierzchni nie mniejszej niż 1000m² i szerokości nie mniejszej niż 20m.
4. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, energetycznego, powodziowego, transportowego oraz przestrzennego przy określaniu kierunków polityki przestrzennej oraz ustalaniu standardów i wskaźników zagospodarowania przestrzennego.
5. Na styku jednostek administracyjnych uspoźnienie przebiegu szlaków turystycznych z Gminami ościennymi.
6. Integrowanie obszarów rozwoju turystyki i rekreacji WrOF z obszarami tworzącymi system Zielonej Infrastruktury.
7. Poprawa dostępności komunikacją zbiorową i rowerową obszarów rozwoju turystyki, sportu i rekreacji w WrOF.
8. Rozwój funkcji turystycznych w obszarach nieposiadających atrakcyjnych turystycznie zasobów przyrodniczych, prowadzić w oparciu o zasoby środowiska kulturowego.

9. Integracja szlaków turystycznych z przystankami komunikacji zbiorowej.

Ustalenia:

1. Określenie na terenie Gminy co najmniej jednego dużego, zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych. Zwarty kompleks publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych musi stanowić wyodrębnioną przestrzennie jednostkę funkcjonalną lub składać się z kilku odrębnych, lecz powiązanych funkcjonalnie, jednostek funkcjonalnych o przeznaczeniu podstawowym zawierającym się w zakresie pojęcia publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. Zaleca się, aby minimalna powierzchnia zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego wynosiła dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców – 20 ha.

2. Określenie, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego w zasięgu pieszego dojścia i dojazdu rowerem. Zaleca się aby, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, określić lokalizację, wydzielonego funkcjonalnie i zwartego przestrzennie, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, o następujących parametrach:

1) o powierzchni co najmniej 0,2 ha w odległości do 800 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej,

2) o powierzchni co najmniej 2,0 ha w odległości do 2500 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej.

3. Określenie odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowy mieszkaniowej a publicznie dostępnymi terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi poprzez ustalenie dla osiedli, jednostek osadniczych lub bilansowych wytycznych do planów miejscowych w zakresie wskaźnika minimalnej powierzchni publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przypadającej na jednostkę powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowych. Zaleca się aby wskaźnik ten był wyrażony poprzez ustalenie proporcji powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych do powierzchni wydzielonych funkcjonalnie terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonych formie ilorazu, a wartość jego wynosiła co najmniej 0,1.

4. Ograniczenie przeznaczania pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej. Poza terenami miast pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem, zaleca się przeznaczanie terenów położonych w odległościach co najmniej:

1) 100 m od linii kolejowych zaliczanych do sieci TEN-T,

2) 100 m od autostrad, dróg ekspresowych oraz głównych ruchu przyspieszonego,

3) 50 m od dróg głównych.

5. Separowanie terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od obiektów i terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej poprzez ustalenie minimalnych odległości między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem, a dużymi zwartymi kompleksami terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej. Poza terenami miast zaleca się aby zachowywać parametr odległości co najmniej 150 m między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a zwartymi kompleksami zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej o powierzchni przekraczającej 10,0 ha.

6. Określenie minimalnych odległości pomiędzy terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a najbliższymi terenami zabudowy związanej z potencjalną emisją fetoru. Zaleca się zachowanie odległości terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem co najmniej:

1) 400 m od najbliższych terenów zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyżej 210 DJP),

2) 300 m od najbliższych terenów istniejącej lub projektowanej zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (od 60 do 210 DJP),

3) 300 m od najbliższych terenów zabudowy istniejącej lub projektowanej związanej z przetwarzaniem i składowaniem odpadów.

7. Podporządkowanie ochronie zasobów cennych przyrodniczo i kulturowo rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

8. Wskazanie obszarów, które wymagają współpracy z sąsiednimi Gminami przy opracowywaniu planów rozwoju infrastruktury turystycznej.

9. Realizowanie Systemu Zielonej Infrastruktury jest priorytetem wobec wszelkich innych zasad zagospodarowania ustalonych w Planie z wyłączeniem ważnych względów społecznych oraz celów publicznych.

Działania z zakresu kształtowania wysokiej jakości obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji:

Postulaty:

1. Ustalanie:

- 1) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej,
- 2) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji skoncentrowanej działalności gospodarczej.

2. Określanie wytycznych w zakresie zasad kształtowania polityki przestrzennej oraz warunków zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających dobrą dostępność:

- 1) do infrastruktury transportowej,
- 2) do infrastruktury technicznej,
- 3) do infrastruktury naukowo-badawczej,
- 4) do bazy edukacyjnej,
- 5) do infrastruktury biznesowo-finansowej.

3. Optymalizowanie lokalizacji dużych kompleksów terenów zabudowy usługowej lub produkcyjnej. Zaleca się, aby kompleksy terenów o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha przeznaczone pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej w miarę możliwości wyznaczać w obrębie wskazanych w Planie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub w odległości do 1000 m od nich – w przypadku braku możliwości wynikających z uwarunkowań lokalnych.

4. Zapewnienie efektywnej obsługi komunikacyjnej terenów wyznaczonych pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej wyznaczonych w ramach obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji wskazanych w Planie lub innych dużych, zwartych kompleksów terenu zabudowy usługowej lub produkcyjnej przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej. Zaleca się aby obsługa komunikacyjna tych terenów była zapewniona drogą co najmniej o parametrach drogi klasy zbiorczej, wyposażoną w pas zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wysokiej o szerokości co najmniej 3,0 m.

5. Ustalenie wytycznych w zakresie odległości między przeznaczanymi pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej terenami zabudowy usługowej lub produkcyjnej – wyznaczanymi w ramach, wskazanych w Planie, obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub ustalonymi w ramach innych dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej a istniejącymi i projektowanymi terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem. Zaleca się, aby odległość od terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem wynosiła co najmniej:

- 1) 150 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni od 10,0 do 25,0ha,

2) 300 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni przekraczającej 25,0ha.

6. Zabezpieczenie odpowiedniej jakości środowiska na obszarach skoncentrowanej działalności gospodarczej – dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej – poprzez ustalenie wskaźnika nasycenia tych terenów zielenią określającego wielkość powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni przypadających na funkcjonujące w ramach obszarów skoncentrowanej działalności gospodarczej terenów zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej. Zaleca się, aby wskaźnik udziału zieleni wyrażony został jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni do terenów produkcyjnych lub usługowych, a jego wartość wynosiła co najmniej 0,05.

Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej jakości i spójności terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo:

Postulaty:

1. Aktualizowanie opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczych, które będą stanowiły podstawę do waloryzacji i wyznaczania terenów cennych przyrodniczo oraz zapewnienia ich ciągłości, w tym wyznaczania lokalnych korytarzy ekologicznych.

Ustalenia:

1. Uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym zaleca się zachowanie poniższych parametrów:

1) szerokość korytarza ekologicznego lądowego lub rzeczno-głównego (międzynarodowe) powinna wynosić co najmniej 300 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 1000 m a 5000 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi,

4) szerokość korytarza ekologicznego rzeczno-głównego o znaczeniu ponadlokalnym (w tym odcinki wymagające szczególnej ochrony) powinna wynosić co najmniej 50 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 100 m, a 300 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi.

2. Uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie (WrOF) korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym zaleca się zachowanie szerokości korytarza nie mniejszej niż 30 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 50 m a 100 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi.

3. Zapewnienie drożności i prawidłowego funkcjonowania korytarzom ekologicznym wyznaczonym na podstawie wskazanych we WrOF korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym poprzez:

1) ustalenie minimalnych odległości między terenami lasów, gdzie zaleca się aby odległość ta wynosiła nie więcej niż 500 m, a przestrzeń między nimi nie była przecięta barierami utrudniającymi przemieszczanie się zwierząt,

2) wskazanie, wymagających ochrony przed zalesieniem, cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, zespołów łąk i pastwisk, obszarów podmokłych oraz osi i ciągów widokowych,

3) określenie zakresu ochrony przed lokowaniem zwartej zabudowy i infrastruktury technicznej,

4) sformułowanie warunków zabezpieczenia przed zabudowywaniem dolin rzecznych poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi,

5) określenie zasięgu i zakresu zabezpieczenia przed zabudową niezabudowanych terenów (cennych) starorzeczy oraz ustalenie warunków ich odtworzenia.

5. Ograniczenie, w miarę możliwości, rozdzielania inwestycjami liniowymi lub dużymi terenami zabudowy, które mogłyby stanowić istotną barierę przestrzenną, dużych kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk, obszarów podmokłych poprzez ustalenie wytycznych pozwalających na zachowanie zwartości tych obszarów. Zaleca się aby nie dzielić funkcjonalnie kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk o powierzchni powyżej 100 ha i nie dopuszczać na ich obszarze dużych kompleksów zabudowy o powierzchni przekraczającej 10 ha.

Działania z zakresu ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych:

Postulaty:

1. Przeznaczanie terenów górniczych, po zakończonej eksploatacji powierzchniowej, w maksymalnym stopniu na funkcje rekreacyjne lub retencyjne.
2. Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż i przeznaczenie terenów w sposób niewywołujący konfliktów związanych z ich potencjalną eksploatacją.
3. Ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych wysokiej jakości na cele nierolnicze.
4. Przeznaczanie pod zalesienia lub zadrzewienia nieużytków i użytków rolnych niskiej jakości, za wyjątkiem cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów otwartych i siedlisk przyrodniczych oraz obszarów podlegającym przepisom odrębnym (ochrona przeciwpowodziowa, inwestycje energetyczne i inne).
5. Pielęgnacja istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, szczególnie na obszarach intensywnej produkcji rolniczej.
6. Uwzględnienie lokalizacji udokumentowanych złóż kopalin w lokalnych dokumentach planistycznych.
7. Uwzględnienie obszarów i wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) zgodnie z warunkami określonymi dla ich obszarów ochronnych w planach gospodarowania wodami:
 - 1) GZWP nr 303,
 - 2) GZWP nr 309.

Ustalenia:

1. Ustalanie wytycznych sprzyjających przeznaczaniu gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej pod zalesienia i zadrzewienia.
2. Ustalanie wytycznych w zakresie gospodarczego wykorzystania wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.

Działania z zakresu wdrażania systemu zielonej infrastruktury:

Postulaty:

1. Współpraca przy opracowaniu strategii tworzenia i wdrażania Systemu Zielonej Infrastruktury WrOF.
2. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazany na rysunku Planu nr 12, wprowadzanie ustaleń i wytycznych pozwalających na unikanie kolizji kierunków rozwoju przestrzennego Gminy z funkcjami pełnionymi przez System Zielonej Infrastruktury.
3. Preferowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, następujących przeznaczeń terenów, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:
 - 1) tereny lasów,

- 2) tereny zieleni urządzonej – takich jak: parki, ogrody, zieleńce, arboreta, alpinaria,
 - 3) tereny ogrodów działkowych,
 - 4) tereny rolnicze, w szczególności przeznaczane na uprawę ziół, kwiatów, owoców i warzyw,
 - 5) tereny usługowe – w zakresie:
 - a) opieki i zdrowia (zakłady opiekuńczo-lecznicze, obiekty i tereny zamieszkania zbiorowego dla osób starszych i niepełnosprawnych),
 - b) centrów zdrowia i urody (SPA, saunaria),
 - c) sportu i rekreacji (tereny boisk sportowych, sal sportowych, kąpielisk, basenów, kortów tenisowych, pól golfowych, stadniny koni, pól biwakowych i kempingowych, parków linowych, trasy i miejsca do jazdy konnej, trasy rowerowe, trasy do narciarstwa biegowego, góry saneczkowe, parkury, miasteczka rowerowe, skateparki, lotniska i tory wyścigowe dla modelarzy, miejsca dla baloniarzy, motolotniarzy, przystanie, łowiska dla wędkarzy, stawy rybne, miejsca do grillowania),
 - d) turystyki,
 - e) naukowo-dydaktycznym (kampusy szkół wyższych, szkolnictwo zawodowe),
 - f) naukowo-badawczym (jednostki naukowo-badawcze, w szczególności związane z produkcją żywności i produktów naturalnych),
 - 6) tereny zabudowy letniskowej,
 - 7) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w układzie wolnostojącym lub bliźniaczym.
4. Realizowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, terenów usługowych sportowych, rekreacyjno-wypoczynkowych oraz turystycznych w formie ekstensywnej, rozproszonej, na zasadzie uzupełnienia istniejącego zagospodarowania.
5. Promowanie rozwiązań zapobiegających nadmiernemu odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych powyżej naturalnego poziomu odpływu, np. poprzez stosowanie dołów chłonnych, studni chłonnych, zbiorników i innych rozwiązań naturalnych i technicznych retencjonujących wody opadowe i roztopowe.

Ustalenia:

1. Uwzględnienie Systemu Zielonej Infrastruktury składającego się z jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12 – tworzących kliny, ringi oraz łączniki stanowiące ciągłą całość przestrzenną, umożliwiającą przepływy środowiskowe i przyrodnicze wokół Wrocławia oraz do wewnątrz i na zewnątrz miasta.
2. W granicach wszystkich jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, ustala się:
 - 1) zachowanie wolnej od zabudowy przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi umożliwiającej swobodne przemieszczanie się dziko żyjących zwierząt – przy czym zaleca się pozostawienie między miejscowościami wolnych od zabudowy (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) pasów terenu o szerokości co najmniej 500 m,
 - 2) zapewnienie połączenia jednostek Zielonej Infrastruktury systemem tras rowerowych – w szczególności na terenach Skarbu Państwa oraz samorządu terytorialnego,
 - 3) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż cieków naturalnych niebędących rzekami poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 20 m po obu stronach cieków lub 30 m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie cieku,

4) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż rzek poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod możliwości zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 30 m po obu stronach rzeki lub 50 m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie rzeki,

5) na styku Wrocławia z poszczególnymi Gminami wyznaczyć lub zachować, w ramach jednostek ZI, otwarte korytarze przewietrzające poprzez określenie wytycznych w zakresie ich zabezpieczenia przed zabudowaniem i ustalenia właściwego sposobu ich zagospodarowania – przy czym zaleca się, aby zagospodarowywać ich wnętrza zakrzewieniami, a obrzeża zielenią wysoką, gdzie wskazane jest by szerokość zewnętrznych pasów terenów zieleni wysokiej miała szerokość co najmniej 15 m, a udział zieleni wysokiej w obszarze zajmowanym przez korytarz przewietrzający wynosił co najmniej 25% jego powierzchni w odniesieniu do danej jednostki ZI,

6) zachowanie istniejących cieków i zbiorników wodnych poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów zapewniających utrzymanie migracji i bioróżnorodności oraz pozwalających na zachowanie ich pierwotnych parametrów retencyjnych w zakresie pojemności i zdolności przepływowej, a w miarę możliwości umożliwiających zwiększenie ich zdolności retencyjnych,

7) ograniczenie rozwoju przestrzennego zabudowy poprzez określenie wytycznych dotyczących maksymalnych zasięgów rozwoju przestrzennego zabudowy, przy czym zaleca się aby przeznaczać pod rozwój zabudowy tereny położone w odległości nie większej niż 300 m od granic terenów już zabudowanych,

8) zachowanie ciągłości korytarzy złożonych z otwartych terenów poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów ustalających minimalne szerokości korytarzy złożonych z terenów otwartych, przy czym zaleca się, aby szerokość tych korytarzy wynosiła od 200 do 500 m,

9) zapewnienie odpowiednich stosunków wodnych poprzez wprowadzenie wytycznych dotyczących:

a) zasad regulowania stosunków wodnych przed zlokalizowaniem zabudowy i dostosowania systemu melioracyjnego do nowych warunków zagospodarowania,

b) zasad zachowania naturalnego poziomu retencji przy zmianie przeznaczenia terenu.

8. Określenie dla terenu jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZA_WT_3, PZB_3, PZB_WP_3, PZB_WT_3, PZC_3, PZC_MS_3, PZC_WP_2, PZC_WP_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3 wytycznych w zakresie zachowania odpowiednich proporcji między publicznymi terenami zieleni a terenami zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej lub usługowej wyrażonych przy pomocy wskaźnika. Zaleca się, aby wskaźnik określający proporcje ustalony był jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni do powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej i wynosił odpowiednio:

1) terenów zabudowy mieszkaniowej – nie mniejszego niż 0,20, tj. nie mniej niż 2000 m² ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy mieszkaniowej,

2) terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej – nie mniejszego niż 0,03, tj. nie mniej niż 300 m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej.

11. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 określenie wytycznych w zakresie ograniczenia przeznaczania pod rozwój zabudowy terenów otwartych, zlokalizowanych poza terenami zabudowanymi. W celu zachowania zwartości terenów zabudowanych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zaleca się wprowadzenie wytycznych w zakresie:

1) ograniczenia rozpraszania zabudowy poprzez jej lokalizację w formie uzupełnień pomiędzy istniejącą zabudową oraz w odległości do 100 m od istniejącej zabudowy,

2) zachowania użytkowania rolniczego na terenach dużych zwartych kompleksów rolniczej przestrzeni produkcyjnej o powierzchni powyżej 5 ha.

Działania z zakresu ograniczania negatywnych skutków zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

Postulaty:

1. Ograniczanie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia oraz uwzględnieniem cyklicznych zalewów.

2. Ograniczanie odpływu wód ponad poziom odpływu naturalnego (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencjonujące wody nawałne, itp.) przy wprowadzaniu nowego rodzaju zagospodarowywania na terenach dotychczas niezabudowanych.

3. Wprowadzenie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń zapewniających:

1) zagospodarowanie i retencjonowanie wód opadowych na terenach zurbanizowanych,

2) możliwość zachowania i wprowadzania nowych zadrzewień śródpolnych oraz małych zbiorników wodnych na terenach rolniczych,

3) stosowanie rozwiązań, które spowalniają spływ wody w cieku (zakola, meandry) i prowadzą do renaturalizacji cieków, niekolidujących z działaniami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej lub innymi ponadlokalnymi celami publicznymi,

4) utrzymanie, odtworzenie oraz budowę nowych systemów melioracyjnych w postaci cieków wodnych oraz drenaży (urządzenia melioracji podstawowej).

4. Określanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji.

5. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wyznaczanie w miarę możliwości, w lokalnych obniżeniach w bezpośrednim sąsiedztwie cieków naturalnych terenów pod lokalizację zbiorników małej retencji.

Ustalenia:

2. Określenie wytycznych w zakresie zasad zatrzymywania i wykorzystania odpływu wód opadowych i roztopowych z dachów i powierzchni uszczelnionych celem zatrzymywania tych wód w miejscu ich wystąpienia, w szczególności zaleca się wprowadzenie ustaleń w ww. zakresie dla:

1) obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji,

2) innych terenów przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o powierzchni większej niż 5 ha,

3) obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

4. Wskazanie obszarów najbardziej odpornych na sytuacje kryzysowe pozwalających na zapewnienie ludności warunków przetrwania w sytuacjach kryzysowych oraz prowadzenie działań z zakresu zarządzania kryzysowego – zgodnie z obowiązującymi planami zarządzania kryzysowego.

Działania z zakresu kształtowania zwartej struktury osadniczej WrOF odpornej na skutki zmian klimatu:

Postulaty:

1. Ograniczanie potrzeb transportowych poprzez planowanie wielofunkcyjnego rozwoju terenów mieszkaniowych.

2. Preferowanie komunikacji pieszej i rowerowej oraz transportu publicznego jako wiodących rodzajów transportu przy określaniu kierunków rozwoju w zakresie obsługi komunikacyjnej terenów.
3. Uwzględnianie zachodzących zmian klimatycznych oraz konieczności optymalnego bilansowania kosztów finansowych, czasowych i przestrzennych transportu oraz zaopatrzenia w energię przy ustalaniu kierunków oraz wytycznych dla rozwoju systemu osadniczego.
4. Kształtowanie struktury osadniczej jako sieci zwartych jednostek i osiedli, bez dopuszczania do powstawania luk w zabudowie i rozcłunkowywania zwartych kompleksów otwartej przestrzeni.
5. Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD), czyli w ścisłym powiązaniu ze zbiorowym transportem publicznym, a w szczególności z transportem szynowym (kolejowym i tramwajowym).

Ustalenia:

1. Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD). Zaleca się wprowadzenie wytycznych zapewniających mieszkańcom jednostki osadniczej pieczy dostęp o zasięgu do 800 m:
 - 1) do usług podstawowych z zakresu oświaty, handlu, gastronomii, zdrowia, sportu i rekreacji – pozwalających na zaspokojenie większości codziennych potrzeb mieszkańców jednostki,
 - 2) do węzła komunikacji zbiorowej, szczególnie opartego na komunikacji szynowej.
2. Powiązanie rozwoju osadnictwa z systemem transportowym, w szczególności z transportem szynowym – kolejowym i tramwajowym. W pierwszej kolejności zaleca się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej wraz z związanymi z nią usługami w odległościach do:
 - 1) 800 m od stacji i przystanków kolejowych,
 - 2) 500 m od przystanków tramwajowych, przy czym w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych zaleca się lokalizowanie zabudowy o funkcjach usługowych, niezaliczonej do zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem.
3. W przypadku wypełnienia zabudową przestrzeni znajdujących się, w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych oraz do 500 m od przystanków tramwajowych – wypracowanie wytycznych pozwalających na ograniczanie lokalizowania zabudowy mieszkaniowej wraz ze związanymi z nią usługami w odległości większej niż 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych.
4. Lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przede wszystkim na terenie miast.
5. Ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej poza terenami miast do zabudowy niskiej, przy zaleceniu lokalizowania jej w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub szkół podstawowych.
6. Lokalizowanie nowej intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach obsługiwanych przez publiczny transport zbiorowy, w szczególności szynowy. Zaleca się, aby poza terenami miejskimi nową intensywną zabudowę mieszkaniową jednorodziną – szeregową, łańcuchową oraz zwartą – lokalizować w odległości do:
 - 1) 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub
 - 2) 1200 m od szkół podstawowych.
7. Określenie wytycznych pozwalających na ograniczenie zasięgu rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych nieposiadających dostępu do stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub niewyposażonych w szkołę podstawową. Zaleca się, aby w pierwszej kolejności pod rozwój przeznaczać tereny niezabudowane zlokalizowane pomiędzy istniejącą zabudową w granicach jednostki osadniczej, a w przypadku braku takich terenów – tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie

zabudowy, lecz w odległości nie większej niż 100 m od granic obszarów jednostki osadniczej o wykształconej w pełni, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

8. Zapewnienie mieszkańcom zwartych zespołów mieszkaniowych, w zakresie dojścia pieszego, dostępu do usług podstawowych – handlu, szkolnictwa, zdrowia, sportu i rekreacji. Zaleca się, aby odległość od miejsca zamieszkania do ww. terenów usług podstawowych wynosiła do:

- 1) 800 m w jednostkach miejskich o wielkości przekraczającej 5 tys. mieszkańców,
- 2) 1200 m w jednostkach osadniczych o wielkości od 1 tys. do 5 tys. mieszkańców.

9. Uwzględnienie lokalnych warunków nasłoneczniania terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad:

- 1) kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy,
- 2) kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich,
- 3) dopasowania rodzajów dachu i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków,
- 4) nasycania terenów zabudowy zielenią – w szczególności wysoką,
- 5) ograniczania powstawania dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej,
- 6) defragmentacji dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni elementami wprowadzającymi zacienienie.

10. Określenie wytycznych kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu oraz jego wyposażenia uwzględniające warunki przewietrzania terenów poprzez określenie zasad:

- 1) kształtowania układu przestrzennego zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających odpowiednie warunki przewietrzania na terenach zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę,
- 2) uwzględniania systemu terenów zieleni jako elementu wpływającego na warunki przewietrzania,
- 3) określania udziału terenów biologicznie czynnych oraz zieleni wysokiej, w tym na terenach komunikacyjnych.

11. Wprowadzanie szpalerów lub alei drzew w obszarach dróg lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W przypadku braku możliwości wprowadzenia szpalerów lub alei w pasach drogowych wzdłuż zabudowy kwaterowej, czy pierzejowej w ścisłej zabudowie śródmiejskiej, stosowanie podcieni lub arkad umożliwiających, poza ruchem powietrza, swobodne przemieszczanie się osób w tej przestrzeni.

12. Zachowywanie pomiędzy jednostkami osadniczymi wolnych od zabudowy i zagospodarowania (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) terenów otwartych lub zalesionych. Zaleca się, aby wolne od zabudowy i zagospodarowania przestrzenie otwarte lub zalesione miały szerokość co najmniej 500 m, a w przypadku gdy odległość ta jest mniejsza niż 500 m zaleca się ograniczenie rozwoju zabudowy na kierunkach, w których mogłyby on doprowadzić do dalszego zmniejszenia przestrzeni wolnej od zabudowy pomiędzy jednostkami osadniczymi.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów na obszarze Gminy Milicz, ale są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) czy Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027 ze Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku.

Tabela 3 Spójność celów Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku ze Strategią Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027

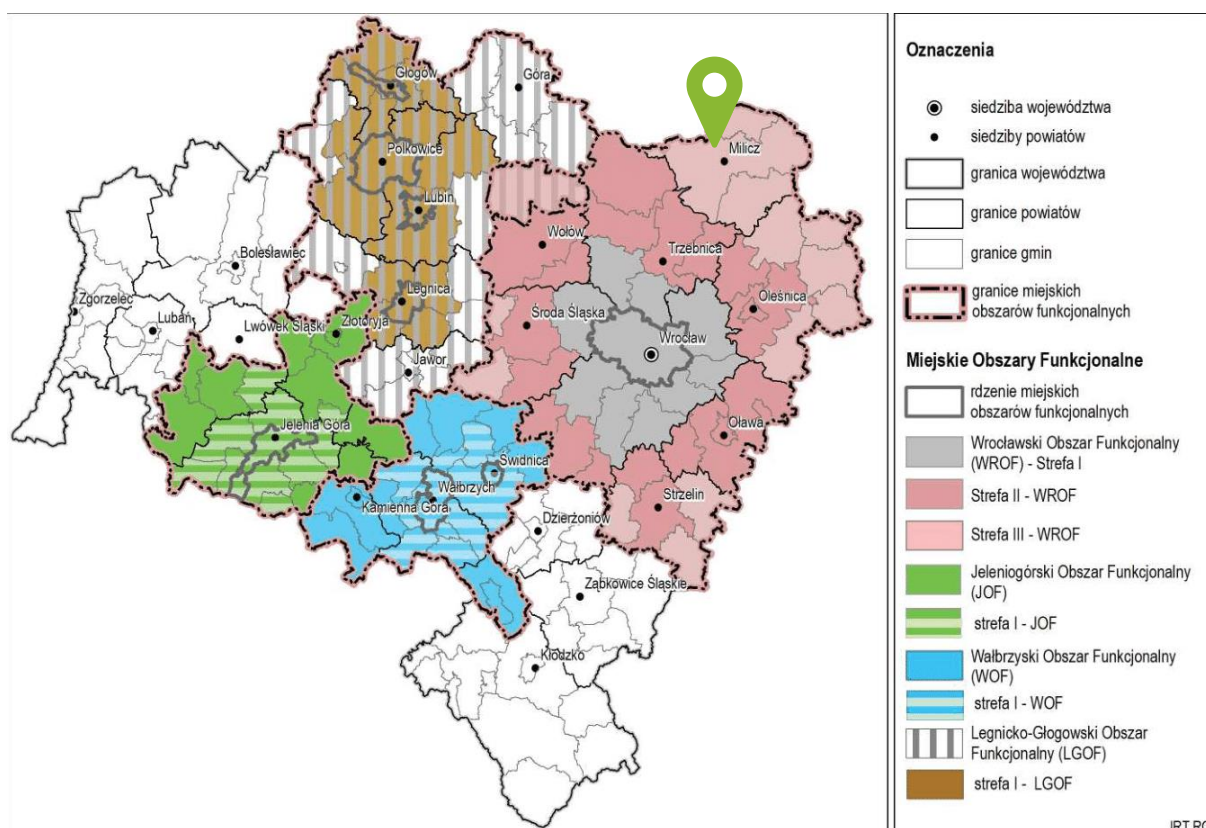
Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027
1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu. 1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów. 1.2. Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki. 1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu. 1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich.	Cel I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców 1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej 1.2. Ochrona środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu 1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy Cel II: Rozwój gospodarczy oparty na zasobach środowiska, produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym 2.1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków dla pracodawców i pracowników 2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego 2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców Cel III: Wysokiej jakości usługi społeczne oraz aktywność społeczna motorem rozwoju Gminy 3.1. Zapewnienie odpowiedniej organizacji oświaty wspierającej rozwój uczniów

2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych. 2.1. Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej. 2.2. Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych. 2.3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych.	Cel I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców 1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej Cel III: Wysokiej jakości usługi społeczne oraz aktywność społeczna motorem rozwoju Gminy 3.2. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych 3.4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego. 3.1. Kształtowanie postaw obywatelskich. 3.2. Wzrost społecznej integracji. 3.3. Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy. 3.4. Poprawa efektywności kształcenia. 3.5. Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. 3.6. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospoportowych i proekologicznych.	Cel I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców 1.2. Ochrona środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu Cel II: Rozwój gospodarczy oparty na zasobach środowiska, produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym 2.1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków dla pracodawców i pracowników 2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego 2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców Cel III: Wysokiej jakości usługi społeczne oraz aktywność społeczna motorem rozwoju Gminy 3.1. Zapewnienie odpowiedniej organizacji oświaty wspierającej rozwój uczniów 3.2. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych 3.3. Rozwój współpracy z organizacjami społecznymi oraz wzrost aktywności mieszkańców 3.4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego. 4.1. Poprawa stanu środowiska. 4.2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska. 4.3. Ochrona przed klęskami żywiołowymi. 4.4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego. 4.6. Rozwój gospodarki cyrkularnej.	Cel I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców 1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej 1.2. Ochrona środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu 1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy Cel II: Rozwój gospodarczy oparty na zasobach środowiska, produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym 2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego 2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu. 5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej. 5.2. Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych. 5.3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.	Cel I: Infrastruktura, środowisko i przestrzeń filarami wysokiej jakości życia mieszkańców 1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej 1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy Cel II: Rozwój gospodarczy oparty na zasobach środowiska, produktach lokalnych i dziedzictwie kulturowym 2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego 2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców

Według *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* Gmina Milicz znajduje się na obszarze interwencji Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Z kolei zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* Gmina zlokalizowana jest w granicach zewnętrznej (III)

strefy stabilnego rozwoju Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo (należy do gmin, w których zlokalizowane są korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym i lądowe korytarze ekologiczne). Dodatkowo na terenie Gminy zlokalizowane są udokumentowane niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym oraz obszary ochrony zbiorników wód podziemnych, a także tereny zamknięte – kolejowe i wojskowe. Kierunki działań wskazanych w Strategii Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027 są spójne z kierunkami wskazanymi dla Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Ponadto podczas realizacji Strategii uwzględnione zostaną postulaty i ustalenia kierowane do gmin WroF, co szczegółowo wskazano w rozdziale 3. *Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Milicz.*

Ponadto *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* uwzględnia inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach krajowych, które obejmują swoją lokalizacją Gminę Milicz. Inwestycje te to: budowa obwodnicy Milicza oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Baryczy etap II, III, IV. Wpisują się one w kierunki działań wyznaczonych w Strategii Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027.

IRT RC

Ryc. 7 Granice miejskich obszarów funkcjonalnych

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, Urząd Miejski, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Gminy Milicz, Rada Gminy oraz odpowiednie komórki Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Burmistrz Gminy Milicz	•stymulowanie i koordynacja działań •integrowanie zasobów
Rada Gminy Milicz	•wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych
Poszczególne Wydziały Urzędu Miejskiego	•koordynacja działań •poszukiwanie nowych źródeł finansowania •monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji •realizacja

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. program ochrony środowiska, program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, wieloletni program gospodarowania zasobem Gminy, czy programy jednoroczne. W przypadku poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z wieloletnim programem sporządzania planów miejscowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat milicki. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Miejskiego, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady Gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji zadania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Milicz na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego, ogólnopolskich programów operacyjnych, Krajowego Planu Odbudowy, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- środki budżetu państwa i państwowych funduszy celowych;
- programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację zadań określonych w Strategii Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miejskiego w Miliczu oraz jednostek organizacyjnych Gminy.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z Gminami sąsiednimi, powiatem milickim oraz województwem dolnośląskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2021-2032 (uchwała nr XLVI/233/2021 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Milicz na lata 2021-2032), potencjał inwestycyjny Gminy, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2021-2027 wyniesie nieco ponad 63 mln zł.

Spis tabel

Tabela 1 Podsumowanie wyników ankietyzacji wśród mieszkańców	17
Tabela 2 Cele i kierunki wyznaczone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego	40
Tabela 3 Spójność celów Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku ze Strategią Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027	57

Spis rycin

Ryc. 1 Zmiany liczby ludności w Gminie Milicz w latach 2010-2020	8
Ryc. 2 Potencjał inwestycyjny Gminy Milicz w latach 2021-2027	13
Ryc. 3 Położenie Milicza na tle Gminy Milicz	14
Ryc. 4 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych	16
Ryc. 5 Główne priorytety rozwoju Gminy Milicz według ankietowanych	18
Ryc. 6 Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi w Gminie Milicz	38
Ryc. 7 Granice miejskich obszarów funkcjonalnych	59

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Milicz

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA BADANIA I DOBORU GRUPY PORÓWNAWCZEJ.....	67
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY.....	68
1.1. Informacje ogólne.....	68
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	69
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	71
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	76
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	76
2.2. Infrastruktura i środowisko	79
<i>Infrastruktura drogowa</i>	<i>79</i>
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>79</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>83</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska.....</i>	<i>84</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	87
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>87</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>88</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>91</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	93
3.1. Demografia	93
3.2. Kapitał społeczny	95
<i>Przedszkola i żłobki.....</i>	<i>95</i>
<i>Edukacja.....</i>	<i>97</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>103</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>106</i>
<i>Fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe</i>	<i>106</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne Gminy</i>	<i>109</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	110

Metodologia badania i doboru grupy porównawczej

Pogłębiona analiza stanu istniejącego dostarcza informacji dotyczących problemów, których występowanie ma wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy jednostki. Przeprowadzana jest w ujęciu **systemowym** (rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem społecznym, gospodarczym i przyrodniczym Gminy, a także jej otoczeniem zewnętrznym) oraz **dynamicznym** (porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym – przyjęto lata 2015-2019).

W celu oceny stanu istniejącego oraz uzyskania odpowiedniego punktu odniesienia dla Gminy Milicz, wykonano również analizę porównawczą w oparciu o dane dotyczące innych jednostek. Jednostki te to Gminy o podobnych do Gminy Milicz funkcjach i uwarunkowaniach, które zostały odpowiednio wydzielone, w celu stworzenia grupy porównawczej. Grupa porównawcza dobrana została w oparciu o metodologię opracowaną w Komitecie Przestrzennym Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk przez profesorów Przemysława Śleszyńskiego i Tomasza Komornickiego¹. Metodologia stworzona została dla celów monitoringu planowania przestrzennego. Zgodnie z nią Gmina Milicz zaliczona została do jednej ze 169 jednostek, będących Gminami miejsko-wiejskimi o umiarkowanej funkcji rolniczej. Aby uzyskać jak najbardziej zbliżoną grupę porównawczą, spośród wspomnianych jednostek wybrano 3 Gminy położone w województwie dolnośląskim dla których średnia liczba mieszkańców w analizowanych latach 2015-2019 wyniosła ponad 20 tys. mieszkańców. Są to Gminy: Góra, Strzelin i Wołów. Dodatkowo w odniesieniu do niektórych wskaźników zastosowano również porównanie w stosunku do średnich policzonych dla powiatu milickiego oraz województwa dolnośląskiego.

Rzetelnie przeprowadzona diagnoza stanowi, w procesie planowania strategicznego podstawę do dalszych prac, które w efekcie mają zaowocować sformułowaniem celów strategicznych. Jednym z najpopularniejszych narzędzi analizy strategicznej jest analiza SWOT / TOWS. Wykorzystanie tego narzędzia pozwala na zebranie i uporządkowanie dotychczasowych informacji, ich selekcję i wartościowanie oraz przejście do wyborów strategicznych. Analiza SWOT / TOWS jako jedno z bardziej zaawansowanych narzędzi analitycznych, traktowana jest jako swoisty „pomost” między częścią diagnostyczną a projekcyjną każdej strategii.

Rozwiązania stosowane w pracach nad dokumentami strategicznymi jednostek samorządu terytorialnego różnią się między sobą zarówno w aspekcie zakresu, szczegółowości analizy, jak i metod identyfikacji czynników czy ustalania ich wpływu na rozwój jednostki.

W pracach nad Strategią Rozwoju Gminy Milicz:

- dokonano identyfikacji poszczególnych elementów analizy SWOT (silnych i słabych strony oraz szans i zagrożeń),
- określono na wstępie pożądany dla danego dokumentu poziom jej szczegółowości,
- dokonano wartościowania poszczególnych elementów analizy SWOT, koncentrując się na czynnikach najważniejszych, czynnikach istotnych dla rozwoju Gminy, a w ostatniej kolejności na pozostałych problemach i możliwościach rozwojowych Gminy.

Przeprowadzona analiza pozwoliła określić obecną pozycję jednostki oraz potencjalne strategie rozwoju.

¹ Śleszyński P., Komornicki T., „Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego”, *Przegląd Geograficzny*, 2016, 88, 4, s. 469-488

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

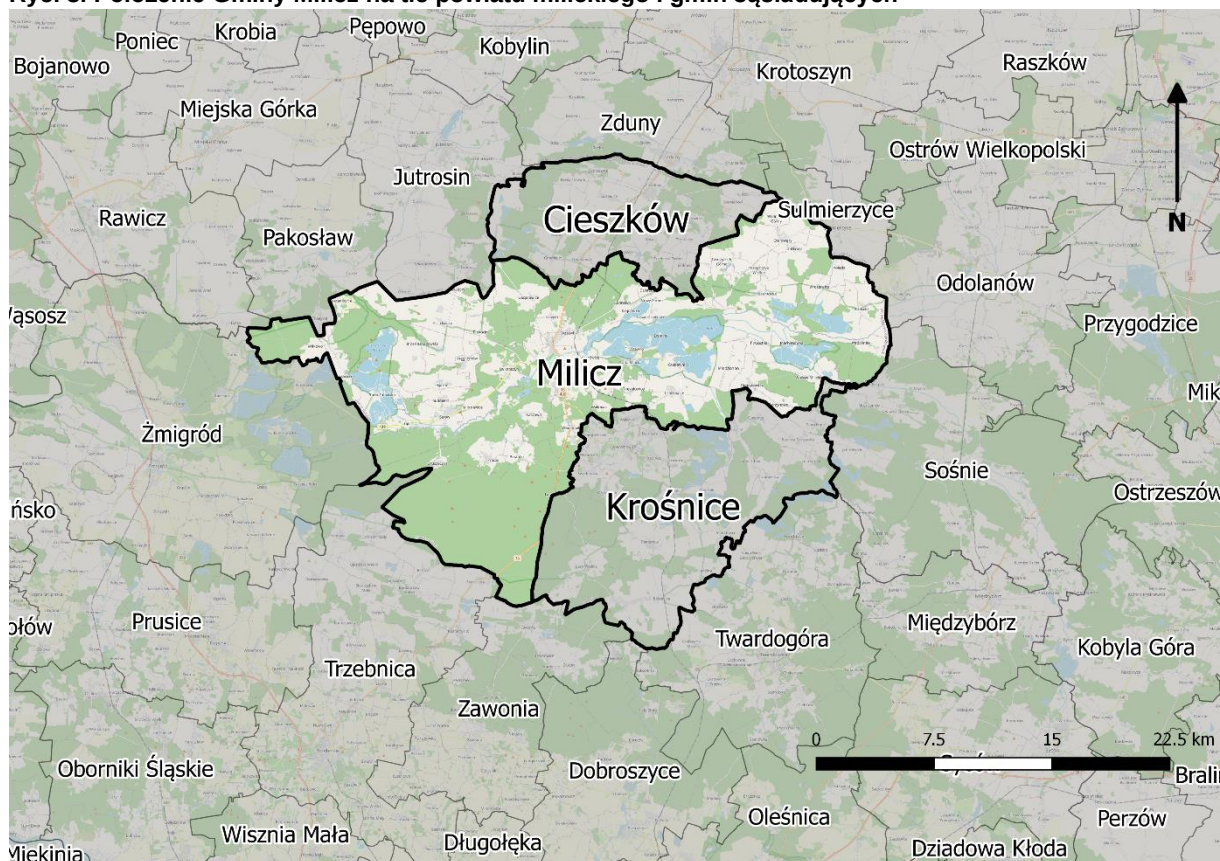
1.1. Informacje ogólne

Gmina Milicz jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie milickim, nad rzeką Barycz. Jej granica biegnie wzdłuż granicy województwa dolnośląskiego z województwem wielkopolskim. Do gmin ościennych należą:

- Cieszków i Krośnice – powiat milicki, województwo dolnośląskie,
- Sulmierzyce – powiat krotoszyński, województwo wielkopolskie,
- Odolanów, Sośnie – powiat ostrowski, województwo wielkopolskie,
- Trzebnica, Żmigród, Zawonia – powiat trzebnicki, województwo dolnośląskie,
- Rawicz, Pakosław i Jutrosin – powiat rawicki, województwo wielkopolskie.

W skład Gminy wchodzi 82 miejscowości oraz 52 sołectwa. Miasto Milicz położone jest w jej centralnej części i stanowi siedzibę Gminy oraz powiatu. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 435,56 km². Duża część Gminy pokryta jest lasami – stanowią one około 43% jej całkowitej powierzchni.

Ryc. 8. Położenie Gminy Milicz na tle powiatu milickiego i gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Obszar, na jakim położona jest Gmina, charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, z dominacją równin o niewielkich różnicach wysokości. Ze względu na swoje uwarunkowania przyrodnicze i ukształtowanie terenu w Gminie dominuje funkcja rolniczo-leśna. Dodatkowo położenie w obrębie Doliny Baryczy i związane z tym wysokie walory krajobrazowe warunkują rozwój turystyki na terenie Gminy.

Gmina charakteryzuje się dobrym położeniem komunikacyjnym. Przez jej centralną część i tym samym środek Miasta przebiega droga krajowa nr 15, do której prowadzą dwie drogi wojewódzkie nr 439 (Żmigród – Milicz) i 448 (Milicz – Twardogóra – Syców). Z siedziby Gminy dojechać można do Rawicza

i Ostrowa Wielkopolskiego w 45 minut, do Wrocławia w niecałą godzinę, a do Poznania w 2 godziny. Ze względu na dobre skomunikowanie, w tym transport zbiorowy, miasta te pełnią więc ważną funkcję w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Gminy, są miejscem nauki i pracy.

W 2019 roku na terenie Gminy wznowiony został ruch kolejowy. Połączenia pasażerskie zostały przywrócone po wyremontowaniu linii kolejowej. Modernizacji poddane zostały także perony na stacjach i przystankach kolejowych, również w Miliczu (zamontowano wiaty, tablice informacyjne oraz oświetlenie). Dworzec znajduje się przy ulicy Kolejowej, przy wschodniej granicy miejscowości Milicz. Przejazdy obsługiwane są przez Koleje Dolnośląskie i umożliwiają m.in. przyjazd do Milicza z Wrocławia czy Oleśnicy linią D7. Czas przejazdu między stacjami Milicz – Wrocław Główny wynosi około 90 minut.

Na terenie Gminy funkcjonuje również komunikacja autobusowa, której organizatorem jest PKS Wołów, umożliwiająca przejazdy do innych gmin i miast. Do dworca w Miliczu dojeżdżają również autobusy przedsiębiorstw PKS Konin i PKS Ostrów Wielkopolski. Dodatkowo w Mieście uruchomione zostały bezpłatne przejazdy dla mieszkańców – Mała Komunikacja Miejska w Miliczu. Głównym celem jej istnienia jest umożliwienie mieszkańcom przemieszczania się pomiędzy stacją kolejową a Miastem. Organizatorem transportu jest Gmina Milicz, a połączenia obsługiwane są przez PKS Wołów.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Głównym ośrodkiem Gminy pełniącym funkcje usługowe jest Miasto Milicz, będący jednocześnie jej siedzibą, a także siedzibą powiatu. Drugim ważnym ośrodkiem skupiającym życie mieszkańców jest miejscowość Sułów. Jednostki położone są odpowiednio w centralnej i zachodniej części Gminy. Wschodnią część Gminy stanowią głównie lasy i użytki rolne, zlokalizowana w niej jest również większa część stawów. Taki podział Gminy ma wpływ na jej nierównomierny rozwój. Ponadto przecinające Gminę w jej centralnej części droga krajowa i tory kolejowe przyczyniają się do tego zjawiska, dodatkowo utrudniając mieszkańcom swobodne przemieszczanie się w granicach Gminy. Brak utwardzonych dróg we wschodniej części Gminy również ma wpływ na ograniczenie możliwości dojazdu mieszkańców do głównych ośrodków, skupiających życie gospodarcze. Barierą architektoniczną stanowi ponadto rzeka Barycz, która z kolei dzieli Gminę na część południową i północną. Miejsca w których przedostać się można z jednego brzegu rzeki Barycz na drugi na terenie Gminy znajdują się w miejscowościach: Sułów, Milicz (w 2 miejscach), Potasznia i Wróbliniec.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest nadrzędnym dokumentem planistycznym Gminy, który ułatwia prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej i zachowanie ładu przestrzennego. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milicz przyjęte zostało uchwałą nr XV/80/2015 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 14 lipca 2015 roku w celu wyznaczenia terenów przeznaczonych pod usługi turystyki i zabudowę mieszkaniową. Zmiany do aktualnego Studium wprowadzone zostały dwukrotnie:

- uchwałą Uchwała Nr XXVI/120/2019 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 4 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milicz,
- uchwałą nr XXVI/120/2019 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 4 grudnia 2019 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Milicz – część 1.

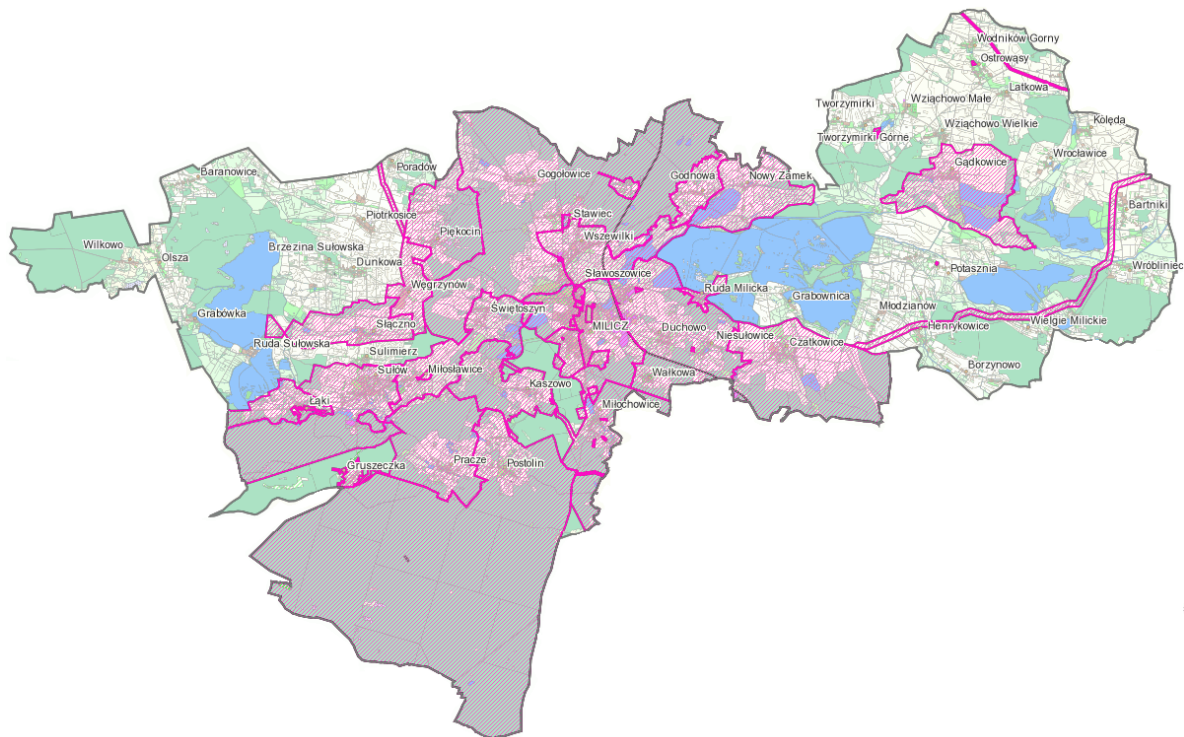
W Studium tereny przeznaczone pod zabudowę stanowią 3 023,67 ha, przy czym:

- 2481,67 ha pod zabudowę mieszkaniową,
- 238 ha na usługi,
- 99 ha pod usługi sportu i rekreacji,
- 205 ha pod zabudowę związaną z przemysłem i działalnością gospodarczą.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią akty prawa miejscowego regulujące planowanie przestrzenne na terenie jednostki samorządu terytorialnego. Ustalenie przeznaczenia terenu oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu w planie miejscowym jest

sposójne z określona w Studium polityką przestrzenną Gminy. Planowanie przestrzenne oparte na obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływa na racjonalne planowanie rozwoju zabudowy i sieci infrastruktury technicznej oraz drogowej. Wpływa pozytywnie na transparentność i pozwala na partycypację obywatelską mieszkańców Gminy, a zatem zapobiega konfliktom przestrzennym i środowiskowym. Gmina Milicz objęta jest w około 53% miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ustanowione w 2020 roku i obowiązujące plany dotyczą w szczególności obszarów położonych w obrębach geodezyjnych i zagospodarowania obszaru rekreacji i wypoczynku.

Ryc. 9. Pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni Gminy

Źródło: http://geomilicz.pl/serwis/?project_id=milicz 1

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Inwestycje realizowane na ich podstawie nie muszą być zgodne z polityką przestrzenną Gminy wyrażoną w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednak brak planów miejscowych i zastępowanie ich decyzjami o warunkach zabudowy i decyzjami o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego może utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, ponieważ rodzi to możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z ładem przestrzennym.

W tabeli poniżej przedstawiona została liczba decyzji o warunkach zabudowy wydawana na terenie Gminy Milicz w porównaniu do powiatu oraz w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2015-2018. W analizowanych latach decyzje wydawane dla Gminy stanowiły zdecydowaną większość wśród wszystkich decyzji wydawanych dla powiatu. Mimo to liczba wydawanych w Gminie decyzji jest nieduża.

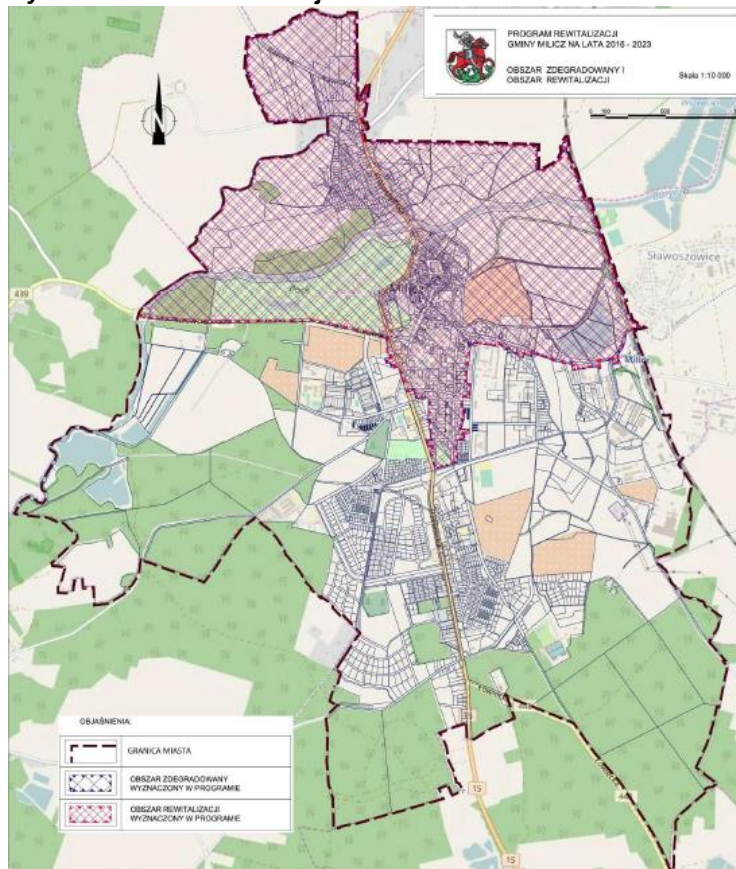
Tab. 4. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2015-2018

		2015	2016	2017	2018
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Milicz	59	72	49	51
	powiat	84	98	75	77
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Milicz	2,42	2,96	2,02	2,11
	powiat	2,26	2,64	2,02	2,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Uchwałą nr XXXI/200/2016 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 18 października 2016 roku przyjęty został Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016-2023. Program przygotowano w ramach projektu „Milicz od Nowa – wielowymiarowy program rewitalizacji miasta Milicz”. Wyznaczony do rewitalizacji obszar obejmuje powierzchnię 409 ha, co stanowi 0,94% powierzchni Gminy i jest zamieszkiwany przez 5 672 osoby, czyli 23,35% spośród wszystkich mieszkańców Gminy. Obszar dzieli się na dwie jednostki analityczne, położone w północnej i centralnej części Miasta, które przedstawione zostały na poniższej rycinie.

Ryc. 10. Obszar rewitalizacji w Mieście Milicz

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Milicz na lata 2016-2023.

Realizacja programu oparta jest o jego 3 cele główne:

- Cel 1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości.
- Cel 2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych.
- Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki.

W momencie przygotowywania niniejszego dokumentu trwały prace nad utworzeniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Milicz. Przyjęcie dokumentu planowane było na 2022 rok.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Obszary, na których położona jest Gmina Milicz, charakteryzujące się szczególnymi walorami przyrodniczymi i zróżnicowaniem występujących na jej terenie ekosystemów cennych ze względu na istniejące tam elementy przyrody ożywionej i nieożywionej, w tym rzadkie gatunki roślin i zwierząt, objęte zostały

różnymi formami ochrony przyrody. Powierzchnię Gminy Milicz ze względu na położenie na obszarze bogatym w wyjątkowo wartościowe komponenty środowiska przyrodniczego (związane zwłaszcza z doliną rzeki Baryczy) pokrywa wiele form ochrony przyrody, takich jak park krajobrazowy, obszary Natura 2000 i użytki ekologiczne, dodatkowo na jej terenie wyznaczone zostały także rezerваты i pomniki przyrody.

Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy” – największy park krajobrazowy w Polsce, pokrywa około 90% powierzchni Gminy Milicz. Utworzony został w celu zachowania elementów przyrody wokół doliny rzeki Baryczy, takich jak łąki, starorzecza, tereny podmokłe, stawy i tym samym żyjące w nich gatunki roślin (42 gatunki roślin chronionych, w tym 28 będących pod ścisłą ochroną) i zwierząt (56 gatunków ssaków, 34 gatunki ryb, 13 gatunków płazów i 5 gatunków ssaków, przy czym 29 z nich podlega ochronie oraz 277 gatunków ptaków, w tym 169 lęgowych).

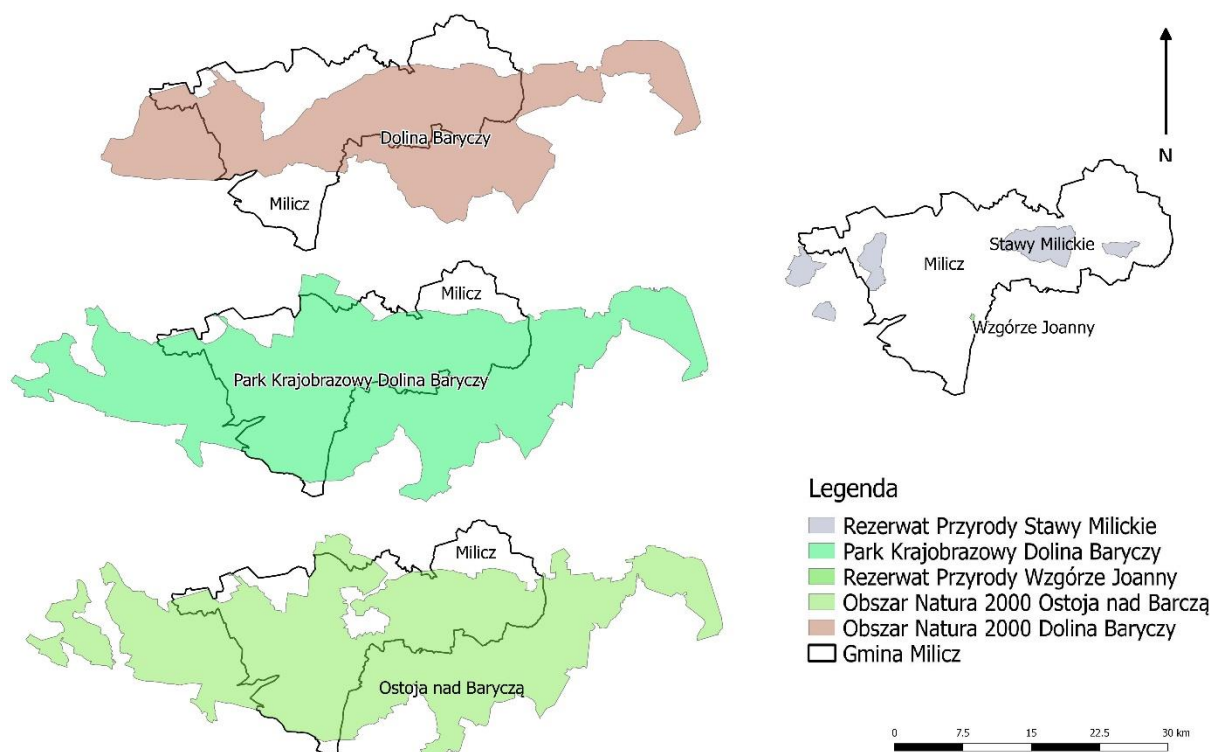
Obszary Natura 2000:

- **Obszar Specjalnej Ochrony ptaków „Dolina Baryczy”** (PLB020001) – na jego terenie zlokalizowanych jest 130 stawów rybnych podzielnych na 5 dużych i 5 małych kompleksów, położonych w otoczeniu łąk, lasów, mokradeł i gruntów ornych. Obszar ten zwany jest ostoją ptasią ze względu na liczebność żyjących tam gatunków ptaków, uwzględnionych jako chronione w Dyrektywie Ptasiej (dyrektywa 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) i zaliczanych do Polskiej Czerwonej Księgi.
- **Obszar Specjalnej Ochrony siedlisk „Ostoja nad Baryczą”** (PLH020041) – obejmuje kompleks łąk zalewowych, stawów rybnych, terenów leśnych i gruntów ornych. Obszar ten wyróżnia bogata sieć hydrograficzna z licznymi kanałami, ciekami wodnymi, stawami i mokradłami. Wyróżnione zostały na tym terenie także dwa kompleksy leśne – Lasy Milickie i Lasy Ostrzeszowskie. Ostoja charakteryzuje się także występowaniem cennych fragmentów łąk, olsów, buczyn i gradów, a także nieco bardziej ubogich borów sosnowych i mieszanych.

Rezerваты przyrody:

- **„Wzgórze Joanny”** – rezerwat zajmuje powierzchnię niespełna 25 ha, położony jest w południowej części Gminy. Objęty formą ochrony ze względu na znajdujące się na jego terenie drzewostany bukowe i dębowe, liczące do 180 lat. Stanowi najwyższe wzniesienie (219 n.p.m.) w pasie Wzgórz Twardogórskich, dominujące nad szeroką i płaską doliną rzeki.
- **„Stawy Milickie”** – jego powierzchnia stanowi 5 324,31 ha, co powoduje, że jest on jednym z największych rezerwatów ornitologicznych w Polsce. Składa się na niego 5 odrębnych części, przy czym 3 zlokalizowane są na obszarze Gminy Milicz i stanowią zespoły stawów położone:
 1. w centralnej części Gminy, między miejscowościami Sławoszowice, Ruda Milicka i Nowy Zamek,
 2. we wschodniej części Gminy, na wschód od miejscowości Potasznia,
 3. w zachodniej części Gminy, w okolicy Rudy Sułowskiej.

Ryc. 11. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Milicz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Dodatkowo w celu ochrony cennych i wrażliwych miejsc bytowania i rozmnażania wielu gatunków roślin i zwierząt indywidualną ochroną objęto fragmenty ekosystemów takie jak śródleśne łąki, bagna i mokradła, a także skupiska drzew i krzewów. Siedliska te uznane zostały za **użytki ekologiczne**. Na terenie Gminy Milicz wyróżniono 37 użytków ekologicznych i należą do nich: Brzezina, Szwedzka Górka, Trzciniczysko, Dzika Łąka, Mokradło, Lotnisko, Grzęzawisko, Długie Bagno, Kaszowo I-IV, Lasowice I, Brzezina I-VI, Gądkowice I-XI, Gogołowice I, Wróbliniec I, Świętoszyn I-III, Grabownica I i II. Użytki te mają powierzchnie od 0,22 do 17,32 ha.

Ostatnią formą przyrody występującą na obszarze Gminy Milicz są **pomniki przyrody**. Wyróżnia się łącznie 12 pomników i są to pojedyncze drzewa (4 dęby szypułkowe i platan klonolistny), grupy drzew (4 grupy dębów szypułkowych, grupa sosen zwyczajnych), głaz narzutowy oraz zrosłodrzew (dąb zrosnięty z sosną, połączony w 3 miejscach).

Bogactwo form ochrony przyrody i wiążące się z nimi wysokie walory krajobrazowe sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji na terenie Gminy, w szczególności turystyki pieszej i rowerowej. Należy jednak mieć na uwadze, iż duża powierzchnia terenów objętych ochroną ma wpływ na możliwości zagospodarowania przestrzennego i jest związana z licznymi ograniczeniami w tym zakresie. Niemniej, tereny te stanowią niezwykle atut Gminy i w związku z tym na jej obszarze wyznaczonych zostało wiele ścieżek przyrodniczych, edukacyjnych i rowerowych. Na terenie Gminy działa również kilka wypożyczalni rowerów z których korzystają zarówno mieszkańcy Gminy, jak i turyści.

Ścieżki edukacyjne:

- „**Ruda Sułowska**” to ścieżka o długość 5 km, której trasa biegnie między stawami, umożliwia wiedzanie południowej części kompleksu stawowego Ruda Sułowska, będącego częścią rezerwatu przyrody „Stawy Milickie”,
- „**Postolin – Wzgórze Joanny – Postolin**” to ścieżka o długość 7,5 km, biegnąca m.in. obok zabytkowego parku w Postolinie, rezerwatu przyrody „Wzgórze Joanny”, 150-letniego drzewostanu bukowego, parku pałacowego w Miliczu, kompleksu parkowego w stylu angielskim z początków XIX w.,

- **„Milicz – Ostoja Konika Polskiego – Barycz”** to ścieżka o długość 8 km, która prowadzi między charakterystycznymi dla Doliny Baryczy stawami, łąkami i lasami oraz przy hodowli konika polskiego,
- **„Sławoszowice – Ruda Milicka – Godnowa”** to ścieżka o długości 8,5 km, biegnąca w znacznej części przez rezerwat przyrodniczy „Stawy Milickie”,
- **„Wokół Sułowa”** to ścieżka o długości 5 km umożliwiającą zapoznanie się z walorami krajozawodowo-historycznymi miejscowości Sułów,
- **„Wokół Stawu Grabownica”** to ścieżka o długości 7 km, która biegnie przez obszar rezerwatu „Stawy Milickie” od wsi Grabownica do wieży widokowej nad Stawem Grabownica,
- **„Nad milickim zalewem”** to ścieżka o długości 1 km, której trasa prowadzi wokół zalewu rekreacyjnego w Miliczu.

Ścieżki przyrodnicze:

- **„W krainie ptaków”** to ścieżka o długości 9 km, której trasa biegnie przez kompleks Stawno, będący największą obszarowo i najcenniejszą przyrodniczo częścią rezerwatu „Stawy Milickie”,
- **„W krainie stawów”** to ścieżka o długości 6,5 km, której trasa również przebiega przez kompleks Stawno,
- **„Karłów – Walkowa – Karłów”** to ścieżka o długości 5,5 km biegnąca wśród lasów otaczających wieś Walkowa.

Szlaki i trasy rowerowe:

- **Pomarańczowy Rowerowy Szlak Doliny Baryczy** – trasa o całkowitej długości 53 km, biegnąca od Grabówki do Bartnik, której przeważająca część prowadzi przez tereny otwarte, częściowo również wzdłuż linii dawnej kolejki wąskotorowej, której stacja przerobiona została na skansen,
- **Szlak R9** – trasa o długości 17 km, prowadzi przez Przewory – Rudę Sułowską – Olszę – Baranowice, będąca fragmentem Międzynarodowego Szlaku Rowerowego Adriatyk – Bałtyk (Szlak Bursztynowy)
- **Ścieżka rowerowa trasą dawnej kolejki wąskotorowej** – ścieżka o długości 23 km, prowadzi przez miejscowości Gruszcza – Sułów – Milicz – Grabownica, na jej trasie wyznaczone zostały miejsca postojowe wyposażone we wiaty, ławy i stoły, niekiedy przy ekspozycjach taboru,
- **Trasa rowerowa groblą stawową pomiędzy Stawnem a Nowym Grodziskiem** – szlak o długości 1,9 km, biegnący groblą, będącą jednym z miejsc o największych walorach na terenie Gminy,
- **Szlak niebieski „Szlak Stawów Milickich”** – szlak o długości 28,7 km, biegnie przez Grabówkę – Milicz – Grabownicę – Czatkowice, m.in. przy łowisku wędkarskim Stawów Milickich i terenach rekreacyjnych w centrum wsi Ruda Milicka,
- **Szlak niebieski „Wielka Pętla Wzgórz Krośnickich”** – przez teren Gminy Milicz biegnie na odcinku 3 km, na całej swojej trasie wśród lasów,
- **Szlak czerwony „Trzebnicka pętla rowerowa”/„Trzebnicki pierścień rowerowy”** o długości 14,6 km, biegnie przez zachodnią część Gminy Milicz, zaczyna się przy drodze wojewódzkiej i prowadzi aż do miejscowości Gátka w Gminie Żmigród,
- **Szlak czarny „W Dolinę Baryczy”** – na terenie Gminy Milicz odcinek stanowi 10 km i biegnie przez miejscowości Niesułowice i Nowy Zamek, w większości prowadzi drogami utwardzonymi przez tereny otwarte,

- **Szlak czarny** – zaczyna się w miejscowości Łąki, na terenie Gminy Milicz ma długość 4,1 km, w całości stanowi prowadzi drogami utwardzonymi, głównie lasami,
- **Szlak czarny** – w Gminie Milicz zajmuje 4,1 km i biegnie od Sulmierzyc do miejscowości Wodników Górny, w większości trasa jest piaszczysta i prowadzi przez tereny otwarte.

Dla miłośników obserwacji ptaków powstała **wieża widokowa** w Grabownicy oraz czatownie przy stawach: Słupickim, Gadzinowym Małym oraz Polnym. Wieża znajduje się przy południowym brzegu stawu Grabownica i umożliwia ornitologom i pasjonatom ptactwa obserwacje ich w naturalnym środowisku. Występują tu gatunki takie jak: gęgawa, głowienka zwyczajna, zielonka, podgorzałka zwyczajna, żuraw zwyczajny, bąk zwyczajny czy bączek zwyczajny.

W okresie letnim duże znaczenie pod względem turystycznym odgrywa **zalew rekreacyjny** w Miliczu. Jest to sztuczny zbiornik przy którym znajduje się kąpielisko i piaszczysta plaża, a także wypożyczalnia kajaków i rowerów wodnych, aleja spacerowa wokół zalewu, boiska do siatkówki, plac zabaw oraz Pie rogarnia. Odbywają się nad nim wydarzenia kulturalne i sportowe, m.in. koncerty lokalnych artystów.

Od 2020 roku na terenie Gminy Milicz działa wielofunkcyjny obiekt **Stara Rzeźnia**, który powstał dzięki modernizacji budynku starej rzeźni położonej w centrum Milicza oraz terenów do niej przylegających. Pozwoliło to na wprowadzenie nowych funkcji i aktywności służących mieszkańcom, turystom oraz przedsiębiorcom. Na terenie obiektu znajduje się Punkt Informacji Turystycznej. Stara Rzeźnia jest miejscem, w którym działają m.in. lokalne stowarzyszenia, organizując tam wystawy i przedsięwzięcia. Obiekt powiązany jest z milickim Rynkiem, będącym wizytówką Miasta.

Siedziba Gminy – Miasto Milicz charakteryzuje się bogatą i ciekawą historią. Pierwszy raz wzmiankowane było w 1136 roku jako miejscowość Miliche, a prawa miejskie otrzymało na przełomie XIII i XIV w. Obszar na którym mieści się Gmina Milicz w średniowieczu znajdował się pod władzą Piastów i Jagiellonów, a w związku ze swoim położeniem do terenów tych prawa rościło sobie kilka państw. Między XV a XVI wiekiem w rejonie rozpoczęto hodowlę karpia. Po objęciu panowania przez rodzinę Maltzanów rozpoczął się okres intensywnego rozwoju, wybudowano pałac i dwa kościoły, założono manufaktury wełny i bawełny, zakład sukienniczy i przędzalnię, postawiono nowy ratusz, zbudowano sieć wodociągową i kanalizacyjną. **Pałac Maltzanów** jest jednym z najciekawszych gminnych zabytków, a w należącym do niego parku pełnego stawów i kanałów znajdują się ruiny zamku z XIII w. Pałac zaadoptowany został na siedzibę Technikum Leśnego.

Wśród innych wartych wyróżniania zabytków mieszczących się na terenie Gminy Milicz wyróżnia się:

- **Kościół św. Andrzeja Boboli (Kościół Łaski)** – barokowy kościół ewangelicki, powstał w latach 1709-1714,
- **Ruiny zamku w Miliczu** – jego najstarsza część pochodzi z wieku XIII, obecnie znajduje się w ruinie i jest niedostępna dla zwiedzających,
- **Brama Dworska (Wjazdowa)** – przy skrzyżowaniu ulic Zamkowej i Cichej, wybudowana prawdopodobnie w 1815 roku, drewniany wiatrak koźlarz,
- **Wiatrak w Duchowie** – powstał w 1671 roku.

Na terenie Gminy Milicz występują udokumentowane złoża kopalin: surowców energetycznych – gazu ziemnego, a także surowców skalnych – piasków i żwirów. Wyznaczono także obszary perspektywiczne m.in. w odniesieniu do zasobów soli kamiennej nie klasyfikowanej oraz rud złota. Ponadto teren Gminy objęty jest obszarem ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 303 oraz częściowo GZWP 309. W Gminie Milicz występują też gleby najwyższej jakości, co ogranicza ich wykorzystywanie na cele nierolnicze i nieleśne.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Poziom przedsiębiorczości w Gminie analizować można między innymi na podstawie liczby podmiotów gospodarczych działających na jej terenie. Podmioty zarejestrowane na terenie Gminy Milicz w 2019 roku stanowiły 71,5% spośród wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie milickim.

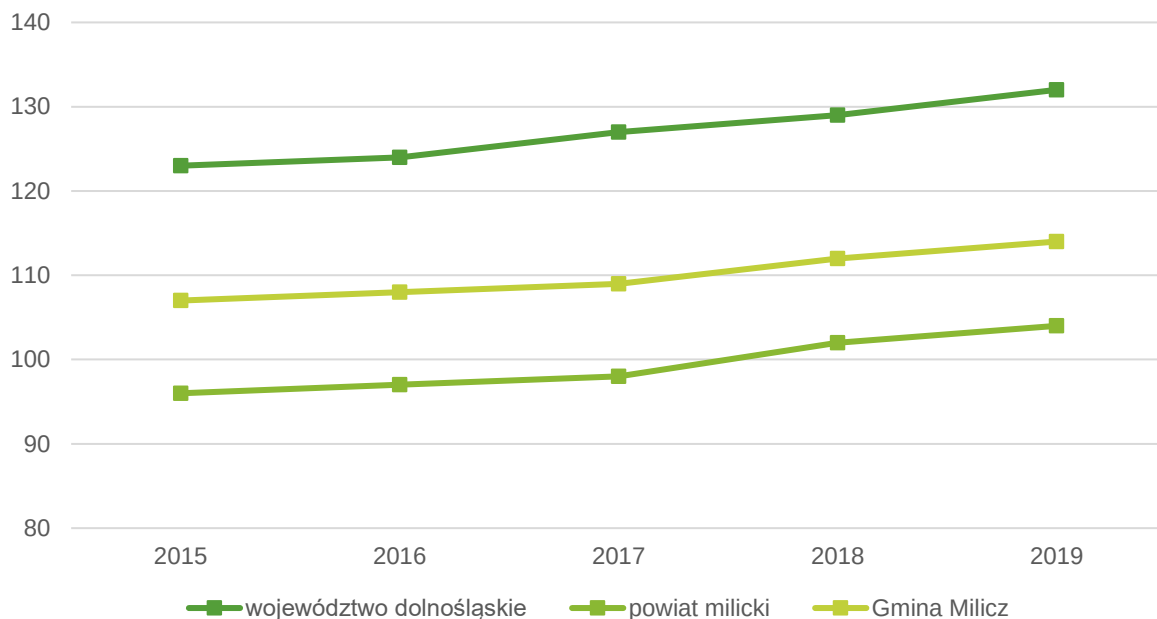
W poniższej tabeli przedstawiono zmiany liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu milickiego oraz w Gminach Strzelin, Góra i Wołów w latach 2015-2019. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw zwiększyła się na przestrzeni analizowanych lat we wszystkich jednostkach. Gmina Milicz charakteryzowała się największą liczbą działających na jej terenie firm, również w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W 2019 roku były to 2 754 podmioty gospodarcze, czyli o 755 więcej niż w Gminie Góra, o 312 więcej niż w Gminie Strzelin i o 573 więcej niż w Gminie Wołów. Liczba przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Milicz wzrosła o 141 na przestrzeni analizowanych lat.

Tab. 5. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Milicz w latach 2015-2019 na tle innych jednostek

JST	2015		2016		2017		2018		2019	
	ogółem	na 1 tys. osób	ogółem	na 1 tys. osób	ogółem	na 1 tys. osób	ogółem	na 1 tys. osób	ogółem	na 1 tys. osób
powiat milicki	3 566	96	3 593	97	3 638	98	3 770	102	3 852	104
Milicz	2 613	107	2 627	108	2 641	109	2 708	112	2 754	114
Góra	1 842	90	1 867	92	1 884	93	1 915	96	1 999	101
Strzelin	2 313	105	2 297	104	2 292	103	2 364	107	2 442	110
Wołów	2 052	90	2 045	90	2 094	93	2 149	95	2 181	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa. Wykres ten jest potwierdzeniem wyżej przedstawionych danych z których wynika, iż większość przedsiębiorstw zarejestrowanych w powiecie znajduje się na terenie Gminy Milicz. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców najwięcej zarejestrowanych podmiotów znajduje się w województwie (132 przedsiębiorstw), następnie w Gminie Milicz (114 przedsiębiorstw), a najniższa liczba dotyczy średniej dla powiatu (104 przedsiębiorstwa). Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.

Ryc. 12. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największy udział wśród podmiotów działających na terenie Gminy Milicz stanowią podmioty zaklasyfikowane do sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. W 2020 roku było ich 791, co stanowiło 27% spośród wszystkich działających na terenie Gminy podmiotów. W następnej kolejności znajdują się przedsiębiorstwa działające w branży: budowlanej (404 firmy), pozostałej działalności usługowej (231 podmiotów), przetwórstwie przemysłowym (220 przedsiębiorstw), związanej z obsługą rynku nieruchomości (215 firm), związanej z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (199 firm), transportu i gospodarki magazynowej (144 przedsiębiorstwa). W ramach pozostałych sekcji liczba funkcjonujących podmiotów jest mniejsza niż 90.

Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Milicz w 2020 r. według sekcji PKD

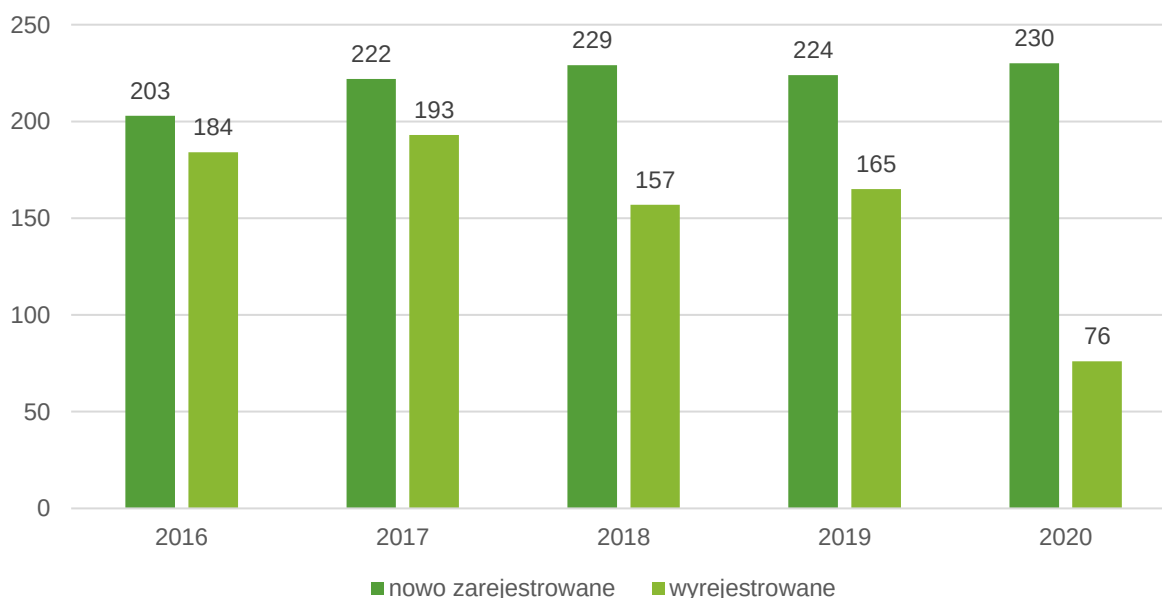
SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów
SEKCJA G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	791
SEKCJA F: Budownictwo	404
SEKCJA S i T: Pozostała działalność usługowa	231
SEKCJA C: Przetwórstwo przemysłowe	220
SEKCJA L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	215
SEKCJA M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	196
SEKCJA H: Transport i gospodarka magazynowa	163
SEKCJA Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	144
SEKCJA P: Edukacja	87
SEKCJA N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	82
SEKCJA A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	79

SEKCJA K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	73
SEKCJA I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	60
SEKCJA J: Informacja i komunikacja	59
SEKCJA R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	58
SEKCJA O: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	24
SEKCJA E: Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7
SEKCJA D: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2
SEKCJA B: Górnictwo i wydobywanie	2
SEKCJA U: Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
OGÓŁEM	2 913

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Milicz. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2016-2020. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw corocznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Dodatkowo zauważyć można tendencję spadkową dla jednostek wyrejestrowywanych, co jest zjawiskiem pozytywnym i świadczy o sprzyjających warunkach do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych działalności gospodarczych.

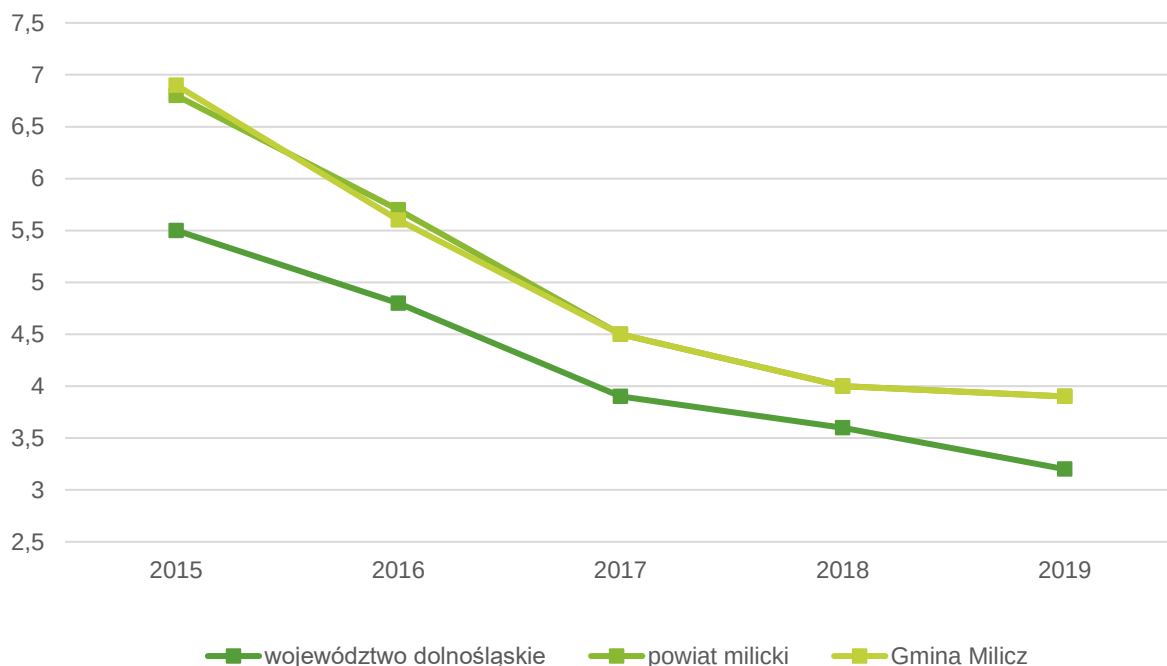
Ryc. 13. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2016-2020 działających na terenie Gminy Milicz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

O sytuacji związanej z rynkiem pracy świadczy również liczba osób bezrobotnych. Udział bezrobotnych w stosunku do całkowitej liczby ludności w Gminie Milicz corocznie spada i utrzymuje się na tym samym poziomie, co w całym powiecie, nieco wyższym niż w województwie.

Ryc. 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg oraz możliwości komunikacji transportowej z innymi ośrodkami mają duży wpływ na rozwój funkcjonalno-przestrzenny Gminy. Sieć dróg na terenie Gminy Milicz tworzą drogi gminne, powiatowe oraz wojewódzkie. Drogi gminne w większości są drogami gruntowymi. Tworzą one również drogi wewnętrzne i dojazdowe do posesji. Na taki charakter dróg wpływ ma fakt, iż główne funkcje w Gminie należą do rolnictwa oraz turystyki.

Drogi powiatowe biegną głównie przez zachodnią część Gminy, natomiast drogi wojewódzkie prowadzą od zachodniej (droga nr 439) i południowej (droga nr 448) części Gminy do jej centrum. Obie drogi łączą się z drogą krajową nr 15, która przecina Gminę w środkowej części, dzieląc ją na wschodnią i zachodnią część.

Urządzenia sieciowe

Dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej oraz gazowej, a także stan infrastruktury technicznej ma bezpośredni wpływ na jakość i komfort życia mieszkańców Gminy, co oddziałuje na poziom ich zadowolenia, a tym samym decyzje o pozostaniu w Gminie i możliwości przyciągnięcia nowych mieszkańców. Kwestie dostępności urządzeń sieciowych wiążą się również z rozwojem działalności gospodarczej na terenie Gminy. Można wskazać tutaj m.in. możliwość podłączania sieci gazowej, która oddziałuje na pozyskiwanie nowych inwestorów.

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody na terenie Gminy Milicz jest **Zakład Usług Komunalnych w Miliczu**, który jest samorządowym zakładem budżetowym Gminy Milicz. ZUK zajmuje się poborem, uzdatnianiem, dostarczaniem wody, a także obsługą sieci wodociągowych przemysłowych

i rozdzielczych. Wody pobierane są ujęciami ze studni głębinowych zlokalizowanych w miejscowościach Milicz, Brzezina Sułowska, Gądkowice oraz Pracze. Część miejscowości wschodniej części Gminy jest zaopatrywana w wodę z ujęć znajdujących się w Gminie Sulmierzyce i Gminie Cieszków.

Ujęcia wody zlokalizowane na obszarze Gminy Milicz:

- Ujęcie Milicz składa się z 8 czwartorzędnych studni głębinowych o głębokości 50-65 m, zaopatruje w wodę mieszkańców Milicza i okolic,
- Ujęcie Brzezina Sułowska składa się z 5 czwartorzędnych studni o głębokości 40-115 m, zaopatruje w wodę mieszkańców zachodniej części Gminy,
- Ujęcie Gądkowice składa się z 4 studni czwartorzędnych o głębokości 67-70 m, zaopatruje w wodę mieszkańców wschodniej części Gminy,
- Ujęcie Pracze składa się z 2 studni czwartorzędnych o głębokościach 34 i 40 m, zaopatruje w wodę miejscowości położone w południowej i południowo-zachodniej części Gminy.

Za zbiorowe odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Gminy Milicz (a także Gmin Żmigród i Cieszków) odpowiada **Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Dolina Baryczy” Sp. z o.o.** Jest to spółka prawa handlowego, której nadrzędnym celem jest wykonywanie zadań własnych Gminy w zakresie gospodarki ściekowej. Spółka eksploatuje prawie 130 obiektów przepompowni zlokalizowanych na terenie trzech obsługiwanych gmin, przy czym na terenie Gminy Milicz znajduje się prawie 90 z nich. W Gminie Milicz Przedsiębiorstwo obejmuje swoją działalnością miejscowości: Brzezina Sułowska, Brzezina Sułowska Osada, Dunkowa, Gruszczyca, Karmin, Karminek, Łąki, Miłostawice, Piękoćcin, Piotrkosice, Postolin, Pracze, Słaczno, Sulmierz, Sułów, Węgrzynów, Czatkowice, Duchowo, Gogołowice, Grabownica, Kaszowo, Koruszka, Miłochowice, Niesułowice, Pogórzy, Ruda Milicka, Sławoszowice, Stawiec, Stawczyk, Świętoszyn, Wałkowa i Kolonia Kobiątka, Wszewilki, Milicz

Przedsiębiorstwo prowadzi swoją działalność na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Gminy Milicz – Decyzja IGK.VII-7020/04/08 z dnia 18 stycznia 2008 roku oraz w oparciu o *Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Kanalizacyjnych na terenie Gminy Milicz na lata 2021-2024*. Plan zawiera zakres niezbędnych przedsięwzięć inwestycyjnych, koniecznych do realizacji w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie i wysokie oczekiwania mieszkańców w stosunku do usług świadczonych przez PGK „Dolina Baryczy”. Przedsięwzięcia te są zgodnie z III etapem uporządkowania gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Baryczy, w ramach których zrealizowane zostaną następujące zadania:

1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków w rejonie ul. Poprzecznej w Miliczu (projektowana długość 0,65 km),
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w działce nr 106/23 w miejscowości Gogołowice wraz z przebudową przepompowni ścieków (etap I - projektowana długość 0,22 km),
3. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gogołowice (etap II - projektowana długość 0,35 km),
4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompownią ścieków w miejscowości Stawiec (szacunkowa długość 0,47 km),
5. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. 3 Maja w miejscowości Sławoszowice (etap I – do działki nr 65 - szacunkowa długość 0,17 km),
6. Rozbudowa sieci kanalizacji do ośrodka wypoczynkowego w Sułowie (szacunkowa długość 0,28 km),
7. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Ogrodowej w Sułowie (szacunkowa długość 0,28 km),
8. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków w miejscowości Stawno (szacunkowa długość 0,38 km),
9. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wałkowa (etap I – w działce 102/16 - szacunkowa długość 0,21 km),

10. Przebudowa sieci kanalizacji w rejonie ul. marsz. J. Piłsudskiego, Sułowskiej i ks. E. Waresiaka w Miliczu (projektowana długość 0,42 km),
11. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków w działce nr 2/8 w rejonie ul. Szosowej w miejscowości Sławoszowice (projektowana długość 0,68 km),
12. Budowa odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w działce 37/8 w miejscowości Czatkowice (projektowana długość 0,08 km),
13. Przebudowa odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Dębowej w Miliczu,
14. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią ścieków w rejonie ul. Milickiej w Sułowie w działkach nr 134/4, 133/12, AM-3, obręb Sułów (szacunkowa długość 0,4 km),
15. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gogołowice w działce nr 244/4, (szacunkowa długość 0,2 km),
16. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Trzebnickiej w Miliczu (szacunkowa długość 0,9 km) – etap I,
17. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w działkach nr 267, 248, 249, 396, AM-1, obręb Kaszowo (szacunkowa długość 1 km) – etap I,
18. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Stawnej w Miliczu (szacunkowa długość 0,5 km) – etap I,
19. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Leśnej w Miliczu (szacunkowa długość 2 km) – etap I,
20. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gądkowice (projektowana długość 5,66 km),
21. Budowa kontenerowej oczyszczalni ścieków w miejscowości Gądkowice,
22. Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w rejonie ul. T. Kościuszki, Grunwaldzkiej, Grota Roweckiego, 11-go Listopada, Armii Krajowej w Miliczu (etap I),
23. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kaszowo w działce nr 254.

PGK „Dolina Baryczy” prowadzi działalność eksploatacyjną w zakresie zbiorowego odprowadzania i zbiorowego oczyszczania ścieków na terenie Gminy Milicz, gdzie funkcjonują 2 oczyszczalnie ścieków komunalnych: w Miliczu oraz Sułowie (biologiczna oczyszczalnia). Część ścieków odprowadzana jest także od oczyszczalni zlokalizowanych na obszarze innych gmin. Do instalacji w Miliczu i Sułowie z terenu Gminy Milicz ogółem rocznie dostarczanych jest 1,2 mln m³ ścieków oraz 29 tys. m³ ścieków pochodzących z przydomowych oczyszczalni.

Dla Milicza oraz Sułowa wyznaczona została aglomeracja kanalizacyjna. Aglomeracja Milicz ustanowiono została na drodze uchwały nr XII/248/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. 2015 r., poz. 3251). Według stanu obowiązującego w momencie podejmowania ww. uchwały, rzeczywista liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosiła 15 251 osób.

Aglomeracja Sułów ustanowiona została uchwałą nr XII/325/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 17 września 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. 2015 r., poz. 3893). W skład aglomeracji Sułów wchodzi miejscowości: Piotrkosice, Piękoćcin, Dunkowa, Brzezina Sułowska, Węgrzynów, Słaczno, Sulimierz, Miłosławice, Łąki, Gruszcza, Pracze, Postolin oraz Sułów. Według stanu na 2020 rok długość istniejącej sieci kanalizacyjnej sanitarnej w obszarze aglomeracji Sułów wynosiła 73,3 km, przy czym 43,8 km stanowiła sieć grawitacyjna. W granicach aglomeracji znajduje się kanalizacja deszczowa, której długość wynosiła 5,5 km. W 2020 roku do kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Sułów podłączonych było 3 958 mieszkańców.

Mieszkańcy nieposiadający dostępu do sieci kanalizacyjnej ze względu na techniczne ograniczenia podłączenia się do sieci wyposażają swoje nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Na terenie Gminy Milicz dotyczy to sołectw: Baranowice, Bartniki, Borzynowo, Gądkowice, Godnowa, Gołkowo, Grabówka, Henrykowice, Kołęda, Łatkowa, Młodzianów, Nowy Zamek, Olsza, Ostrowąsy, Poradów, Potasznia, Ruda Sułowska, Tworzimirki, Tworzimirki Górne, Wielgie

Milickie, Wilkowo, Wodników Górny, Wrocławice, Wróbliniec, Wziąchowo Małe, Wziąchowo Wielkie. W 2021 roku zgodnie ze złożonymi zgłoszeniami do eksploatacji na terenie Gminy funkcjonowało 230 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz około 780 zbiorników bezodpływowych.

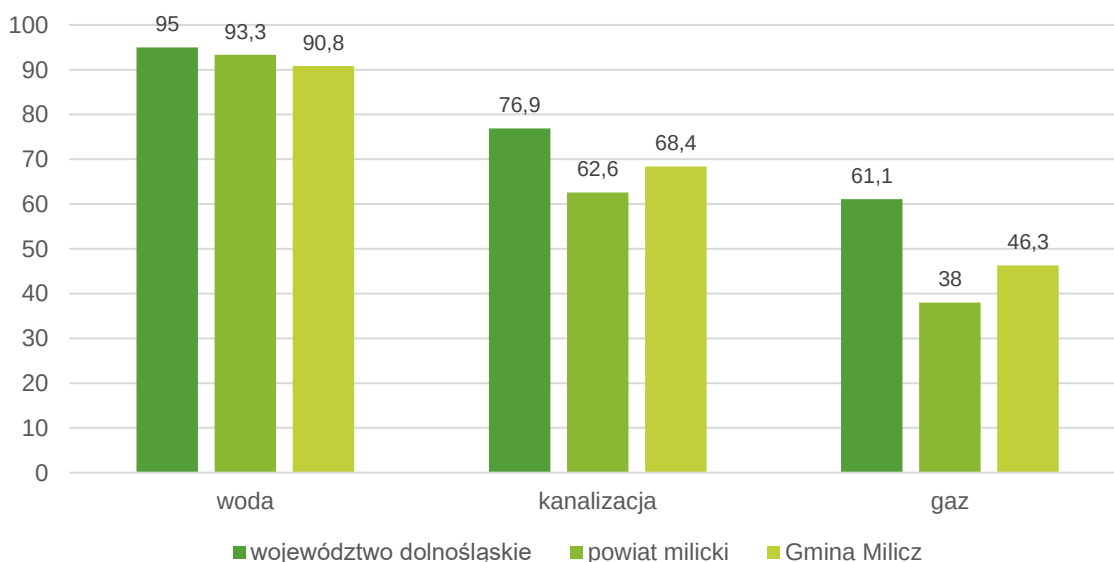
W zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych Gmina Milicz prowadzi kontrolę wywozu nieczystości płynnych. Kontrole polegają na wysyłaniu wezwań do mieszkańców, które obligują do okazania zawartych umów za realizację usługi odbioru oraz dowodu zapłaty za regularne opróżnianie zbiorników. Rocznie jest to około 50 wysłanych wezwań. Dodatkowo prowadzona jest baza nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Dzięki przeprowadzonym kontrolom zwiększyła się ilość ścieków komunalnych dostarczanych do oczyszczalni. Na właścicieli nieruchomości nie wywiązujących się z obowiązku prawidłowego odprowadzania nieczystości nakładane są grzywny w formie mandatu karnego.

Dystrybutorem sieci gazowej w Gminie Milicz jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział we Wrocławiu. Na terenie Gminy znajdują się sieci wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia, a sieć zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej I° oraz sześciu stacji gazowych II° (dwie miejskie i cztery zasilające odbiorcę końcowego).

Dodatkowo przez teren Gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia, którego operatorem jest Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A, relacji: Krobia – Odolanów, Odolanów – Załęcze, Odolanów – Wierzchowice, Dziadkowo – Milicz.

Na poniższej rycinie zobrazowano kształtowanie się udziału mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na terenie Gminy Milicz na tle powiatu i województwa. Analizując dostęp do sieci wodociągowej Gmina Milicz wypadła najmniej korzystnie na tle porównywanych jednostek (w powiecie: Gmina Cieszków – 99,9%, Gmina Krośnice – 97%). Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w Gminie Milicz w 2018 roku wyniósł 90,5%. Pod względem sieci kanalizacyjnej wynik powiatu milickiego zaniżyła Gmina Cieszków (39,5%). W Gminie Milicz dostęp do kanalizacji posiadało 68% mieszkańców. Z kolei w powiecie milickim z sieci gazowej korzystało najwięcej mieszkańców Gminy Milicz (46,5%). W pozostałych Gminach w powiecie średni udział wynosił około 22%.

Ryc. 15. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Milicz w 2019 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami w Gminie Milicz polega na odbiorze odpadów „u źródła” oraz z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odpady odbierane „u źródła” zbierane są spod posesji lub (w przypadku wspólnot) ze zbiorczych kontenerów, często zlokalizowanych w wiatkach śmietnikowych. Ponadto odpady odbierane są z koszy ulicznych, szlaków turystycznych oraz placów zabaw. Odpady odbierane są zarówno z nieruchomości zamieszkałych, jak i niezamieszkałych (domki letniskowe).

System gospodarki odpadami wraz z podziałem na frakcje odpadów oraz kwestie częstotliwości odbioru odpadów uregulowane są w regulaminie utrzymania czystości i porządku przyjętego uchwałą nr XL/191/2020 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 26 listopada 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2020 r., poz. 6604) oraz uchwale towarzyszącej: w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi przyjętej uchwałą nr XL/192/2020 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 26 listopada 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2020 r., poz. 6812).

Oprócz odpadów zmieszanych, odpady zbierane są w podziale na 16 frakcji:

- bioodpady, szkło, papier, tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe – odbierane z nieruchomości zamieszkałych i zbierane w PSZOK,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, powstające w gospodarstwach domowych przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory – odbierane w ramach publicznych zbiórek oraz w PSZOK,
- odpady budowlane i rozbiórkowe, tekstylia i odzież, odpady niebezpieczne, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki – odbierane w PSZOK.

Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku nieruchomości zamieszkałych stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz ustalonej stawki opłaty:

- 29,50 zł miesięcznie od każdego mieszkańca, zamieszkującego daną nieruchomość za odpady zbierane w sposób selektywny,
- 118 zł miesięcznie od każdego mieszkańca (czterokrotność stawki za odpady zbieranie selektywnie), jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny.

Dodatkowo ustalone zostało częściowe zwolnienie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 1,00 zł od stawki opłaty za gospodarowanie w sposób selektywny dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady w kompostowniku przydomowym.

W przypadku nieruchomości niezamieszkałych miesięczna opłata zależy od pojemności pojemnika i wynosi od 5,80 zł za pojemnik 110 litrów do 370 zł za pojemnik 7 tys. litrów. Opłata podwyższona naliczana jest, gdy właściciel nieruchomości niezamieszkałej nie będzie wywiązywał się z obowiązku segregowania odpadów komunalnych ustalona została jako czterokrotność stawki za zbieranie odpadów w sposób selektywny.

W poniżej tabeli przedstawiony został stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Milicz w latach 2016-2020. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów zbieranych z obszaru Gminy zwiększyła się. Udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie zbieranych odpadów wyniósł średnio 21%. Z kolei w 2019 roku udział mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w całkowitej liczbie mieszkańców wyniósł 82%.

Analizie poddane zostały również poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, a także poziom

ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. We wszystkich badanych latach Gmina osiągnęła wymagane poziomy.

Tab. 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Milicz w latach 2016-2020

		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi		19 974	20 201	20 201	19 851	19 787
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:		7 535,43	7 262,87	7 445,71	8 266,1	9 721,97
zmieszane		5 393,12	5 310,76	5 195,20	5 731,11	6 926,35
segregowane		1 480,84	1 365,37	1 687,71	1 851,4	2 019,64
udział odpadów segregowanych		20%	19%	23%	22%	21%
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	Milicz	27%	26%	32%	46%	51%
	wymagany	16%	18%	20%	30%	40%
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Milicz	100%	57%	58%	100%	100%
	wymagany	40%	42%	45%	50%	60%
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	Milicz	0%	25%	14%	0%	0%
	wymagany	50%	45%	45%	40%	40%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Działający na terenie Gminy PSZOK znajduje się w Stawcu. Mieszkańcy Gminy mogą dostarczać do niego odpady zbierane w sposób selektywny, w tym odpady wielkogabarytowe. Planuje się budowę nowego PSZOK przy ul. Sułowskiej w Miliczu i zastąpienie nim istniejącego obiektu w Stawcu.

Na terenie Gminy funkcjonuje również spalarnia przy Szpitalu w Miliczu, obsługująca odpady medyczne powstałe w Milickim Szpitalu.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Zanieczyszczenia atmosferyczne na terenie Gminy powstają głównie na skutek spania węgla w starych kotłach i piecach, transportu samochodowego, prac rolnych (wznoszenie pyłów i kurzu przez maszyny rolnicze w trakcie pracy na polu) oraz ze funkcjonującego na obszarze Gminy i obszarach okolicznych przemysłu. W celu poprawy jakości powietrza na terenie Gminy Milicz prowadzony jest jego monitoring. Stacje monitoringu powietrza zlokalizowane są przy budynku Urzędu Miejskiego w Miliczu, przy Rynku w Miliczu oraz przy Kąpielisku Karłów. Dodatkowo dwa czujniki powietrza to urządzenia mobilne, służące do pomiaru powietrza na terenach wiejskich. Dla mieszkańców Gminy udostępniona została bezpłatna aplikacja, która umożliwia sprawdzenie aktualnego stanu powietrza mierzonego wyżej wspomnianymi czujnikami.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiaru zawartości pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ w powietrzu badanie na stacjach monitoringu powietrza na terenie Gminy Milicz w miesiącach od października do marca na przełomie lat 2019 i 2020. Najwyższe stężenia pyłów odnotowywano w miesiącach grudzień-styczeń, przy czym najwyższe wartości obu stężeń zmierzono na stacji Karłów w styczniu (PM_{2,5} – 86,93 ug/m³, PM₁₀ – 144,89 ug/m³).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031) dopuszczalny poziom dla stężenia średniorocznego pyłu PM₁₀ wynosi 40 µg/m³, a dla pyłu PM_{2,5} wynosił 20 µg/m³. Natomiast w przypadku normy 24 godzinnej dopuszczalny poziom pyłu PM₁₀ wynosi 50 µg/m³. Analizując zebrane poniżej dane zaobserwować można przekroczenia dla średniodobowego pomiaru pyłu PM₁₀ występujące w każdym z zestawionych miesięcy na wszystkich stacjach pomiarowych.

Tab. 8. Pomiary zawartości pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ w powietrzu badanie na stacjach monitoringu powietrza na terenie Gminy Milicz w miesiącach październik-marzec 2019-2020

Stacja	październik	listopad	grudzień	styczeń	luty	marzec
Karlów	PM 2,5					
	01.10: 2,35 ug/m ³	29.11: 8,6 ug/m ³	15.12: 4,49 ug/m ³	29.01: 10,03 ug/m ³	01.02: 5,51 ug/m ³	13.03: 4,92 ug/m ³
	24.10: 52,74 ug/m ³	26.11: 47,97 ug/m ³	17.12: 77,65 ug/m ³	2.01: 86,93 ug/m ³	08.02: 41,03 ug/m ³	27.03: 49,28 ug/m ³
	PM 10					
	01.10: 3,91 ug/m ³	29.11: 14,43 ug/m ³	15.12: 7,49 ug/m ³	29.01: 16,71 ug/m ³	01.02: 9,15 ug/m ³	13.03: 8,24 ug/m ³
	24.10: 87,9 ug/m ³	26.11: 79,95 ug/m ³	17.12: 129,42 ug/m ³	2.01: 144,89 ug/m ³	08.02: 68,42 ug/m ³	27.03: 82,09 ug/m ³
Rynek	PM 2,5					
	01.10: 5,81 ug/m ³	26.11: 64,03 ug/m ³	17.12: 67,64 ug/m ³	27.01: 73,6 ug/m ³	08.02: 56,83 ug/m ³	13.01: 10,98 ug/m ³
	30.10: 63 ug/m ³	29.11: 10,31 ug/m ³	31.12: 15,77 ug/m ³	29.01: 15,02 ug/m ³	11.02: 9,9 ug/m ³	28.01: 54,01 ug/m ³
	PM 10					
	01.10: 9,69 ug/m ³	26.11: 106,71 ug/m ³	17.12: 112,74 ug/m ³	27.01: 122,68 ug/m ³	08.02: 94,74 ug/m ³	13.02: 18,3 ug/m ³
	30.10: 105 ug/m ³	29.11: 17,21 ug/m ³	31.12: 26,28 ug/m ³	29.01: 25,03 ug/m ³	11.02: 16,45 ug/m ³	28.02: 90,17 ug/m ³
Urząd Miejski	PM 2,5					
	1.10: 2,77 ug/m ³	25.11: 51,88 ug/m ³	08.12: 5,28 ug/m ³	27.01: 76,75 ug/m ³	08.02: 2,29 ug/m ³	13.01: 3,56 ug/m ³
	31.10: 59,17 ug/m ³	29.11: 2,29 ug/m ³	17.12: 76,46 ug/m ³	29.01: 3,47 ug/m ³	11.02: 44,8 ug/m ³	28.01: 49,66 ug/m ³
	PM 10					
	1.10: 104,61 ug/m ³	25.11: 86,47 ug/m ³	08.12: 8,81 ug/m ³	27.01: 127,89 ug/m ³	08.02: 74,68 ug/m ³	13.02: 5,94 ug/m ³
	31.10: 98,62 ug/m ³	29.11: 3,81 ug/m ³	17.12: 127,43 ug/m ³	29.01: 5,79 ug/m ³	11.02: 3,81 ug/m ³	28.02: 82,76 ug/m ³

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Konieczna jest kontynuacja wyżej opisanych działań i ciągle zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Dostrzega się również potrzebę zwiększenia przeprowadzanych działań oraz wprowadzenie nowych rozwiązań m.in.:

- edukowanie społeczeństwa w zakresie prowadzenia ekologicznego stylu życia i zrównoważonego rozwoju (np. we współpracy z jednostkami oświaty),
- egzekwowanie segregowania odpadów,
- kontrole i egzekwowanie ogrzewania paliwami i kotłami dopuszczonymi do użytku ułatwianie wymiany źródeł ciepła na nowocześniejsze, co przyczyni się do zwalczania problemu smogu,
- propagowanie podłączenia budynków mieszkalnych i niezamieszkałych, w których przebywają i pracują ludzie do elektrociepłowni, co pozwoli na ograniczenie emisji smogu, CO₂ oraz innych szkodliwych gazów,

- wymianę oświetlenia sodowego na ledowe, co będzie miało wpływ na obniżenie zużycia energii elektrycznej,
- modernizację Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
- rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii,
- usunięcie azbestu z terenu Gminy,
- ograniczanie wjazdów pojazdów spalinowych w określone mocno zaludnione miejsca,
- nowe nasadzenia drzew i krzewów, zmniejszeniem intensywności wykaszania łąk i traw,
- przywrócenie starorzecza do naturalnego biegu rzeki.

Wpływ na ochronę środowiska, a także związany z nią zrównoważony rozwój Gminy mają realizowane na jej terenie inwestycje. W związku z tym analizie poddana została liczba wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W poniższej tabeli zestawiono liczbę wydawanych decyzji na terenie Gminy Milicz w latach 2012-2019. Do najważniejszych wydawanych w ostatnich decyzji zalicza się:

- 2012 – Rozbudowę i przebudowę dróg gminnych wraz z budową kanalizacji deszczowej, oświetlenia, chodników i zjazdów na posesje oraz przebudową istniejących skrzyżowań i zjazdów z drogą krajową nr 15 w m. Miłochowice i Pogórzyno,
- 2012 – Budowę elektrociepłowni gazowej „Milicz” o mocy elektrycznej P=10 MW wraz z infrastrukturą zewnętrzną w zakresie sieci gazowej, elektrycznej i ciepłej,
- 2013 – Budowę Małej Elektrowni Wodnej (MEW) wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce nr 348 AM 1 obręb Sławoszowice, przy istniejącym jazie piętrzącym wody rzeki Barycz w km 89+733 zlokalizowanym we wsi Sławoszowice,
- 2014 – Budowę gazociągu wysokiego ciśnienia DN50 PN6,3 MPa z miejscowości Pracze do miejscowości Świebodów,
- 2019 – Zwiększenie wykorzystania zasobów wodnych poprzez adaptację istniejących systemów melioracyjnych do pełnienia funkcji retencyjnych oraz niwelowanie ich negatywnego oddziaływania na ekosystemy leśne na terenie Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Doliny Baryczy.

Tab. 9. Liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji wydanych w Gminie Milicz w latach

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	2	1	6	2	3	2	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Gmina położna jest na terenach narażonych na wystąpienie powodzi w stopniu umiarkowanym. Największe zagrożenie powodziowe dotyczy miesięcy letnich, podczas występowania nawałnych i długotrwałych deszczy. Są to tzw. powodzie opadowe, charakteryzujące się dużą gwałtownością, ale krótkim czasem trwania oraz ograniczonym zasięgiem terytorialnym. Mimo to mogą spowodować duże starty. Na terenie Gminy istnieje także możliwość wystąpienia powodzi roztopowych, pojawiających się na skutek topnienia pokrywy śnieżnej i niekiedy intensywnych deszczy. Ten typ powodzi może prowadzić do uszkodzenia urządzeń hydrotechnicznych oraz skarp i wałów przeciwpowodziowych.

W zakresie gospodarki wodnej konieczne jest podjęcie działań zmierzających do przywrócenia do eksploatacji sprawnych oraz remont niesprawnych urządzeń piętrzących na rowach melioracyjnych, co przyczyni się do zatrzymania wody, która będzie mogła zostać wykorzystana na gruntach rolnych w okresie wegetacji roślin (ze względu na swoje położenie obszar Gminy Milicz narażony jest na wystąpienie suszy rolniczej w stopniu ekstremalnym).

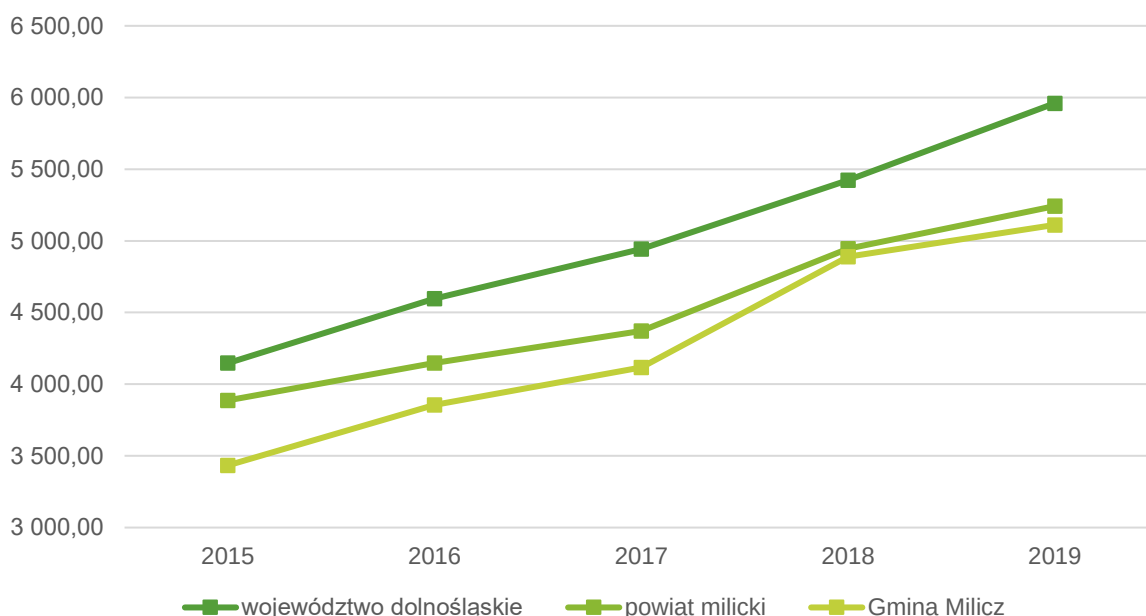
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody Gminy Milicz na przestrzeni lat 2015-2019 ulegały corocznemu zwiększeniu z poziomu 83,6 mln zł w 2015 roku do 123,6 mln zł w 2019 roku. Największy wzrost nastąpił w roku 2018 (o ponad 15 mln zł więcej niż w roku poprzedzającym) i było to w dużej mierze konsekwencją wprowadzenia programu 500+, a także zwiększeniem dochodów majątkowych, w tym dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca dochody również corocznie wzrastały i wynosiły średnio 4.281,30 zł w analizowanych latach, sytuując Gminę na poziomie niższym od powiatu i województwa. W 2019 roku dochód na 1 mieszkańca w Gminie Milicz wyniósł 5.11,29 zł, co dało kwotę o 131,03 zł niższą od średniej dla powiatu i o 848,70 zł niższą od średniej dla województwa.

Ryc. 16. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa w latach 2015-2019

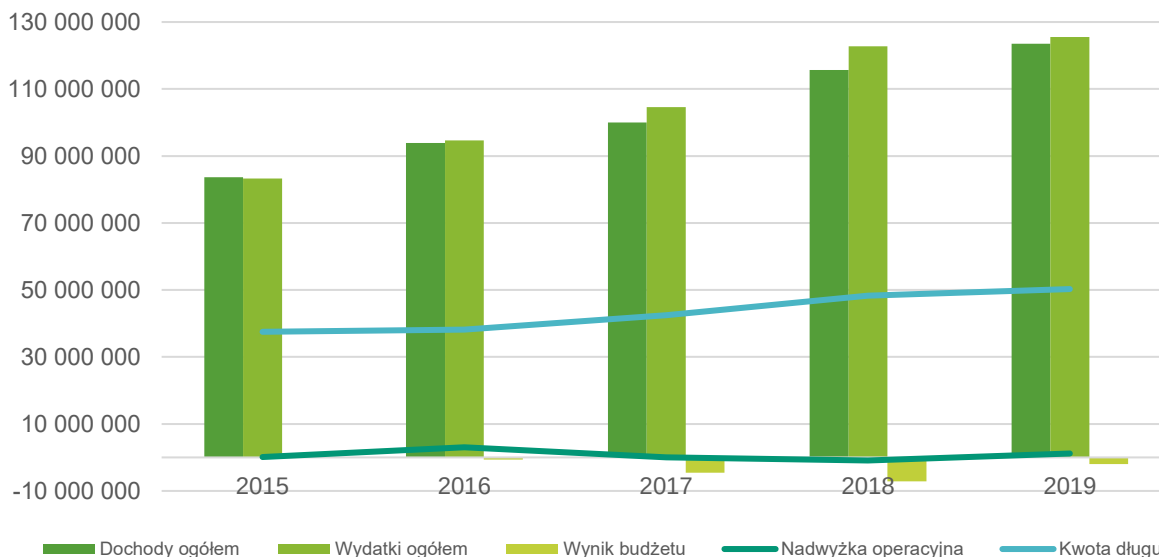

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 91%). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się udziału dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące, udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz subwencji.

Regularnym, corocznym wzrostem charakteryzują się również wydatki Gminy, w tym w szczególności wydatki bieżące. W analizowanych latach 2015-2019 wydatki bieżące wzrosły z 83,3 mln zł w 2015 do 125,5 mln zł w 2019 roku. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Milicz w latach 2015-2019 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) wzrósł z poziomu 137 tys. zł w 2015 roku do poziomu 1,2 mln zł w 2019 roku. Stanowi to jednak niecały 1% dochodów ogółem, w związku z czym nie oddziałuje to w stopniu znaczącym na możliwości inwestycyjno-kredytowe Gminy.

Ryc. 17. Wykonanie budżetu Gminy Milicz w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

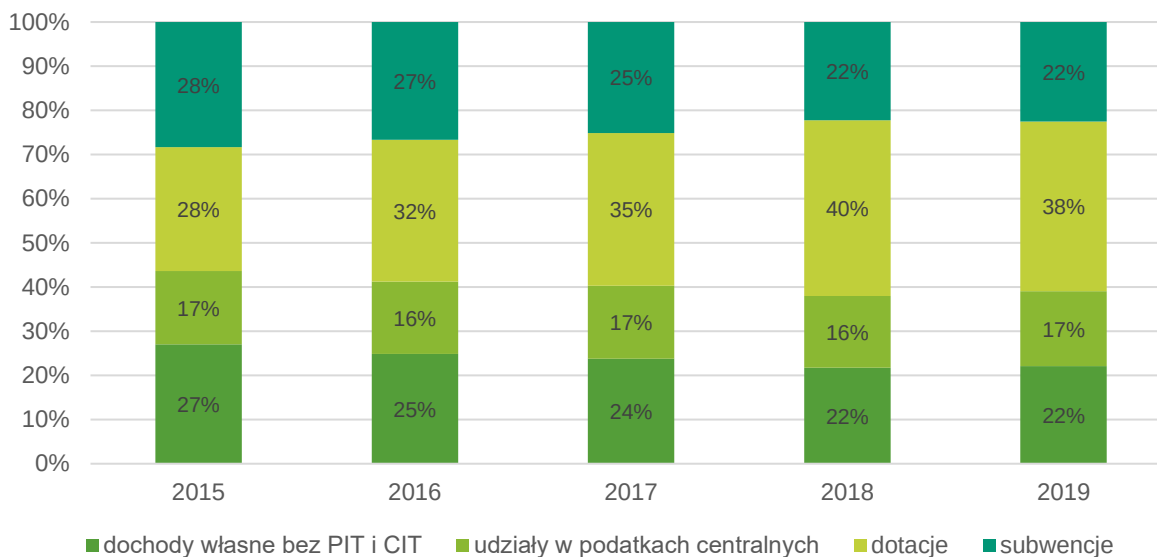
Od 2016 roku wynik budżetowy kształtuje się na poziomie ujemnym, systematycznie wzrasta również kwota długu. Należy jednak zauważyć, iż ma to związek z kwotą przeznaczaną przez Gminę na inwestycje. Najwyższa kwota wydatkowana na inwestycje była w 2018 roku i wyniosła ponad 24 mln zł, co spowodowało, iż wynik budżetu kształtował się w tym roku na poziomie -7 mln zł. Wynikła z tego konieczność zaciągnięcia nowych zobowiązań.

Struktura dochodów i wydatków

Na samodzielność finansową jednostki największy wpływ wśród dochodów budżetowych mają dochody własne, do których należą przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Ma to duże znaczenie, ponieważ w przypadku tej kategorii dochodów Gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Na przestrzeni analizowanych lat 2015-2019 udział dochodów własnych Gminy Milicz w dochodach ogólnych uległ zmniejszeniu, z poziomu 27% w 2015 roku do 22% w 2019 roku. Było to związane przede wszystkim ze zwiększeniem się dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa oraz dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje. Udział dotacji w strukturze dochodów zwiększył się o 10%, z poziomu 28% w 2015 roku do poziomu 38% w 2019 roku. Dodając udziały w podatkach centralnych, dochody własne Gminy wyniosły 39% w 2019 roku, co znacznie ogranicza możliwość samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, a tym samym możliwość samodzielnego finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

Ryc. 18. Struktura dochodów Gminy Milicz w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Na kształtowanie się dochodów podatkowych w zakresie podatków, największy wpływ miały dochody z tytułu udziału w podatku PIT, które w badanych latach 2015-2019 systematycznie wzrastały i generowały średnio 16,8 mln zł rocznie oraz dochody z tytułu podatku od nieruchomości, które utrzymywały się na podobnym poziomie w każdym roku (między 12,1 a 13,7 mln zł). Z kolei wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio 328,7 tys. zł rocznie (maksymalnie 573,2 tys. zł w 2019 roku).

Tab. 10. Dochody podatkowe Gminy Milicz w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
PIT	13 724 634,00	15 267 907,00	16 284 899,00	18 252 308,00	20 377 602,00
CIT	148 191,12	150 413,69	246 263,32	525 661,08	573 150,49
podatek rolny	748 943,55	842 355,56	813 227,98	776 527,80	780 050,68
podatek od nieruchomości	13 510 786,11	13 739 164,38	12 077 016,82	12 300 918,82	12 927 400,44
podatek leśny	510 868,30	597 747,94	594 193,18	609 041,91	601 179,59
podatek od środków transportowych	646 312,15	629 324,99	665 104,95	722 214,99	719 089,51
karta podatkowa	4 832,00	9 112,34	16 646,47	9 767,14	13 952,28
podatek od czynności cywilnoprawnych	460 551,67	815 472,97	872 007,59	1 070 926,98	883 444,47
wpływy z opłaty skarbowej	200 983,60	197 016,64	203 401,64	206 781,37	229 405,15
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	166 102,24	194 810,98	260 387,57	270 326,83	262 763,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a przez to posiada wyższy potencjał finansowy w zakresie podatku rolnego, podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych. W analizowanych latach na skutek obniżenia górnych stawek podatków kwota jaka corocznie wpływała do budżetu Gminy pomniejszana była o około 2,8 mln zł, przy czym największa obniżka dotyczyła podatku od nieruchomości (średnio 2,4 mln zł), następnie podatku transportowego (402 tys. zł) i podatku rolnego (średnio 66,6 tys. zł).

W tabeli poniżej zestawiono kształtowanie się zmiany wydatków Gminy według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2015-2019. Zauważyć można, iż na przestrzeni lat zwiększyły się wydatki w działach leśnictwo, gospodarka mieszkaniowa oraz oświata i wychowanie. Z kolei zmniejszeniu uległy kwoty wydatkowane w działach pomoc społeczna oraz kultura fizyczna i sport. Wydatki w pozostałych kategoriach ulegały znacznym wahaniom lub utrzymywały się na podobnym poziomie w analizowanych latach.

Tab. 11. Wydatki według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2015-2019

Dział	2015	2016	2017	2018	2019	średnio
010	2 858 632,66	2 516 815,71	1 972 684,97	1 503 560,27	3 773 053,83	2 524 949,49
020	0,00	0,00	9 288,00	9 403,45	19 291,48	7 596,59
600	4 463 890,22	4 599 191,33	6 547 082,58	9 059 091,81	4 137 295,41	5 761 310,27
630	220 105,91	77 759,67	131 813,79	868 427,95	820 004,96	423 622,46
700	1 744 349,92	1 551 212,24	1 708 008,60	7 848 568,50	7 013 727,51	3 973 173,35
710	291 396,97	263 469,69	279 006,72	247 937,08	281 955,72	272 753,24
750	9 077 220,60	8 545 474,70	8 488 193,05	9 104 767,43	9 056 571,79	8 854 445,51
751	201 590,00	23 893,80	10 031,00	235 501,64	189 177,00	132 038,69
752	399,96	399,70	400,00	1 600,00	4 239,81	1 407,89
754	766 785,88	1 555 240,45	620 437,85	563 443,78	361 181,94	773 417,98
755	0,00	1 854,00	1 680,00	1 680,00	1 680,00	1 378,80
757	1 390 324,80	1 752 482,61	1 698 652,57	1 863 512,87	2 403 386,92	1 821 671,95
801	31 745 127,44	31 391 260,93	35 680 079,33	41 418 569,37	40 462 115,53	36 139 430,52
851	443 953,15	426 068,14	476 436,51	449 034,20	579 249,61	474 948,32
852	13 081 587,86	26 900 255,75	4 320 740,25	4 530 015,07	4 630 016,18	10 692 523,02
853	122 966,84	255 468,00	0,00	0,00	120 676,02	99 822,17
854	1 267 131,57	1 238 084,40	1 176 342,92	1 047 491,28	1 050 157,28	1 155 841,49
855	0,00	0,00	27 693 270,50	29 339 435,70	34 516 224,50	18 309 786,14
900	10 017 529,11	9 135 646,08	9 722 372,37	10 118 768,99	10 871 660,80	9 973 195,47
921	2 935 510,82	2 416 264,95	3 034 311,02	3 142 540,20	3 748 030,92	3 055 331,58
926	2 656 622,58	1 956 563,59	1 002 037,31	1 436 376,27	1 480 599,41	1 706 439,83

010 – Rolnictwo i łowiectwo, 020 – Leśnictwo, 600 – Transport i łączność, 630 – Turystyka, 700 – Gospodarka mieszkaniowa, 710 – Działalność usługowa, 750 – Administracja publiczna, 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, 752 – Obrona narodowa, 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, 755 – Wymiar sprawiedliwości, 757 – Obsługa długu publicznego, 801 – Oświata i wychowanie, 803 – Szkolnictwo wyższe, 851 – Ochrona zdrowia, 852 – Pomoc społeczna, 853 – Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej, 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, 855 – Rodzina, 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, 926 – Kultura fizyczna i sport

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę średni udział wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2015-2019, ich poziom kształtował się następująco: oświata i wychowanie – 34%, rodzina – 17,2%, pomoc społeczna – 10,1%, gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 9,4%, administracja publiczna – 8,3%, transport i łączność – 5,4%, gospodarka mieszkaniowa – 3,7%, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 2,9%, rolnictwo i łowiectwo – 2,4%.

W poniższej tabeli zestawiono kształtowanie się udziału wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach w Gminie Milicz, powiecie milickim i województwie dolnośląskim. Kwota przeznaczana na inwestycje we wszystkich analizowanych jednostkach ulegała zmianom w badanych latach. Zaobserwować można spadek udziału wydatków majątkowych w analizowanych latach (w Gminie Milicz z 13,4% w 2015 roku do 11,8% w 2019 roku). Należy zwrócić jednak uwagę na rok 2018, w którym obserwuje się duży skok w udziale tych wydatków – w Gminie Milicz do 19,7%, w powiecie do 17,2% i w województwie do 21,4%. Było to spowodowane realizowanymi w tym roku inwestycjami, wśród których wyróżnia się m.in.: budowa chodnika w Sułowie, rozwój infrastruktury głównej przystani kajakowej w Miliczu na szlaku Baryczy, budowa wiaty rekreacyjnej w Kołędzie, przebudowa klubu seniora w Miliczu oraz wiele inwestycji zrealizowanych w zakresie kultury fizycznej (budowa i rozbudowa placów zabaw, boisk, siłowni zewnętrznych itp.)

Tab. 12. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Milicz w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
województwo dolnośląskie	17,2	12,0	14,6	21,4	15,4
powiat milicki	18,9	12,9	9,0	17,2	13,2
Gmina Milicz	13,4	8,1	8,8	19,7	11,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Możliwość realizowania nowych inwestycji wiąże się z pozyskiwaniem środków unijnych. Według Rankingu wykorzystania środków europejskich przez samorządy 2014-2017³ Miasto Milicz znalazło się na 177 miejscu wśród 262 miast powiatowych. Wydatki ze środków UE w latach 2014-2017 wyniosły 118,36 zł na osobę w Miliczu. Z kolei w Rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów w latach 2017-2019⁴ określającym liderów inwestycji Miasto Milicz znalazło się na 137 miejscu (na 267 miast powiatowych), a średnie wydatki inwestycyjne na osobę wyniosły 663,78 zł.

Potencjał inwestycyjny

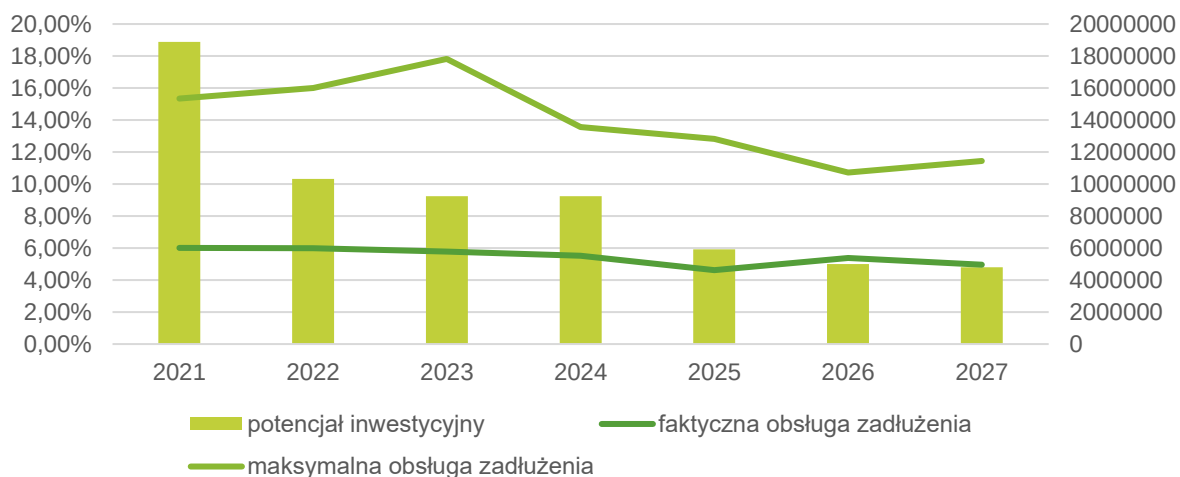
O potencjale inwestycyjnym Gminy informuje wskaźnik obsługi zadłużenia, który pozwala na dokonanie oceny możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy na przyszłe lata. Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się tego wskaźnika dla Gminy Milicz na lata 2021-2030 zgodnie z uchwałą nr XLVI/233/2021 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Milicz na lata 2021-2032.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Milicz pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

³ Swianiewicz P., Łukomska J., „Wykorzystanie środków unijnych. Fundusze Europejskie. Ranking wykorzystania środków europejskich przez samorządy 2014–2017”, Wspólnota Pismo Samorządu Terytorialnego, s. 23, 2020

⁴ „Inwestycje w samorządach. Liderzy inwestycji. Ranking wydatków inwestycyjnych samorządów 2017-2019”, Wspólnota Pismo Samorządu Terytorialnego, s. 32, 2020

Ryc. 19. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Milicz na lata 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XLVI/233/2021 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Milicz na lata 2021-2032.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2021-2027. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy wyniesie nieco ponad 63 mln zł.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

W 2019 roku całkowita liczba mieszkańców Gminy Milicz wynosiła 24 197 osób, co stanowiło 65% ludności powiatu milickiego. W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące zmiany liczby ludności w Gminie Milicz, powiecie milickim i dobranej grupie porównawczej. Liczba mieszkańców Gminy Milicz była najwyższa wśród porównywanych jednostek. Obserwuje się odpływ ludności z terenu Gminy, ale także z całego powiatu milickiego. Średnia dynamika zmiany liczby ludności wyniosła 99,8% dla Gminy oraz 99,9% dla powiatu. Jednocześnie zauważyć można, iż odpływ ludności z terenu Gminy Milicz postępuje wolniej niż w przypadku pozostałych gmin. Zjawisko to nie dotyczy jedynie Gminy Strzelin, dla której średnia dynamika zmian kształtuje się na poziomie 100,1%.

Tab. 13. Zmiany liczby ludności w Gminie Milicz na tle innych jednostek w latach 2015-2019

JST	2015	2016	2017	2018	2019	średnia dynamika zmian
powiat milicki	37 213	37 148	37 125	37 093	36 999	99,9%
Milicz	24 357	24 342	24 285	24 228	24 197	99,8%
Góra	20 426	20 306	20 177	20 037	19 878	99,3%
Strzelin	22 109	22 168	22 178	22 153	22 167	100,1%
Wołów	22 786	22 692	22 629	22 556	22 410	99,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w Gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Wskaźnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie ujemnym nie tylko w Gminie Milicz – jest to sytuacja charakterystyczna dla całego regionu, w tym powiatu i województwa. W Gminie Milicz wskaźnik ten w 2019 roku wynosił -1,2, co oznaczało dla Gminy sytuację korzystniejszą niż średnia dla województwa. Saldo migracji również kształtowało się na poziomie ujemnym dla Gminy i dla powiatu. Przekłada się to na wspomniany wyżej odpływ ludności z terenu Gminy i obszarów okolicznych.

Tab. 14. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Milicz w latach 2015-2019 na tle innych jednostek

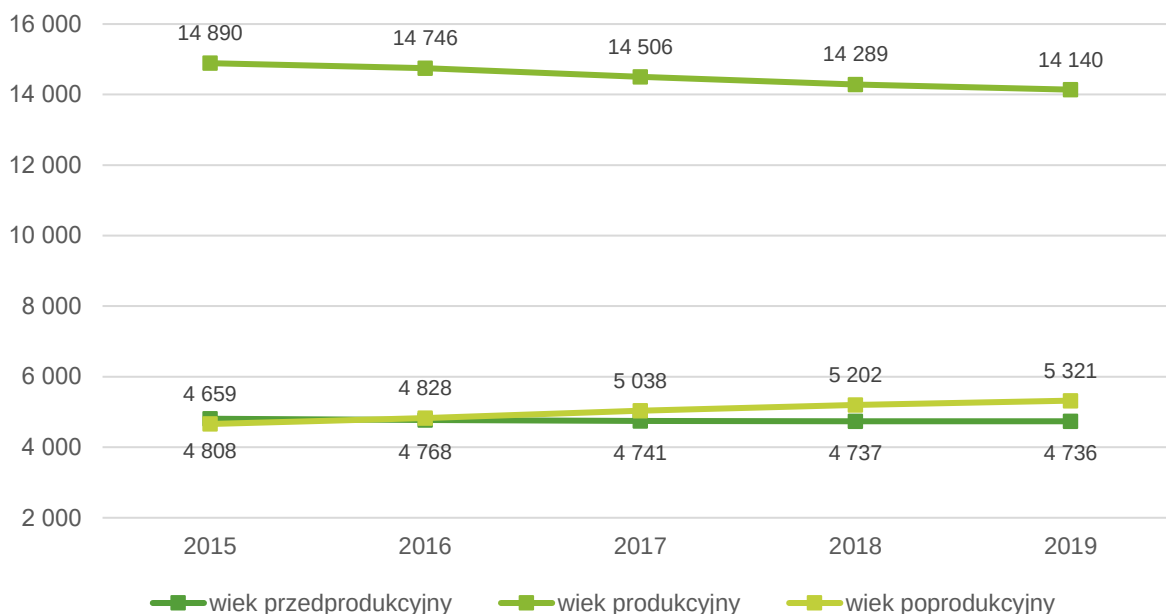
JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2015 r.	2019 r.	zmiana wskaźnika od 2016 r.
województwo dolnośląskie	-2,00	-0,18	1,67	0,70
powiat milicki	-1,11	-0,68	-2,00	-0,55
Milicz	-1,20	-0,63	-2,19	-2,31
Góra	-2,25	-0,83	-4,66	0,25
Strzelin	-1,76	-0,63	3,25	1,85
Wołów	-2,94	0,87	-3,52	-0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższej rycinie zobrazowana została zmiana struktury ludności w Gminie Milicz na przestrzeni lat 2015-2019. Zauważyć można tutaj niekorzystne trendy, takie jak zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym oraz zwiększająca się osób w wieku poprodukcyjnym.

Trend ten jest charakterystyczny dla wielu gmin w kraju i wiąże się z wyzwaniami stawianymi samorządom w zakresie m.in. zwiększenia dostępu do usług skierowanych do seniorów.

Ryc. 20. Struktura ludności w Gminie Milicz w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy Milicz również zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego przedstawia ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Dynamika wzrostu tego wskaźnika wyniosła dla Gminy 124% i była nieznacznie niższa niż dla innych analizowanych jednostek, co świadczy o nieco wolniej postępującym procesie w Gminie. Dla wszystkich jednostek wskaźnik kształtował się na prawie równym poziomie.

Innym istotnym wskaźnikiem informującym o sytuacji demograficznej danej jednostki jest udział mieszkańców w wieku kreatywnym w stosunku do wszystkich mieszkańców. Ludność w wieku kreatywnym stanowią mieszkańcy Gminy między 25 a 34 rokiem życia, będący główną siłą napędową rozwoju ekonomicznego jednostki. Na wszystkich analizowanych obszarach wskaźnik ten uległ zmniejszeniu, a dla Gminy Milicz charakteryzował się jedną z najniższych wartości. Świadczy to o zmniejszającej się liczbie mieszkańców w wieku kreatywnym na obszarze całego województwa dolnośląskiego.

Tab. 15. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Milicz w 2015 i 2019 roku na tle innych jednostek

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%)			senioralne obciążenie demograficzne (%)		
	2015	2019	dynamika	2015	2019	dynamika
województwo dolnośląskie	16,11	13,96	87%	23,20	28,70	124%
powiat milicki	15,78	13,84	88%	21,10	26,30	125%
Milicz	15,70	13,65	87%	22,40	27,70	124%
Góra	15,00	14,17	94%	21,00	26,40	126%
Strzelin	15,45	13,34	86%	22,60	28,40	126%
Wołów	15,97	14,32	90%	21,60	26,90	125%

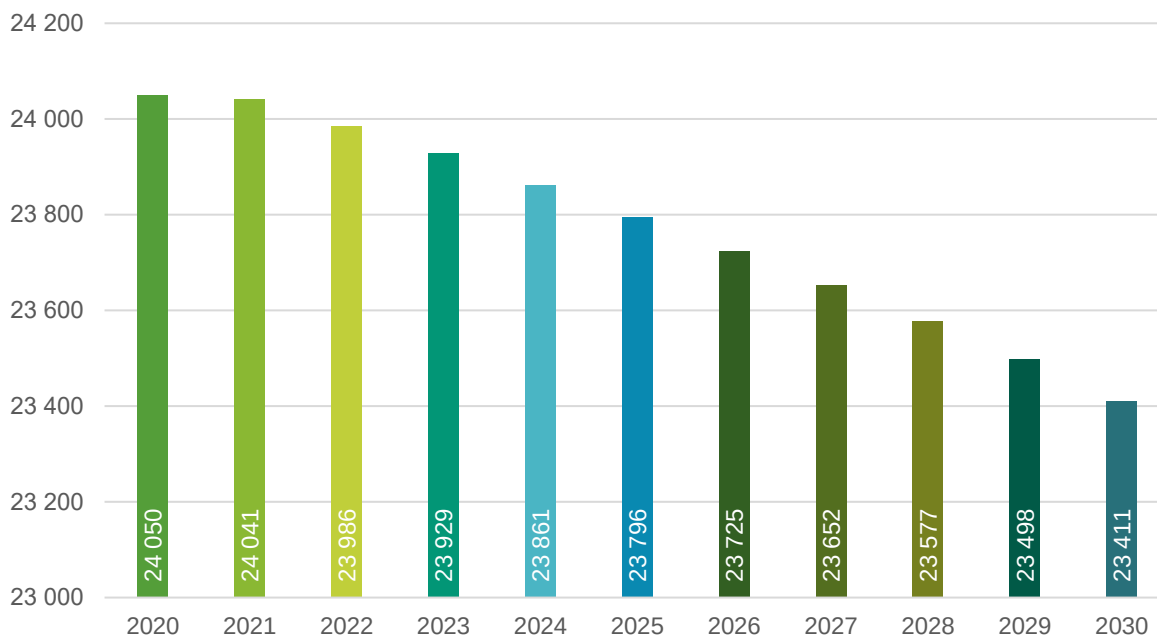
¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według Prognozy ludności gmin do 2030 Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców Gminy Milicz będzie ulegać systematycznemu zmniejszaniu i w 2030 roku jej obszar ma zamieszkiwać 23 411 osób. Wynika z tego, iż na przestrzeni analizowanych 10 lat liczba ludności zmniejszy się o 639 osób.

Ryc. 21. Prognoza demograficzna dla Gminy Milicz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Opiekę nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy Milicz zapewniają żłobki oraz klub dziecięcy. Do zadań tych placówek należy w szczególności:

- zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych,
- zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka,
- prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do jego wieku.

W Gminie opiekę dla najmłodszych zapewniają 4 placówki (3 żłobki, w tym 1 publiczny oraz 1 Klub Dziecięcy). Placówki są czynne w godzinach od 6:30 do 16:45, przy czym najdłużej otwarty jest Żłobek „Mali Odkrywcy”. Żłobek Publiczny zapewnia opiekę dla największej liczby dzieci, jednak tylko w tej placówce w 2021 roku nie wszystkie miejsca były zajęte.

Tab. 16. Żłobki oraz inne formy opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy Milicz

Placówka	Adres	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba grup	Godziny otwarcia	Opłata za pobyt /miesiąc	Opłata za wyżywienie
„Mali Odkrywcy” Żłobek	Milicz, ul. Krotoszyńska 13	24	24	1	6:30-16:45	450 zł	220 zł /miesiąc
Niepubliczny Żłobek Motylek	Milicz, ul. Poprzeczna 14a	24	24	1	6:30-16:30	510 zł	10,40 zł /dzień

Klub Dzieci przy Przedszkolu Parafialnym im. św. Feliksa z Cantalicio w Miliczu	Milicz, ul. Kościelna 4	10	10	1	6:30-16:30	280 zł	7,20 zł /dzień
Żłobek Publiczny w Miliczu	Milicz, ul. Grunwaldzka 1	48	48	3	6:30-16:00	0 zł	8,50 zł /dzień

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Opiekę przedszkolną zapewnia 7 jednostek, w tym 1 przedszkole publiczne oraz 6 niepublicznych. Najdłużej czynne jest Przedszkole Samorządowe w Miliczu (10 godzin dziennie) i uczęszcza do niego największa liczba dzieci. W tej placówce tworzone są również najliczniejsze oddziały. Przedszkola niepubliczne stanowią zdecydowanie mniejsze oddziały, z mniejszą liczbą uczęszczających dzieci.

Tab. 17. Przedszkola publiczne i niepubliczne na terenie Gminy Milicz

Przedszkole	Adres	Liczba dzieci	Liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania	Średnia wielkość oddziału	Godziny otwarcia
Placówki publiczne					
Przedszkole Samorządowe w Miliczu	ul. Grunwaldzka 1	362	15	24,00	6.30-16.30
Placówki niepubliczne					
Akademia Przedszkola	ul. Sulmierzycka 37	80	4	20,00	7.00-16.30
Mali Odkrywcy	ul. Krotoszyńska 13	24	2	12,00	7.00-16.30
Przedszkole Niepubliczne Milickiego Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych	ul. Kopernika 20	109	5	17,60	7.00-16.30
Przedszkole Niepubliczne w Gądkowicach	Gądkowice 45	22	-	-	-
Świat Malucha	Armii Krajowej 2	60	4	15,00	7.00-16.30
Przedszkole parafialne im. Św. Feliksa z Cantalicio w Miliczu	ul. Kościelna 3	83	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Przy Dziennym Ośrodku Rewalidacyjno-Wychowawczym funkcjonuje przedszkole z oddziałami ogólnodostępnymi, integracyjnymi, specjalnymi (liczba dzieci od 4 do 7).

Przedszkola niepubliczne (w tym placówki z oddziałami integracyjnymi oraz niepublicznych przedszkoli specjalnych na mocy uchwały nr XX/113/2015 Rady Miejskiej w Miliczu z dnia 12 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków ustalania wysokości i rozliczania dotacji dla publicznych i niepublicznych szkół i placówek otrzymują dotację gminną według następujących zasad:

- kwota dotacji na każdego ucznia odpowiadać będzie 75% ustalonych w budżecie Gminy Milicz wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach prowadzonych przez Gminę Milicz w przeliczeniu na jednego ucznia, pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie,
- na ucznia niepełnosprawnego kwota dotacji odpowiada kwocie przewidzianej na niepełnosprawnego ucznia przedszkola i oddziału przedszkolnego w części oświatowej subwencji ogólnej dla Gminy Milicz obliczonej zgodnie z rozporządzeniem wydanym na podstawie art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2015 poz. 513 ze zm.).

Na mocy współpracy międzygminnej część dzieci z terenu Gminy Milicz uczęszcza do przedszkoli na terenie innych gmin. Podobnie jest w przypadku dzieci zamieszkujących okoliczne Gminy, które dowożone są do przedszkoli na terenie Gminy Milicz. Liczby te ulegają corocznym zmianom.

Tab. 18. Współpraca międzygminna w zakresie opieki przedszkolnej

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba dzieci z terenu Gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	23	16	12	12	17
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie Gminy	30	69	67	53	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Miliczu.

W tabeli poniżej przedstawiono koszty utrzymania dziecka w przedszkolu na terenie Gminy Milicz w latach 2015-2019. Koszt ten wzrósł na przestrzeni analizowanych 5 lat i w 2019 roku wyniósł 719,90 zł.

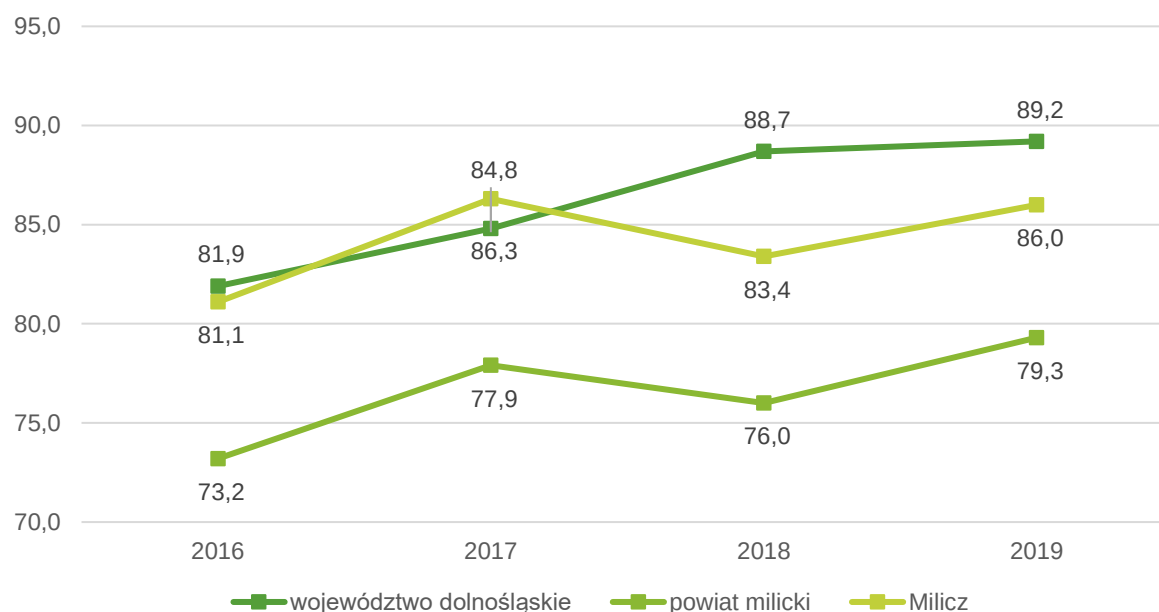
Tab. 19. Koszty utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym w latach 2015-2019 na terenie Gminy Milicz

	2015	2016	2017	2018	2019
Miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym	507,94 zł	564,33 zł	498,68 zł	520,15 zł	719,90 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Rycina poniżej przedstawia odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku od 3 do 5 lat zamieszkujących Gminę Milicz na tle powiatu milickiego i województwa dolnośląskiego. Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie Milicz wskaźnik ten wzrósł z 81,1% w 2016 roku do 86% w 2019 roku, osiągając poziom wyższy od powiatu (79,3%) i zbliżony do województwa (89,2%).

Ryc. 22. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Milicz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Edukacja

Na terenie Gminy Milicz funkcjonuje 8 publicznych szkół podstawowych. W poniższej tabeli zestawione zostały podstawowe informacje dotyczące każdej z placówek. Szkołą do której uczęszcza największa liczba uczniów jest Szkoła Podstawowa nr 2 i Szkoła Muzyczna I Stopnia w Miliczu. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Miliczu oraz Szkoła Podstawowa im. Juliusza Słowackiego w Sułowie

charakteryzują się podobną liczbą uczniów. Zdecydowanie najmniejszą placówką jest Szkoła Podstawowa w Czatkowicach.

Tab. 20. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Milicz

Szkoła	Adres	Liczba uczniów	Liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Miliczu	ul. Armii Krajowej 7, 56-300 Milicz	386	19
Szkoła Podstawowa nr 2 i Szkoła Muzyczna I Stopnia w Miliczu	ul. Mikołaja Kopernika 18, 56-300 Milicz	935	41
Szkoła Podstawowa im. Juliusza Słowackiego w Sułowie	Sułów, ul. Szkolna 6, 56-300 Milicz	369	19
Szkoła Podstawowa w Dunkowej	Dunkowa 1, 56-300 Milicz	127	10
Szkoła Podstawowa w Nowym Zamku	Nowe Grodzisko 9, 56-300 Milicz	99	10
Szkoła Podstawowa w Czatkowicach	Czatkowice, ul. Szosowa 2, 56-300 Milicz	60	8
Szkoła Podstawowa we Wziąchowie Wielkim	Wziąchowo Wielkie 47, 56-300 Milicz	176	11
Szkoła Podstawowa we Wróblińcu	Wróbliniec 24, 56-300 Milicz	81	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Nauczanie na poziomie ponadpodstawowym na terenie Gminy Milicz zapewniają placówki dla których organem prowadzącym jest powiat milicki i Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Należą do nich:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Armii Krajowej w Miliczu – organ prowadzący: powiat milicki,
- Zespół Szkół Im. Tadeusza Kościuszki w Miliczu, w tym II Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum – organ prowadzący: powiat milicki,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Miliczu – organ prowadzący: powiat milicki,
- Technikum Leśne w Miliczu – organ prowadzący: Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Tabela poniżej przedstawia stan bazy dydaktycznej szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy w 2021 roku. Wszystkie szkoły wyposażone są w sale gimnastyczne, boiska, pracownie przedmiotowe, toalety i prysznice oraz parkingi. Uczniowie każdej ze szkół mają zapewniony dostęp do szafek (oprócz SP we Wziąchowie Wielkim) oraz mogą skorzystać ze świetlic, których godziny otwarcia dopasowane są do godzin dowozów uczniów. Dowozy organizowane są do wszystkich szkół, z wyjątkiem SP nr 1 w Miliczu. Ponadto we wszystkich szkołach odbywa się doradztwo zawodowe dla uczniów, a nauczyciele mogą skorzystać z dodatkowego dokształcenia. Szkoła nr 2 w Miliczu oraz szkoły w Sułowie i Wziąchowie Wielkim wyposażone są w stołówki szkolne, natomiast w szkołach w Dunkowej, Wróblińcu i Szkole nr 1 organizowany jest catering. Większość szkół posiada gabinet pielęgniarstwa, część szkół również gabinet stomatologiczny. Szkoły, które nie mają gabinetów w swoich obiektach podpisują umowy z innymi placówkami. W związku z tym szkoła w Dunkowej podlega pod opiekę pielęgniarstwa i stomatologa znajdujących się w szkole w Sułowie, szkoła w Nowym Zamku podlega pod SP nr 2, a szkoła w Czatkowicach pod Milickie Centrum Medyczne.

Tab. 21. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Milicz w 2021 roku

Szkoła Podstawowa		SP nr 1 w Miliczu	SP nr 2 w Miliczu	SP w Sułowie	SP w Dunkowej	SP w Nowym Zamku	SP w Czatkowicach	SP we Wziącho- wie Wielkim	SP we Wróblincu
Obiekty spor- towe	sala gimna- styczna/ hala spor- towa	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
	boisko	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Pracownie przed- miotowe		tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne		nie	nie/tak/ tak	nie	nie/nie/ tak	nie	nie	nie	nie
Kółka zaintereso- wań		tak	tak	tak	nie	tak	tak	tak	tak
Doradztwo zawo- dowe		tak	tak	tak	tak	tak	tak	nie	tak
Dokształcanie nauczycieli ¹		tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Stołówki szkolne ²		catering 18%	tak, 20%	tak, 30%	catering	nie	nie	tak, 50%	catering
Szafki dla każdego ucznia		tak	tak	tak	tak	tak	tak	nie	tak
Świetlice		tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Toalety / prysznice		tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Parkingi dla kadry / rodziców		tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniar- ki / stomatologiczny		tak	tak	tak	brak, podlega pod SP Sułów	brak, podlega pod SP2	brak, podlega pod MCM	tak/nie	tak/nie
Dowóz uczniów ³		nie	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak

¹ udział nauczycieli objętych doskazywaniem, poza szkoleniami dla rad pedagogicznych

² udział uczniów korzystających z obiadów w szkole

³ liczba uczniów objętych dowozem do szkół/udział w ogólnej liczbie uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Szkoły podstawowe na terenie Gminy nie mają klas dwujęzycznych ani sportowych. W Szkole nr 2 oraz w szkole w Dunkowej działają klasy integracyjne. W większości szkoły posiadają bogatą ofertę kółek zainteresowań:

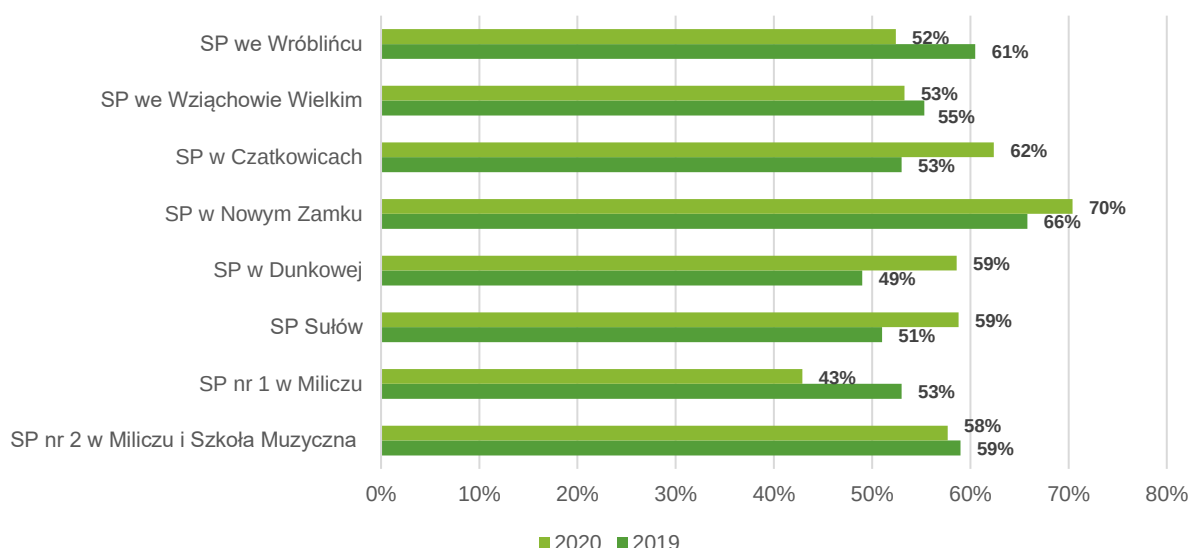
- SP nr 1 w Miliczu: przyrodnicze, matematyczne, sportowe, informatyczne, teatralne, muzyczno-ruchowe, zajęcie rozwijające manualnie, gazetka szkolna,
- SP nr 2 i Szkoła Muzyczna I Stopnia w Miliczu: szachowe, teatralne, plastyczne, matematyczne, polonistyczne, zajęć technicznych, regionalno-historyczne, informatyczne, muzyczne, radiowe, dziennikarskie,
- SP w Sułowie: informatyczne, j. polskiego, matematyczne, przyrodnicze, geograficzne, pla-
styczne, chór,

- SP w Nowym Zamku: sportowe, zajęcia rozwijające kreatywność,
- SP w Czatkowicach: zajęcia rozwijające kreatywność,
- SP we Wróblńcu: Szkolny Klub Sportowy, gimnastyka korekcyjna,
- SP we Wziąchowie Wielkim: polonistyczne, matematyczne, językowe.

O jakości i poziomie nauczania świadczą między innymi wyniki egzaminów państwowych uzyskane przez uczniów poszczególnych szkół. Na poniższych wykresach zestawiono wyniki egzaminu ósmoklasisty osiągnięte w 2019 i 2020 roku przez uczniów szkół znajdujących się na terenie Gminy Milicz.

W przypadku egzaminu z języka polskiego w obu analizowanych latach najwyższe wyniki uzyskali uczniowie szkoły w Nowym Zamku. Na przestrzeni analizowanego roku widać również tendencję wzrostową – o 4 punkty procentowe wyższy wynik w 2020 roku. Podobna sytuacja dotyczy także szkół w Czatkowicach (średnia wyższa o 9%), Dunkowej (o 10% wyższa średnia) i Sułowie (o 8% wyższa średnia). Najniższe wyniki charakteryzują SP nr 1 w Miliczu, obserwuje się również duży spadek średniej w tej szkole na przestrzeni analizowanych lat (w roku 2020 o 10% niższa średnia w niż w roku 2019).

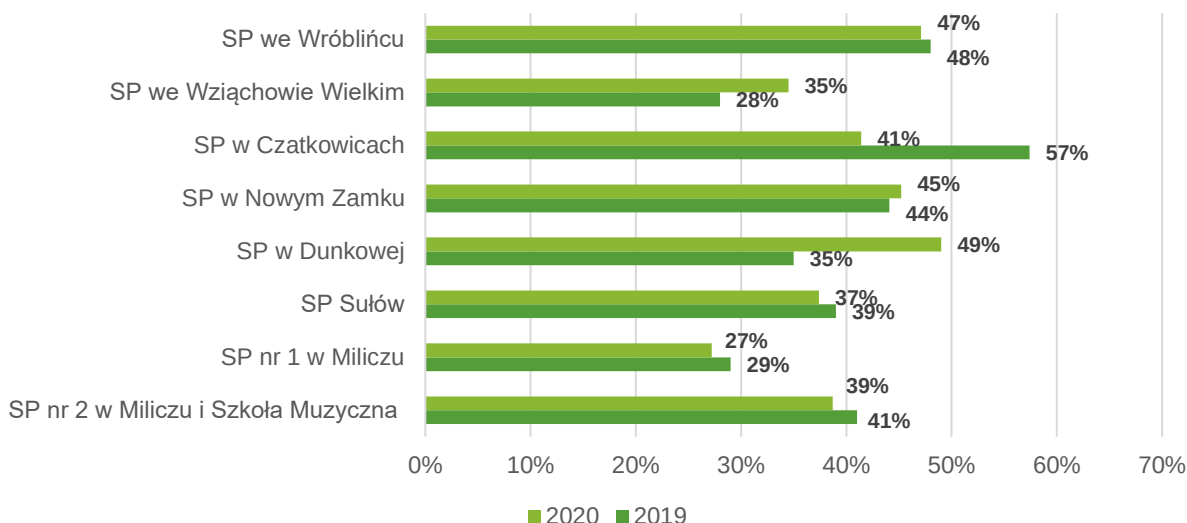
Ryc. 23. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w szkołach w Gminie Milicz w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Analizując wyniki egzaminu z matematyki zdecydowanie wyróżnia się szkoła w Czatkowicach. Uczniowie tej szkoły osiągnęli najwyższy wynik w 2019 roku i było to 57%, co zdecydowanie przewyższyło wyniki innych szkół, lecz w 2020 roku wynik ten spadł aż o 16 punktów procentowych. Na mniej więcej równym poziomie utrzymały się wyniki szkół we Wróblńcu, Nowym Zamku, Sułowie i w obu szkołach w Miliczu. Ponownie najniższe wyniki dotyczą szkoły nr 1 w Miliczu, również z tendencją spadkową. Warto jednak wyróżnić szkołę w Dunkowej, gdzie na przestrzeni analizowanych lat średni wynik wzrósł o 14 punktów procentowych i w 2020 roku wyniósł 49%.

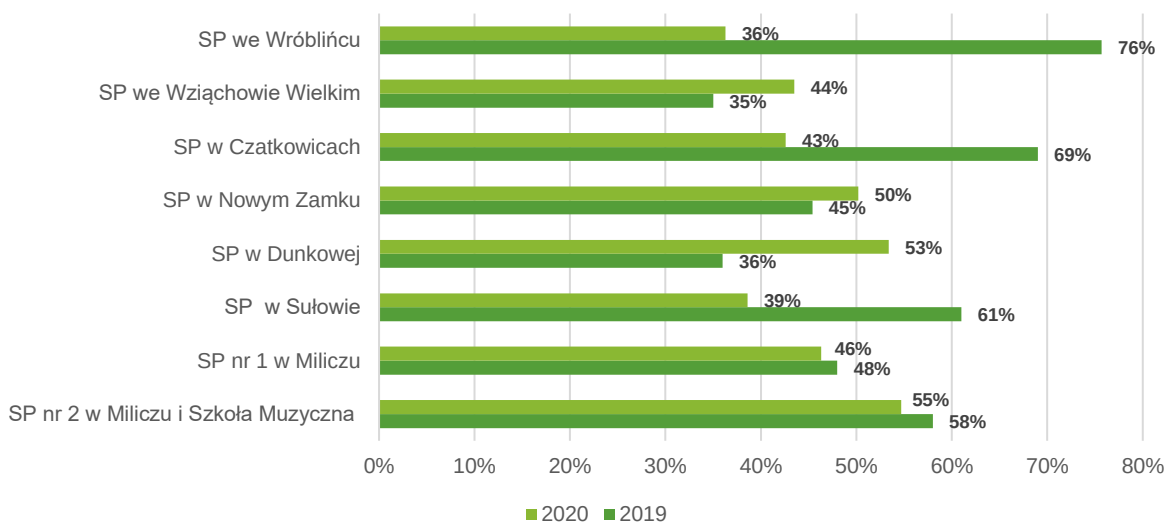
Ryc. 24. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w szkołach w Gminie Milicz w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Miliczu.

W przypadku egzaminu z języka angielskiego szkoły we Wróblńcu, Czatkowicach i Sułowie charakteryzują się podobną sytuacją, gdzie uczniowie uzyskali bardzo wysokie wyniki w 2019 roku, a w 2020 roku obserwuje się bardzo duży spadek (nawet o 40%). Poprawę wyników zauważyć można w szkołach w Dunkowej, Nowym Zamku, i Wziąchowie Wielkim, przy czym ponownie szkoła w Dunkowej charakteryzuje się największym wzrostem.

Ryc. 25. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w szkołach w Gminie Milicz w 2019 roku

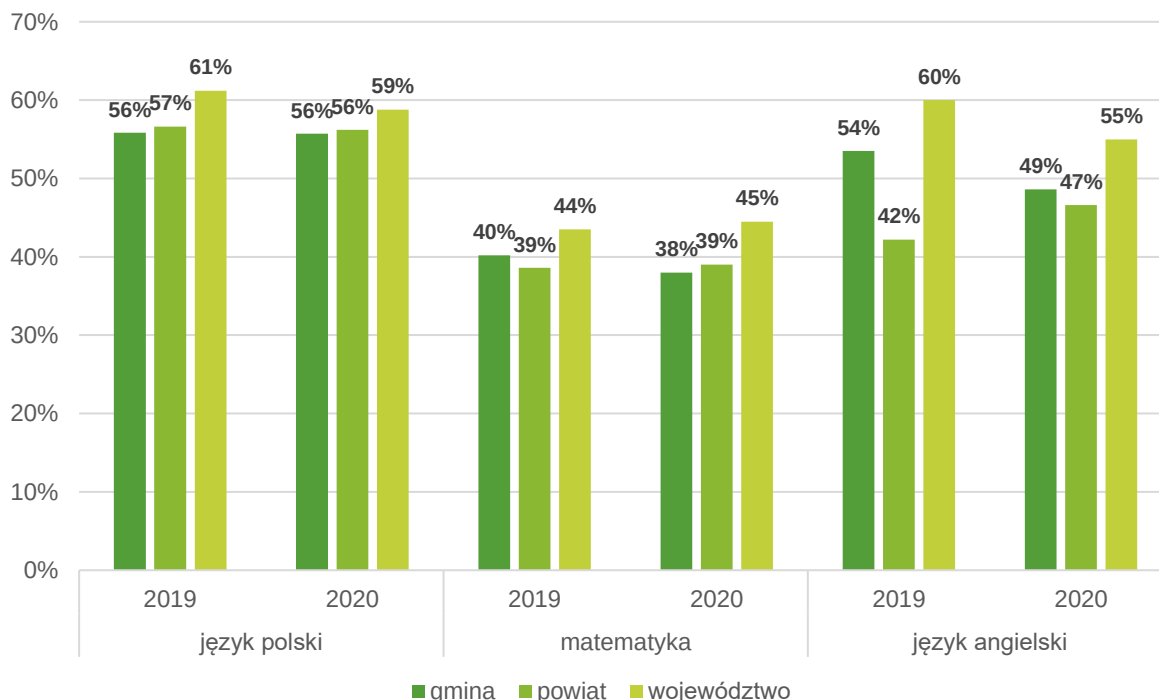
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Rozwinięciem powyższych informacji dotyczących poziomu nauczania w szkołach na terenie Gminy jest wykres przedstawiający kształtowanie się średnich wyników uzyskanych przez uczniów milickich szkół w porównaniu z średnimi dla powiatu i województwa w latach 2019 i 2020.

W przypadku egzaminu z języka polskiego uczniowie milickich szkół osiągnęli taki sam wynik w obu analizowanych latach (56%). Jest to wynik niemalże równy do średniej powiatowej i nieco niższy od średniej wojewódzkiej (o 5 i 3 punkty procentowe). Egzamin z matematyki również wypadł bardzo podobnie w analizowanych latach. W 2019 roku między Gminą a powiatem obserwuje się różnicę 1 punktu procentowego na korzyść Gminy, a w 2020 roku na korzyść powiatu. Ponownie najwyższą średnią charakteryzuje się województwo. Największą rozbieżność zauważyć można przy analizie wyników

egzaminu z języka angielskiego. Uczniowie gminnych szkół wypadli lepiej z tego przedmiotu w 2019 roku (54%), zdecydowanie przeważając średnią powiatową (42%) i odbiegając na niekorzyść od średniej wojewódzkiej o 6% (województwo – 60%). W 2020 roku uzyskane wyniki spadły zarówno w Gminie (49%), jak i województwie (55%), tym samym niemalże wyrównując średnią powiatu (47%) i Gminy.

Ryc. 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Milicz w 2019 i 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Miliczu.

Za specjalne osiągnięcia oraz wysokie wyniki w nauce uczniowie szkół podstawowych nagradzani są przyznawanymi im stypendiami. W tabeli poniżej zestawiono liczbę stypendiów przyznawanych uczniom poszczególnych szkół w latach 2018-2021. Najwięcej stypendiów przyznawanych jest uczniom Szkoły Podstawowej nr 2 i Szkoły Muzycznej I Stopnia w Miliczu (8 stypendiów przyznanych w roku szkolnym 2020/2021), następnie SP nr 1 w Miliczu i SP w Sułowie (po 5 stypendiów w analizowanych latach).

Tab. 22. Liczba stypendiów udzielanych w szkołach za wyniki w nauce na terenie Gminy Milicz

Szkoła	Rok szkolny		
	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Miliczu	4	-	1
Szkoła Podstawowa nr 2 i Szkoła Muzyczna I Stopnia w Miliczu	-	7	8
Szkoła Podstawowa im. Juliusza Słowackiego w Sułowie	-	2	3
Szkoła Podstawowa we Wziąchowie Wielkim	-	1	2
Szkoła Podstawowa we Wróblinicy	3	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Coroczne wydatki w dziale oświata i wychowanie pokrywane są ze środków własnych Gminy oraz subwencji oświatowej. Poniższa tabela przedstawia kwoty wydatkowane na ten dział w latach 2015-2019 w Gminie Milicz. Zauważyć można, iż wydatki te corocznie wzrastają, przy czym zdecydowaną większość stanowią wydatki bieżące, z których znaczna część przeznaczana jest na wynagrodzenia i pochodne. Z kolei kwota przeznaczana na wydatki inwestycyjne corocznie się zmienia, a najwyższa kwota wydatkowana była w 2018 roku i stanowiła 6,7 mln zł. Stopień pokrycia wydatków w dziale oświata i wychowanie subwencją oświatową w latach 2015-2019 wynosił średnio 54%.

Tab. 23. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Milicz w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
WYDATKI OGÓŁEM	31 745 127,44	31 391 260,93	35 680 079,33	41 418 569,37	40 462 115,53
Wydatki bieżące, w tym:	30 312 512,78	30 995 277,16	34 336 293,11	34 663 592,61	39 798 849,47
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	18 195 351,73	18 264 198,67	20 682 142,49	21 559 927,05	25 053 199,37
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	12 117 161,05	12 731 078,49	13 654 150,62	13 103 665,56	14 745 650,10
Wydatki majątkowe	1 432 614,66	395 983,77	1 343 786,22	6 754 976,76	663 266,06
SUBWENCJA OŚWIATOWA	17 800 808,00	18 899 567,00	19 275 669,00	19 786 174,00	20 929 369,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale oświata i wychowanie	13 944 319,44	12 491 693,93	16 404 410,33	21 632 395,37	19 532 746,53
Stopień pokrycia	56%	60%	54%	48%	52%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Wysoka jakość życia i zadowolenie mieszkańców wiąże się w dużej mierze w możliwościach zaspokojenia ich potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji. W związku z tym na terenie Gminy funkcjonują instytucje kulturalne oraz kluby sportowe, odbywają się także imprezy i różnego rodzaju wydarzenia w tym zakresie.

Główną jednostką kulturalną na terenie Gminy jest Ośrodek Kultury w Miliczu, zlokalizowany pod adresem ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 14. W ramach stałej oferty placówki działa: Grupa Teatralna, Milicka Orkiestra Dęta, pracownia plastyczna Plastulinek, odbywają się także zajęcia dla pasjonatów fotografii – FotoAmator oraz zajęcia szachowe dla dzieci. W momencie przygotowywania niniejszego dokumentu realizowano inwestycję polegającą na rozbudowie Ośrodka Kultury o salę kinowo-widowiskową.

Pod tym samym adresem mieści się również Biblioteka Publiczna w Miliczu. Zgodnie ze statutem Biblioteka jest samorządową instytucją kultury. Do jej głównych zadań należy w szczególności:

- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży, osób starszych oraz osób z dysfunkcjami,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,
- popularyzacja książki i czytelnictwa (spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy czytelnictwa i plastyczne, udział w akcjach czytelniczych, działalność Dyskusyjnych Klubów Książki),
- prowadzenie działalności edukacyjnej (prelekcje, warsztaty, cykliczne spotkania dla dzieci z różnych grup wiekowych, organizacja zajęć wakacyjnych i feryjnych),
- podejmowanie działań w zakresie kultury (wieczorki poetyckie, konkursy muzyczne, programy słowno-muzyczne, wystawy).

Najważniejszym i najciekawszym wydarzeniem kulturalnym odbywającym się na terenie Gminy Milicz jest **Festiwal Karpia Milickiego**, czyli coroczny trwający miesiąc cykl imprez, którego najbardziej rozpoznawalną atrakcją jest **Święto Karpia Milickiego**.

Wśród innych cyklicznych wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Gminy wyróżnia się:

- tematyczne jarmarki produktów lokalnych (Wielkanoc, Boże Narodzenie),
- kabaretony (występy komediowe gwiazd polskiej sceny kabaretowej),
- koncerty (występy w sali widowiskowej Ośrodka Kultury kwartetów smyczkowych, występy Milickiej Orkiestry Dętej, wokalistów, koncerty tematyczne),
- konkursy (plastyczne, muzyczne dla dzieci i młodzieży),
- Dni Seniora (darmowe koncerty z udziałem gwiazd polskiej estrady lat 70-90),
- dożynki gminne,

- zajęcia wakacyjne i feryjne (półkolonie, wycieczki),
- Orszak Trzech Króli,
- wernisaże, spotkania autorskie,
- projekcje filmowe, prelekcje.

Dodatkowo odbywają się także wydarzenia integracyjne organizowane dla sołectw. Są to m.in. Turnieje Wsi, sołtysiady, animacje i koncerty w świetlicach wiejskich oraz wiele innych imprez okolicznościowych związanych z kulturą i sztuką.

Oprócz karpia milickiego wyróżnia się także inne produkty lokalne charakterystyczne dla rejonu Milicza. Na Ministerialnej Liście Produktów Tradycyjnych do produktów ze Znakiem „Dolina Baryczy Poleca” oprócz wspomnianego karpia milickiego, zalicza się również syrop malinowy z Doliny Baryczy. Natomiast produkty na Liście, ale bez Znaku to miód wielokwiatowy z Doliny Baryczy i chleb gogołowicki.

Na terenie Gminy Milicz znajduje się 46 świetlic wiejskich. W poniższej tabeli wymienione zostały wszystkie świetlice wraz z ich stanem technicznym (10 świetlic jest nowych, 17 zostało wyremontowanych, a pozostałe 19 jest w stanie niezadawalającym i wymaga remontu).

Tab. 24. Świetlice wiejskie na terenie Gminy Milicz.

Lp.	Lokalizacja świetlicy wiejskiej	Nowa	Wyremontowanie	Wymagające remontu
1.	Baranowice		X	
2.	Bartniki			X
3.	Borzynowo			X
4.	Brzezina Sułowska			X
5.	Czatkowice		X	
6.	Duchowo	X		
7.	Dunkowa			X
8.	Gądkowice		X	
9.	Grabownica		X	
10.	Grabówka		X	
11.	Godnowa wiata rekreacyjna			X
12.	Gogołowice	X		
13.	Gruszczyca		X	
14.	Henrykowice			X
15.	Kaszowo			X
16.	Kolęda	X		
17.	Łatkowa		X	
18.	Łąki			X
19.	Miłochowice		X	
20.	Miłosławice	X		
21.	Niesułowice wiata rekreacyjna	X		
22.	Nowy Zamek			X
23.	Olsza		X	
24.	Ostrowąsy		X	
25.	Piękocin		X	
26.	Piotrkosice		X	
27.	Postolin			X
28.	Potasznia		X	
29.	Poradów			X

30.	Pracze		X	
31.	Ruda Sułowska			X
32.	Sławoszowice	X		
33.	Słaczno	X		
34.	Stawiec	X		
35.	Sulimierz		X	
36.	Świętoszyn			X
37.	Tworzymirki			X
38.	Tworzymirki Górne	X		
39.	Węgrzynów	X		
40.	Wielgie Milickie		X	
41.	Wilkowo			X
42.	Wodników Górny			X
43.	Wrocławice			X
44.	Wróbliniec			X
45.	Wszewilki		X	
46.	Wziąchowo Wielkie			X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Miliczu.

W zakresie upowszechniania sportu i rekreacji na terenie Gminy Milicz funkcjonuje Ośrodek Sportu i Rekreacji Sp. z o.o. w Miliczu. Pod ośrodek podlegają następujące obiekty:

- Kryta pływalnia „milickaFALA” – jest to nowoczesny basen sportowy składający się z 6 torów o długości 25 metrów, brodzika dla dzieci do nauki pływania, zjeżdżalni rurowej, sauny fińskiej i tureckiej oraz wielu innych atrakcji;
- Kąpielisko „Karłów” – położone na obrzeżach Milicza, w odległości około 2 km od centrum miasta, w otoczeniu lasu i terenów chronionych;
- Stadion Miejski – na który składa się:
 - boisko ze sztuczną nawierzchnią pełnowymiarowego boiska piłkarskiego wraz z oświetleniem,
 - boisko z naturalną trawiastą nawierzchnią pełnowymiarowego boiska piłkarskiego wraz z oświetleniem,
 - boisko lekkoatletyczne z oświetleniem,
 - pełne zaplecze sanitarne (szatnie, natryski, toalety),
 - sala konferencyjna na 25 miejsc,
 - trybuny na 640 miejsc siedzących,
 - parking.

Pozostałą bazę sportową tworzą głównie boiska i sale sportowe przy szkołach podstawowych. Należą do nich:

- sala sportowa przy SP nr 2 w Miliczu – odbywają się w niej zajęcia wychowania fizycznego dla uczniów SP nr 1 w Miliczu oraz zajęcia dodatkowe, treningi dla klubów sportowych i grup zorganizowanych,
- boisko lekkoatletyczne w Miliczu – odbywają się na nim zajęcia wychowania fizycznego dla uczniów szkół, dodatkowo kluby oraz osoby prywatne mają możliwość korzystania z boiska,
- zaplecze sportowe w Sułowie – budynek dla zawodników LKS Barycz Sułów,
- boisko piłkarskie w Kaszowie – możliwość korzystania z boiska mają zawodnicy LKS „Sokół” Kaszowo oraz grupy zorganizowane,

- hala sportowa przy SP nr 1 w Miliczu – odbywają się zajęcia wychowania fizycznego dla uczniów SP nr 1 w Miliczu oraz zajęcia dodatkowe, treningi dla klubów sportowych i grup zorganizowanych,
- boisko piłkarskie w Świętoszynie,
- stadion lekkoatletyczny,
- boisko piłkarskie w Miliczu,
- boisko piłkarskie w Gądkowicach,
- siłownia zewnętrzna w Sułowie.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Milicz odpowiadają funkcjonariusze policji z Komendy Powiatowej Policji w Miliczu, mieszczącej się przy ulicy Tadeusza Kościuszki 4. Pod Komendę podlega 7 rejonów, w tym miejscowość Milicz (rejon nr 1 i 2) i tereny wiejskie Gminy (rejon nr 3, 4, 6, 7) oraz tereny wiejskie Gmin Cieszków i Krośnice.

Na terenie Gminy funkcjonuje także 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w miejscowościach Milicz, Bartniki, Sułów, Czatkowice, Latkowa, Gądkowice, Potasznia, Piotrkosice, Pracze, Wrocławice, Wziąchowo Wielkie, Nowy Zamek, Ruda Sułowska i Olsza. W Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym ujęte zostały 3 z nich, OPS w Miliczu, Bartnikach i Sułowie.

W celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa na terenie Gminy zainstalowany został monitoring – na Rynku i w jego okolicy oraz przy budynkach użyteczności publicznej. Instalacja monitoringu wpłynęła na wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa społecznego, umożliwia również identyfikację sprawców zdarzeń.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Milicz działalność prowadzi wiele organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji. Działają one głównie w zakresie sportu, turystyki i rekreacji, poszerzania i rozwoju hobby, rozwoju lokalnego, pomocy społecznej oraz wsparcia mieszkańców Gminy. Należą do nich:

- Szkoła Piłkarska Milicz,
- Klub Siatkarski Milicz,
- Klub Sportowy „Barycz” w Miliczu,
- Klub Sportów Siłowych „Dragon” w Miliczu,
- Klub Seniora „Jubilat”,
- Running Team Milicz,
- Brydżowy Klub Sportowy „Miles” w Miliczu,
- Uczniowskie Kluby Sportowe: „Pogoń”, „Smecz”, „Skoczek”, „Lider”, „Postolin”, „Plon” Gądkowice, „Dwójka”, „Akademia Sportu w Miliczu”, „Szkoła Piłkarska”,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Bizon” w Miliczu,
- Ludowe Kluby Sportowe „Sokół” Kaszowo i „Barycz” Sułów,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Ziemia Milicka”,
- Wojskowy Klub Sportowy „Śląsk”,
- Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy „Akademia Judo Milicz”,
- Grupa Inicjatywna Mieszkańców Miasta i Gminy Milicz
- Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe,
- Fundacja EUREGIO,
- Fundacja Mobilni Polacy,

- Stowarzyszenie STO2,
- Stowarzyszenie OKM,
- Stowarzyszenie „Przyjazna Edukacja”,
- Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła”,
- Stowarzyszenie „Nasza Szkoła”,
- Stowarzyszenie Partnerskie „Milicz”,
- Stowarzyszenie Abstynenckie „Abstynent”,
- Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Technikum Leśnego w Miliczu,
- Stowarzyszenie Pożytku Publicznego „Uniwersytet Trzeciego Wieku w Miliczu”,
- Stowarzyszenie „Bezpartyjna Inicjatywa Miliczanie”,
- Stowarzyszenie „Twórczy Przedszkolak” przy Przedszkolu Parafialnym im. Św. Feliksa z Cantalicio w Miliczu,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozbudowy Szkoły Podstawowej nr 1 w Miliczu,
- Stowarzyszenie Kickboxingu „Pitbull”,
- Stowarzyszenie „Brąpoja”,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Milicza „Miliczanie 2009”,
- Stowarzyszenie Absolwentów I Liceum Ogólnokształcącego w Miliczu,
- Stowarzyszenie „Nasze Łąki”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Ekologii Humanistycznej Ekos,
- Stowarzyszenie Miłośników Gądownic Gądek,
- Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Chóralnej Laudate Dominum,
- Stowarzyszenie Duchowna Kraina,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Doliny Baryczy,
- Stowarzyszenie Dolnośląskie Towarzystwo Muzyczne,
- ZHP Chorągiew Dolnośląska,
- Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Miliczu,
- Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Miliczu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Miliczu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Piętkocinie,
- Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Miliczu,
- International Police Association (Międzynarodowe Stowarzyszenie Policji) – Region w Miliczu,
- Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Oddział Regionalny we Wrocławiu,
- Towarzystwo Przyjaciół Sułowa,
- Milickie Stowarzyszenie „Razem Bliżej”,
- Milickie Stowarzyszenie „Wspólna Droga”,
- Milickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych,
- Milicki Chór Kameralny Amadei Amici,
- Polski Związek Wędkarski,
- Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Miliczu,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Miejsko Powiatowy,
- „Szansa dla Malucha”.

Gmina Milicz prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w oparciu o roczne programy współpracy. Współpraca polega na wsparciu finansowym (wsparcie lub powierzenie wykonywania zadań publicznych poprzez udzielanie dotacji na dofinansowanie ich realizacji) i pozafinansowym (konsultacje z Radą Działalności Pożytku

Publicznego, informowanie o ogłaszanych naborach na pozyskanie środków z innych źródeł publicznych, organizacja szkoleń).

Gmina Milicz podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz społeczności całej Gminy, co pozytywnie wpływa na budowanie w niej partnerstwa, mobilizuje do uczciwej konkurencji i wspomaga efektywność działań. W poniższej tabeli zestawione zostały kwoty dotacji przekazane na realizację zadań publicznych wraz z liczbą podpisanych umów. W 2018 roku łączna kwota dotacji przekazana organizacjom pozarządowym wyniosła 858 304,40 zł, a dotacji udzielono 48 podmiotom, natomiast w 2019 roku dotacji udzielono 43 organizacjom, na łączną kwotę 950 494,60 zł.

Tab. 25. Kwoty dotacji przyznawane organizacjom pozarządowym w Gminie Milicz w latach 2018-2019

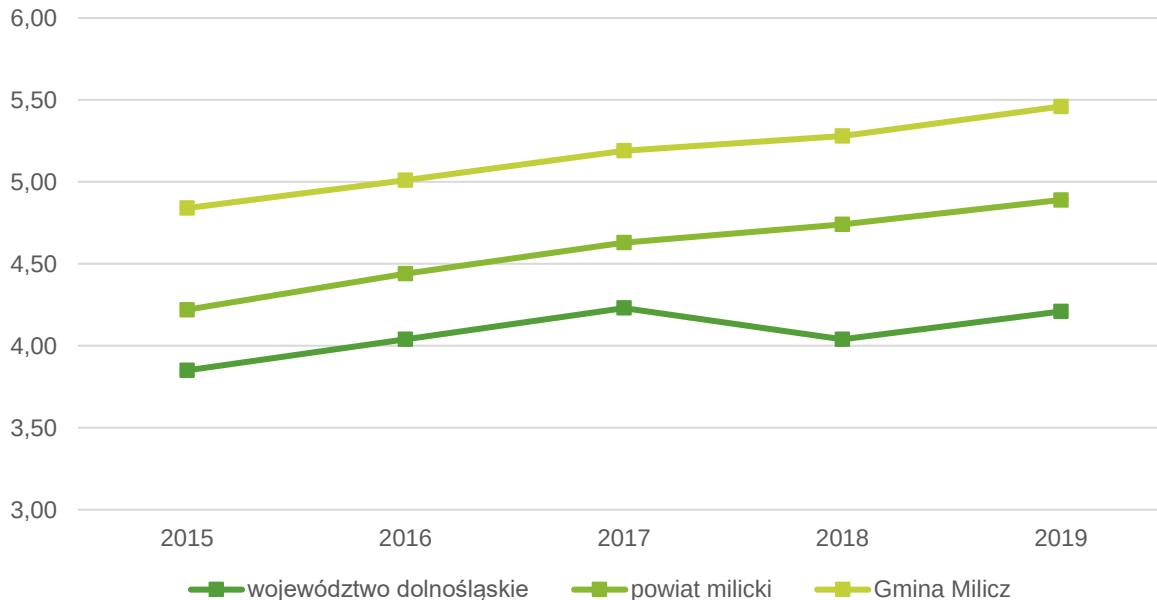
Lp.	Zadanie	Dotacja (zł)			
		2018		2019	
		kwota	liczba umów	kwota	liczba umów
W ramach otwartego konkursu					
1.	wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	452 950,00	38	502 734,00	35
2.	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego przez organizację Orszaku trzech Króli oraz Milickiego Festiwalu Kolęd i Pastoralek	-	-	3 400,00	1
3.	pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób	22 000,00	2	21 999,52	2
4.	organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych dla osób potrzebujących, będących podopiecznymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu, w miejscu zamieszkania – na terenie Gminy Milicz	149 994,00	1	199 802,10	1
5.	działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek	76 350,00	17	41 215,00	11
6.	ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego	1 500,00	2	2 140,00	2
7.	działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	7 400,00	2	5 300,00	3
8.	ochrona i promocja zdrowia	12 800,00	4	7 780,00	3
9.	kultura, sztuka, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego poprzez prowadzenie Milickiej Orkiestry Dętej	-	-	19 990,00	1
10.	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w zakresie wspierania przedsięwzięć artystycznych poprzez popularyzację muzyki gitarowej	-	-	10 000,00	1
11.	działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym – działalność na rzecz seniorów w milickim Klubie Seniora	-	-	4 000,00	1
12.	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	30 032,00	7	7 250,00	3
13.	działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami	15 512,00	2	19 620,00	2
14.	turystyka i krajoznawstwo	1 750,00	1	5 000,00	2
15.	promocja i organizacja wolontariatu	7 000,00	-	-	-
W ramach trybu pozakonkursowego					

16.	wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu	46 900,00	18	45 698,98	15
17.	działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek	16 600,00	11	42 035,00	14
18.	działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	2 600,00	2	700,00	1
19.	ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego	3 400,00	2	2 750,00	3
20.	działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami	980,40	1	2 380,00	1
21.	promocja i organizacja wolontariatu	-	-	500,00	1
22.	ochrona i promocja zdrowia	3 850,00	3	2 000,00	1
23.	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	14 968,00	3	4 200,00	2
24.	turystyka i krajoznawstwo	7 718,00	3	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Rocznego Programu Współpracy Gminy Milicz z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za lata 2018 i 2019.

Na poniższej rycinie przedstawiono wskaźnik obrazujący liczbę organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Milicz w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w zestawieniu z powiatem i województwem. Gmina charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem spośród analizowanych jednostek, co może świadczyć o wysokim zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne i przekłada się na wysoką liczbę organizacji pozarządowych działających na jej terenie.

Ryc. 27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Otoczenie zewnętrzne Gminy

Gmina Milicz ze względu na swoje położenie na obszarze Doliny Baryczy należy do **Lokalne Grupy Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”**. Zgodnie ze swoim statutem Stowarzyszenie działa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i rybackich Doliny Baryczy oraz

promocji tego regionu, dzięki wykorzystaniu walorów przyrodniczo-kulturowych, w szczególności obszaru Natura 2000. Siedzibą Stowarzyszenia jest Miasto Milicz. LGD zrzesza 8 gmin: Cieszków, Krośnice, Milicz, Twardogóra, Żmigród, Przygodzice, Odolanów i Sośnie. W ramach współpracy członkowie Stowarzyszenia zajmują się m.in. organizacją wydarzeń takich jak: „Dni Karpia” czy promocja lokalnego certyfikatu jakości „Dolina Baryczy Poleca”, który ma stać się markowym produktem turystycznym i sposobem na zachowanie najcenniejszych wsi pod względem walorów materialnego dziedzictwa, autentyczności wiejskiej przestrzeni oraz form życia mieszkańców.

Gmina Milicz jest również członkiem związku samorządów **Dolnośląska Kraina Rowerowa**, którego celem jest rozpowszechnianie i promowanie marki obszaru. Elementami wykorzystywanymi do promocji są m.in. atrakcje turystyczne dla dorosłych i dzieci, oferty pensjonatów i restauracji, kąpieliska, baseny, łowiska wędkarskie, a przede wszystkim niezwykle walory przyrodnicze i krajobrazowe. W ramach działalności związku budowana jest **Dolnośląska Autostrada Rowerowa**, która umożliwi poruszanie się w sposób bezpieczny po regionie dolnośląskim, przy jednoczesnym zwiedzaniu najatrakcyjniejszych zakątków Dolnośląskiej Krainy Rowerowej.

Od 2000 roku Gmina Milicz współpracuje na zasadach partnerstwa z niemieckim miastem Lohr am Main-Lohr. W ramach współpracy organizowane są wymiany i spotkania, w których biorą udział m.in. uczniowie, nauczyciele, leśnicy, strażacy, sportowcy i urzędnicy z obu jednostek. W 2017 roku podpisano umowę partnerską z kolejnym miastem – gruzińskim Kobuleti położonym nad Morzem Czarnym. Współpraca opiera się na międzyszkolnych wymianach młodzieży, zaowocowała również podpisaniem umowy partnerstwa pomiędzy Szkołą Podstawową nr 1 w Miliczu oraz Szkołą Podstawową w Chakvi. Od 2021 Gmina współpracuje także z niemieckim miastem Springe położonym w regionie Dolna Saksonia.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na terenie Gminy Milicz funkcjonuje prywatny szpital Milickie Centrum Medyczne Sp. z o.o., położony przy ul. Grzybowej 1 w Miliczu. W zakresie jego działania udzielane są ambulatoryjne i stacjonarne, wysokospecjalistyczne świadczenia w zakresie opieki zdrowotnej, w ramach specjalności reprezentowanych przez oddziały i poradnie szpitalne.

W Miliczu znajduje się również Milickie Centrum Zdrowia (MCZ), będące prywatną placówką, zlokalizowaną pod adresem ul. Kopernika 3. W ramach działalności placówki funkcjonują gabinety lekarza podstawowej opieki medycznej, pielęgniarstwa i położnej środowiskowo-rodzinnej, a także poradnie specjalistyczne: kardiologiczną dla dorosłych i dla dzieci, diabetologiczną, angiologiczną, hipertensjologiczną, chirurgii urazowo-ortopedycznej, urologiczną, chirurgiczną. W MCZ działa również pracownia rentgenowska ogólnodiagnostyczna oraz pracownia ultrasonografii.

W Gminie działalność prowadzi także Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Prywatna Przychodnia Lekarska „MIL-MED”. Placówka mieści się pod adresem ul. Lipowa 2 w Miliczu. Znajdują się w niej gabinety: lekarza podstawowej opieki medycznej, pielęgniarstwa i położnej środowiskowo-rodzinnej, pediatrii, zabiegowy oraz punkt szczepień.

Na terenie Gminy funkcjonuje 7 aptek.

Podmiotem wykonującym zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Milicz jest **Ośrodek Pomocy Społecznej w Miliczu**, znajdujący się pod adresem ul. Trzebnicka 2A. Celem działania Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, przede wszystkim poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Do najczęstszych powodów objęcia pomocą społeczną mieszkańców Gminy należą w szczególności: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

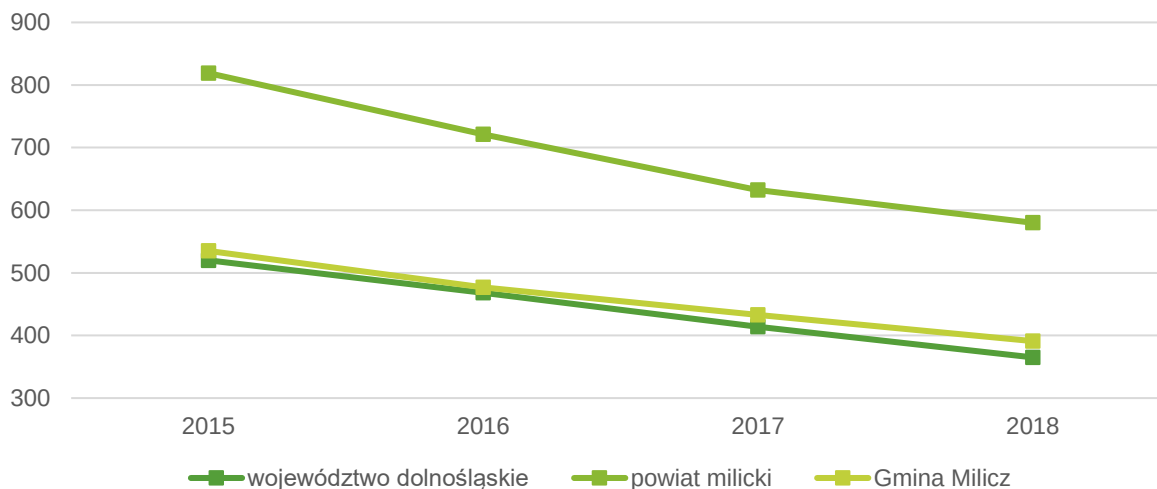
Tab. 26. Liczba rodzin zamieszkujących Gminę Milicz objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej z wyszczególnieniem powodu objęcia pomocą w 2019 roku

Lp.	Powód	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	bezrobocie	135	340
2.	niepełnosprawność	163	278
3.	długotrwała lub ciężka choroba	137	215
4.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	61	197
5.	alkoholizm	31	43
6.	potrzeba ochrony macierzyństwa	12	36
7.	przemoc w rodzinie	8	31
8.	trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	11	21
9.	bezdomność	13	14
10.	narkomania	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Miliczu za rok 2019.

Przedstawione powyżej kształtowanie się największych problemów dotyczących mieszkańców sprawia, iż przed Gminą pojawiają się nowe wyzwania i zadania, których realizacja będzie miała wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców. Najlichnieszą grupą są osoby niepełnosprawne oraz dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą. Stwarza to konieczność poszerzenia oferty specjalistycznych usług opiekuńczych oraz utworzenie mieszkań chronionych. Dodatkowo, mimo zmniejszającej się liczby osób bezrobotnych, kwestia ta jest nadal aktualna. Obserwuje się również narastający problem bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Odpowiedzą na to może być wdrożenie warsztatów wspierających dla rodziców, dotyczących sprawowania opieki nad dziećmi.

Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się wskaźnika liczby osób będących beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Gminie Milicz, powiecie milickim i województwie dolnośląskim. Zauważyć należy, iż liczba beneficjentów corocznie spada i jest to sytuacja charakterystyczna dla całego kraju. Dla Gminy Milicz wskaźnik ten w analizowanych latach był niższy niż w powiecie i na bardzo zbliżonym poziomie do województwa.

Ryc. 28. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie Gminy funkcjonuje **Świetlica Środowiskowa „Chatka Puchatka”**, będąca placówką wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym i specjalistycznym. Działalność Świetlicy skierowana jest dla dzieci i młodzieży szkolnej, w wieku od 6 do 16 lat, będących mieszkańcami Gminy. Celem jej istnienia jest zapewnienie kompleksowej pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin funkcyjnych i dysfunkcyjnych, wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalnego dziecka, kształtowanie pozytywnych postaw i wartości oraz umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie. Świetlica współpracuje m.in. ze szkołami w celu podejmowania działań dla dobra dziecka, poznania środowiska podopiecznego oraz wymianie istotnych informacji na temat wychowanków i ich rodzin. Wśród zadań realizowanych przez placówkę wyróżnia się: organizowanie dzieciom czasu wolnego, pomoc w nauce, zabawy, zajęcia sportowe, wycieczki, warsztaty, aktywne spędzanie czasu, uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym. Ponadto Świetlica dba o rozwój zainteresowań i uzdolnień dzieci, pomaga w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, organizuje grupową i indywidualną pracę z każdym dzieckiem.

SPIS TABEL

Tab. 4. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2015-2018	70
Tab. 5. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Milicz w latach 2015-2019 na tle innych jednostek	76
Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Milicz w 2020 r. według sekcji PKD	77
Tab. 7. Stan gospodarki odpadami w Gminie Milicz w latach 2016-2020.....	84
Tab. 8. Pomiary zawartości pyłu PM _{2,5} i PM ₁₀ w powietrzu badanie na stacjach monitoringu powietrza na terenie Gminy Milicz w miesiącach październik-marzec 2019-2020.....	85
Tab. 9. Liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji wydanych w Gminie Milicz w latach	86
Tab. 10. Dochody podatkowe Gminy Milicz w latach 2015-2019.....	89
Tab. 11. Wydatki według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2015-2019.....	90
Tab. 12. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Milicz w latach 2015-2019.....	91
Tab. 13. Zmiany liczby ludności w Gminie Milicz na tle innych jednostek w latach 2015-2019.....	93
Tab. 14. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Milicz w latach 2015-2019 na tle innych jednostek.....	93
Tab. 15. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Milicz w 2015 i 2019 roku na tle innych jednostek.....	94
Tab. 16. Żłobki oraz inne formy opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy Milicz.....	95
Tab. 17. Przedszkola publiczne i niepubliczne na terenie Gminy Milicz	96
Tab. 18. Współpraca międzygminna w zakresie opieki przedszkolnej	97
Tab. 19. Koszty utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym w latach 2015-2019 na terenie Gminy Milicz.....	97
Tab. 20. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Milicz	98
Tab. 21. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Milicz w 2021 roku....	99
Tab. 22. Liczba stypendiów udzielanych w szkołach za wyniki w nauce na terenie Gminy Milicz	102
Tab. 23. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Milicz w latach 2015-2019.....	103
Tab. 24. Świetlice wiejskie na terenie Gminy Milicz.....	104
Tab. 25. Kwoty dotacji przyznawane organizacjom pozarządowym w Gminie Milicz w latach 2018-2019	108
Tab. 26. Liczba rodzin zamieszkujących Gminę Milicz objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej z wyszczególnieniem powodu objęcia pomocą w 2019 roku.....	111

SPIS RYCIN

Ryc. 8. Położenie Gminy Milicz na tle powiatu milickiego i gmin sąsiadujących	68
Ryc. 9. Pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni Gminy	70
Ryc. 10. Obszar rewitalizacji w Mieście Milicz	71
Ryc. 11. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Milicz	73
Ryc. 12. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa	77
Ryc. 13. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2016-2020 działających na terenie Gminy Milicz	78
Ryc. 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa	79
Ryc. 15. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Milicz w 2019 roku na tle powiatu i województwa	82
Ryc. 16. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa w latach 2015-2019	87
Ryc. 17. Wykonanie budżetu Gminy Milicz w latach 2015-2019.....	88
Ryc. 18. Struktura dochodów Gminy Milicz w latach 2015-2019	89
Ryc. 19. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Milicz na lata 2021-2027	92
Ryc. 20. Struktura ludności w Gminie Milicz w latach 2015-2019.....	94
Ryc. 21. Prognoza demograficzna dla Gminy Milicz	95
Ryc. 22. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Milicz	97
Ryc. 23. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w szkołach w Gminie Milicz w 2019 roku	100
Ryc. 24. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w szkołach w Gminie Milicz w 2019 roku	101
Ryc. 25. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w szkołach w Gminie Milicz w 2019 roku	101
Ryc. 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Milicz w 2019 i 2020 roku na tle powiatu i województwa	102
Ryc. 27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa	109
Ryc. 28. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Milicz na tle powiatu i województwa	112

Załącznik 2: Wzór ankiety dla mieszkańców

ANKIETA – Strategia Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Milicz na lata 2021-2027, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wypożyczenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ budowa obwodnicy
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (jakie?)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna

Wiek: ☐ poniżej 18 lat ☐ 18-25 lat ☐ 26-35 lat ☐ 36-45 lat ☐ 46-55 lat ☐ 56-65 lat ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

☐ uczeń/student ☐ rolnik ☐ przedsiębiorca ☐ osoba pracująca ☐ osoba bezrobotna ☐ emeryt / rencista ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem miasta ☐ jestem mieszkańcem wsi ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: INFRASTRUKTURA, ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ FILARAMI WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej	1) Budowa nowych, rozbudowa i modernizacja istniejących dróg gminnych, wiaduktów, parkingów, chodników oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej.				
	2) Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich, uczestnictwo w programie budowy dróg, chodników, ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych i wojewódzkich, a także dążenie do powstania i współpraca przy budowie obwodnicy Milicza w ciągu drogi krajowej nr 15.				
	3) Dalsza rozbudowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy i łączenie ich w system połączony również z miejscowościami poza Gminą Milicz.				
	4) Opracowanie, zgodnie z rekomendacjami Dolnośląskiej Polityki Rowerowej, miejskiej koncepcji rozwoju tras rowerowych.				
	5) Zwiększenie bezpieczeństwa m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawę stanu oznakowania drogowego.				
	6) Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Barycz m.in. poprzez rozbudowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie Gminy.				
	7) Stworzenie koncepcji rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w odpowiedzi na zwiększające się potrzeby związane z rozwojem zabudowy.				
	8) Nawiązanie współpracy międzysamorządowej oraz z prywatnymi przedsiębiorcami w zakresie stworzenia i utrzymania efektywnej sieci połączeń komunikacji publicznej.				
	9) Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej.				
	10) Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami				

	uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców.				
	11) Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za doprowadzanie gazu, prądu i Internetu w celu zwiększenia dostępu do urządzeń sieciowych na obszarach problemowych.				
1.2. Ochrona środowiska oraz przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu	1) Zmiana lokalizacji PSZOK oraz dostosowanie jego oferty i zasad funkcjonowania do potrzeb mieszkańców w celu zwiększenia efektywności gminnej gospodarki odpadami komunalnymi.				
	2) Podniesienie poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej.				
	3) Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe); zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej.				
	4) Wsparcie (finansowe, doradcze) dla mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy.				
	5) Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest.				
	6) Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorośli, seniorów, młodzieży, rolników).				
	7) Rozbudowa "zielonej" i "błękitnej" infrastruktury na terenie Gminy, w tym punktów małej retencji i elementów gospodarowania wodą oraz zachęcanie mieszkańców do gromadzenia wody deszczowej we własnym zakresie.				
	8) Współpraca z innymi samorządami przy opracowaniu strategii tworzenia i wdrażania Systemu Zielonej Infrastruktury Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.				
	9) Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej m.in. poprzez wymianę oświetlenia sodowego na ledowe.				
	10) Zachowanie i odpowiednie utrzymanie elementów zieleni w przestrzeni gminnej i miejskiej, w tym zmiana modelu koszenia traw w miejscach publicznych.				
	11) Stworzenie koncepcji stref z ograniczeniem lub zakazem wjazdu dla pojazdów silnikowych.				
	12) Zmniejszenie smogu występującego zimą poprzez zmniejszenie niskiej emisji oraz smogu wtórnego i letniego poprzez splukiwanie ulic.				

	13) Współpraca z jednostkami publicznymi i prywatnymi właścicielami gruntów w zakresie zagospodarowania starorzeczy i renaturyzacji zmienionych antropogenicznie cieków wodnych, a także zatrzymywania wody w ekosystemach na terenie Gminy m.in. poprzez stosowanie urządzeń piętrzących na rowach i ciekach wodnych.				
	14) Utworzenie koncepcji oraz propagowanie wśród mieszkańców i przedsiębiorców podłączenia do elektrociepłowni.				
1.3. Spójna polityka przestrzenna warunkująca zrównoważony rozwój Gminy	1) Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie lokalizacji terenów pod zabudowę związaną z instalacjami do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.				
	2) Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się Gminy (m.in. w zakresie zapewnienia ciągów komunikacyjnych, sieci przesyłowych w miejscach intensywnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej).				
	3) Ograniczenie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz dostosowanie zagospodarowania przestrzennego i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia i możliwości występowania cyklicznych zalewów.				
	4) Tworzenie infrastruktury technicznej na nowopowstających terenach inwestycyjnych zgodnie z dokumentami planistycznymi.				
	5) Rewitalizacja terenów zdegradowanych.				
	6) Objęcie ochroną w formie parku kulturowego: założenia przestrzennego miejscowości i zespołu pałacowo-parkowego w Miliczu oraz założenia przestrzennego miejscowości Sułów.				

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA ZASOBACH ŚRODOWISKA, PRODUKTACH LOKALNYCH I DZIEDZICTWIE KULTUROWYM

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Zapewnienie atrakcyjnych warunków dla pracodawców i pracowników	1) Wsparcie przedsiębiorców m.in. poprzez stosowanie ulg podatkowych, w tym dla podmiotów działających sezonowo.				
	2) Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej Gminy.				
	3) Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną.				
	4) Wsparcie promocyjne przedsiębiorców z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i kanałów informacyjnych.				
	5) Wsparcie doradcze dotyczące zakładania i rozwoju działalności gospodarczej poprzez utworzenie odpowiedniego stanowiska lub punktu przy Urzędzie Miejskim.				
	6) Popieranie zakładania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych m.in. przez zlecanie im zadań w systemie in-house.				
	7) Wsparcie działań środowiskowych w gospodarstwach rolnych m.in. w zakresie usuwania azbestu i odpadów z działalności rolniczej (m.in. folie).				
2.2. Wsparcie wytwórców produktów lokalnych oraz promocja dziedzictwa kulturowego	1) Wsparcie organizacji sprzedaży bezpośredniej produktów rolniczych poprzez budowę targowiska oraz organizację imprez promujących lokalnych producentów rolnych.				
	2) Budowanie i utrwalanie świadomości ponadlokalnej i regionalnej wśród mieszkańców, m.in. poprzez udział przedstawicieli Gminy w wydarzeniach i uroczystościach na szczeblu powiatu i regionu, związanych z upamiętnieniem lokalnych bohaterów, wydarzeń i budowaniem regionalnej tożsamości.				
	3) Wsparcie rozwoju działalności zespołów folklorystycznych i ludowych oraz twórców lokalnych kultywujących tradycje i obyczaje.				
	4) Promowanie zespołów ludowych podczas organizacji wydarzeń kulturalnych podkreślających wiejski charakter terenów Gminy.				
	5) Utworzenie kalendarza corocznych imprez cyklicznych na bazie wydarzeń już organizowanych, związanych z ziemią milicką i Doliną Baryczy, w tym współpraca przy organizacji wydarzeń z LGD „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”.				

2.3. Rozwój turystyczny w zgodzie z potrzebami mieszkańców	1) Dalszy rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy m.in. poprzez budowę nowych obiektów oraz rozbudowę istniejących, przy zachowaniu naturalnych walorów przyrodniczych.				
	2) Propagowanie oferty turystyczno-rekreacyjnej wykorzystującej potencjał Gminy i jej mieszkańców.				
	3) Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu.				
	4) Odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych, wraz z opracowaniem koncepcji elektronicznej mapy lub aplikacji turystycznej.				
	5) Organizacja spotkań dla mieszkańców z zakresu korzyści płynących z rozwoju turystycznego Gminy.				
	6) Wsparcie mieszkańców w zakładaniu gospodarstw agroturystycznych oraz ekoturystycznych.				

CEL STRATEGICZNY III: WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUGI SPOŁECZNE ORAZ AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MOTOREM ROZWOJU GMINY

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Zapewnienie odpowiedniej organizacji oświaty wspierającej rozwój uczniów	1) Rozwój infrastruktury oświatowej w celu podniesienia warunków do nauki, w tym dostosowanie budynków, pomieszczeń i wyposażenia do 8-klasowego systemu oświaty.				
	2) Dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy we współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi.				
	3) Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych wśród dzieci i młodzieży, bazujący na zasobach Gminy.				
	4) Podniesienie jakości nauczania poprzez systematyczne doszkalanie nauczycieli oraz wyposażenie szkół w pomoce naukowe, a także wprowadzenie zajęć terenowych z zakresu ekologii i laboratoria w szkołach.				
	5) Program stypendialny dla uzdolnionych uczniów.				
3.2. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych	1) Poszerzenie oferty klubów seniora i innych form aktywności dla seniorów.				
	2) Zwiększenie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3				
	3) Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do poszczególnych grup wiekowych.				
	4) Modernizacje i remonty świetlic wiejskich oraz zagospodarowanie czasu w oparciu o ich infrastrukturę.				
	5) Utworzenie kalendarza rocznego imprez cyklicznych i promowanie wydarzeń również we współpracy z sąsiednimi samorządami.				
	6) Rozwój zróżnicowanych form pomocy dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem (np. poprawa warunków bytowych, stworzenie możliwości powrotu na rynek pracy).				
	7) Wspieranie zdrowotnych programów profilaktycznych.				
	8) Współpraca z instytucjami służby zdrowia w celu zapewnienia szybkiego dostępu do lekarzy specjalistów oraz stworzenia bogatej oferty opieki geriatrycznej dla seniorów.				
3.3. Rozwój współpracy z organizacjami społecznymi oraz wzrost aktywności mieszkańców	1) Wspieranie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób potrzebujących, samotnych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
	2) Współpraca z organizacjami sportowymi i innymi instytucjami działającymi w dziedzinie promocji zdrowia.				

	3) Wsparcie oferty sformalizowanych organizacji pozarządowych oraz dążenie do formalizacji m.in. kół gospodyń wiejskich czy OSP.				
	4) Wsparcie działalności klubów sportowych z terenu Gminy.				
	5) Rozbudowa bazy sportowej oraz rozwój sportu w różnorodnych dyscyplinach, w tym opartych na zasobach naturalnych (m.in. kajakarstwo, kolarstwo).				
3.4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	1) Usunięcie barier architektonicznych (np. poprzez zamontowanie wind, podjazdów w budynkach użyteczności publicznej, usunięcie progów, krawężników).				
	2) Stałe podnoszenie poziomu dostępności cyfrowej, m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych.				
	3) Wprowadzenie narzędzi umożliwiających swobodną obsługę osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. poprzez zapewnienie tłumacza języka migowego, pętli indukcyjnych lub innych rozwiązań technologicznych.				
	4) Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie możliwości skorzystania z funkcjonalności dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami.				
	5) Dostosowanie mieszkań będących w zasobie gminnym dla osób ze szczególnymi potrzebami.				
	6) Szkolenia dla pracowników zatrudnianych przez gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami.				